

DISSERTATIO INAUGURALIS IURIDICA
DE
EMPHYTEVSI
SALINARIA

PRÆSERTIM
HALAE SVEVORVM OBTINENTE

QVAM
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO
DOMINO

FRIDERICO
MARGGRAVIO BRANDENBURGICO BORVSSIAE
SILESIAEQVE DVCE RELIQA BVGGRAVIO
NORIMBERGAE RELIQA

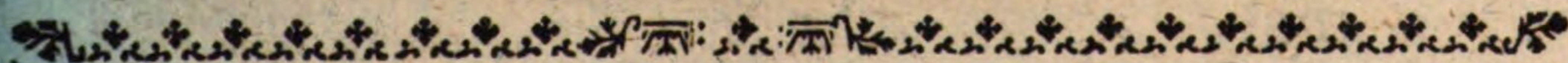
CIRCVLI FRANCONICI SVPREMO CAMPI MARESCHALLO
ET TRIVM LEGIONVM AC COHORTIVM PRAEFECTO

ANNVENTE AMPLISSIMO ICTORVM ORDINE
IN ALMA FRIDERICIANA
PRO GRADV DOCTORIS

IN VTROQVE IVRE LEGITIME CAPESSENDO
D. III. IVN. MDCCLX.

PVBlico ERVDITORVM EXAMINI SVBMITTIT
AVTOR ET RESPONDENS

GEORGIVS FRIDERICVS IAEGER
HALA SVEVVS.

ERLANGAE
LITTERIS IOANNIS DIETERICI MICHAELIS CAMERARII
ACADEM. TYPOGR.

DISSERTATIO IN ANTONIALI JURIDICA
DE

EMPHYTEVSI SALLINARIA

TRAESERTIM
HALLAE STEVENORVM OBTINENTE

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO

SEMPER DOMINO

DOMINO

FRIEDRICO

MARGGAVIO BRAUNENBURGICO BORVSSIAE

SECTATVS DE REBUS SALLINARIIS

NOVITISSIMA

CRUCI FRANKONICAE SUPREMO CAMPI MARECHALLO

ATQVE LEGIONVM AC CONOTVM PRÆFECTO

AVVENTE AMPLISSIMO ICTORVM ORDINE

IN MIA FRIDERICIANA

PRO GRADU DOCTORIS

IN VROQUE IURE LEGITIME CANTISSIMO

D. III. IUR. MDCCCL.

STENO ERUDITORVM EXAMINI SVMMITIT

AVTOR ET RESPONDENS

GEORGIVS FRIDERICVS JAEGER

HALLAE SVBVS.

ERAT VROQUE

LITTERIS IOANNIS DE REBUS SALLINARIIS CAMI

ACADEMIAE TYBOR.

PARENTI VENERANDO
GEORGIO DAVIDI IAEGERO

SYNDICO

ILLVSTRIS CORPORIS EQVESTRIS IMMEDIATI

FRANCONICI PAGI CVI AB OITONIS SYLVA NOMEN

OPTIME MERITO

GEORGIVS FRIDERICVS IAEGERVS

FILIVS

SALVTEM ET OBSEQVIVM.

Quod in fronte huius dissertatio-
nis TVVM nomen, VENE-
RANDE PARENS, conspicias,
quodque a TE inprimis libello
expetam patrocinium, neque mi-
rari poteris, neque velis aegre
ferre; ad id, vt omnes probi mecum sen-
tiunt, natus, vt patrum sis indulgentissimus.

❖ ❖ ❖

Iam vero in eo sum, vt studiis meis, quae et opibus et paterna subleuasti propensione, academicis coronidem imponam, et hinc discedens in TVOS ruam amplexus. Haec dum ago, quae quidem nunquam exciderunt, fortius tamen mentem obruunt beneficia, quibus TVA benignitate a prima iuuentute me grato innutritum sentio animo. E hominum vero beneficiis illud est maximum, animum exquisita voluptate afficiens, quod mentem bonis scientiis imbuendo, alendo, veramque pectori virtutem imprimendo, a natis suscipitur. Pia, OPTIME PARENS, mente, paternae propensionis in me delata colo specimina. Sentio me totum, quo me a teneris ad hunc usque diem complecteris amoris commotum contemplatione. Quidquid in me est; quibus viribus mens et corpus pollent; quibus cogitationibus agitor, id omne TVI desiderio ardet, atque ad perpetuum cultum, ad erectam

erectam pietatem, ad fortissimum obsequium,
me excitat, abripit, propellit. Hanc ob
causam non graueris, meae venerationis
hanc qualemunque significationem suscipe-
re. TVO consilio et iussu opusculum hoc
conscriptum, TVIS subsidiis subleuatum,
ex materie a TE suppeditata conflatum est,
vt nullius potiori iure, quam TVVM appel-
lari possit. Exstitisti olim in patria veritatis,
cuius iam partes tueor, tam egregius defen-
sor, quam strenuus. Voluisti igitur, quod
innata quoque lex velle videtur, vt iuste a
genitore inchoata, a nato aut perficiantur,
aut saltem continuentur. Eius vero deside-
rio tam moderate, vt adsoles, flagrasti, vt
opus a me omnibus numeris absolutum mi-
nime expectares, sed tantum, quantum a
viribus meis procedere posset, requireres.
Omnia multo maiori luce radiatura, longe
apertiora forent, longe ponderosiora, nisi
locorum distantia a TVIS magni momenti
consi-

consiliis me disiunxisset. Quare abs TE, et hoc nomine publice peto, quod in dedicationibus rogare solemus, ut hos lucubrationum fructus paterno patrocinio TVO non dedigneris. TVIS sub oculis libellum et excolere et ornare nunquam praetermittam. Nihil iam reliquum est, INDVLGENTISSIME PATER, quam ut TE, domumque nostram diuinae benignitati, precibus summis et ardentissimis commendem. Faxit SUMMVS RERVVM ARBITER, ut TECUM omnes, qui TIBI carissimi sunt, diuturna et immota sanitate, in affluentia bonorum, amicorumque summa pace vitam feliciter transigant. Quantum TIBI TVAEque debeam sollicitudini, aeterno comprobabo obsequio. Vale! Dabam

Erlangae d. III. Iunii

MDCCCLX.

SECTIO I.
DE
IVRE EMPHYTEUTICO
GENERATIM.

§. I.

De origine vocis Emphyteuseos.

Vocem emphyteuseos neque ab ἐν *Emphyteusis*
et πίσις, neque ab ἐμφόνημα vel non nisi,
ἐμπόνημα, quod in L. f. C. de iure
Emphyt. *IVSTINIANO* meliora-
tionem significat, *IOH. CASP.*
BITSCHIVS de Emponematum iure,
vulgo vom Schaufel-Recht, apud *SCHILTERVM* in
Comment. iur. feud. Alem. sed, quidquid etiam *GVIDO* DE ἀπὸ τῆς,
SVZARIA aliique similes opponant, quin vnice ἀπὸ τῆς ἐμφου-ἐμφουτεύειν
τεύειν veniat, nullus fere D. D. hodie dubitat. *BORCHOLT*, venit.

in *Comment. ad consuetudines feudor.* c. 3. n. 1. *Celeberr.* LAVTERBACH. in *diss. de emphyteusi* C. I. §. 3. *Endrer* de alienatione emphyteuseos th. 1. SCHREIBER de commissio emphyteut. Cap. 1. Aphor. 3. IOH. CORASIVS in *Enarrationibus in Tit. Cod. Iustiniani de iure emphyteut.* p. 188. n. 6. Significat autem ἐμϕυτευσίη latinis nihil aliud, quam implantare, inferere. LAVTERBACH l. c. BORCH. l. c. et germanis: *Impfen*. ROSE in *diss. de emphyt.* in not. ad thes. 1. einzwingen; einpflanzen, einsäen, anbauen. PEGIVS in *Tract. de iure emphyteutico vom Bau-Recht* p. 5. metonymice vero, et quoniam agri absque plantatione et insitione meliores fieri nequeunt, emphyteusis quamcunque meliorationem agrorum denotat. REINWALD. in *axiomatolog. Iuridica. Obiect. Iuris II. disput. XIV. pos. 45.* SCHREIBER l. c. (a).

§. II.

De origine ipsius negotii emphyteutici.

*Incerta est
negotii em-
phyteutici
origo.*

Vidimus originem vocis. Videamus etiam originem ipsius rei. Sed nescio, quid certi dicam de re prorsus incerta. Magnae molis tractatus de diuersis D. D. hac de re opinionibus conscribi posset. Haud pauci apud HEBRAEOS atque AEGYPTIOS emphyteuseos originem quaerunt; multi inuentum ZENONIS esse affirmant. Quid ego? In medio tutissimus. Fugio itaque et horum et

(a) Quod ad originem vocabuli: emphyteusis, attinet, illud non sine ratione temporibus CONSTANTINI M. ortum suspicatur SCHILTERVS *Exerc. XVI. thes. 66.*

EMPHYTEUTICO GENERATIM. III

et illorum partes, eorumque sententiam potius adopto, *Statuitur*
 qui statuunt, emphyteusin, quod ad materiam, iuris *tamen em-*
 Gentium esse, quod ad formam vero, ex Romanorum *phyteusin*
 institutis deriuari debere. LAVTERBACH. l. c. §. 5. *quod ad ma-*
 GAMBSIVS *de bonis laudemialibus* §. 2. DE HEISTER *de gentium esse;*
emphyteusi c. i. §. 2. H. COCCEII l. c. c. i. §. i. GVIDO *quoad ad*
 DE SVZARIA et IVL. CLARVS *de iure emphyteut.* p. 190. sqq. *formam vero,*
 LEYSER *Medit. ad ff. sp. 102. m. i. sqq.* ILL. STRVBEN *ex Romano-*
in Comment. de iure villicor. c. 2. §. 2. in f. Nam cum Ro- *rum Institu-*
 mani veteres monarchiae fundamenta paulatim iacerent, *tis deriuari*
 praedia et agros, quos profligatis hostibus occupauerant, *debere.*
 militibus, inprimis veteranis (a), in praemium virtutis (b), *Coniecturae*
 et quo ceteri in hostem redderentur eo animosiores ala- *de origine*
 cioresque gratis assignabant. Frequentius vero solebant *contractus*
 victores praedia ab hostibus capta publicare (c), hoc est, *emphyteu-*
 victricis Reipublicae dominio adscribere, vt illa deinde *tici.*
 agros inprimis incultos ac desertos per magistratus mu-
 nicipales (d) conductoribus daret colendos, quo certa
 pensio redditusque annuus in aerarium perueniret, L. i.
 §. i. D. si ager vect. Cum vero hi negligentius eos curare
 inciperent, nec vllus facile inueniri posset, qui in agri-
 culturam, ex qua non aliquod emolumentum ad se red-
 undaturum speraret, tantum laboris et impendiorum
 conferre vellet (e); Romanis e re visum est, horum

A 2

 agrorum

(a) CORAS, loc. cit. n. i.

(b) L. ii. D. de euiet. et dupl. stip.

(c) L. 20. D. de captiu. et postlim. et redemt. ab host.

(d) BURMANNVS de vect. pop. Rom. pag. 128. et 148.

(e) Arg. L. 9. C. de annon. et tribut.

agrorum dominium vtile in colonos suos transferre, ita quidem, vt omne, quod per industriam, laborem, culturam et impensas eorum rei accederet, cum parte proprietatis omnibusque reliquis commodis sibi haberent, atque ad heredes transmitterent, (f) hac solummodo lege: vt meliores redderent agros et vectigal annuum Reipublicae praestarent *L. 1. D. si ager vectig. BECK. in Tract. de Iur. emphyt. vom Erbzins, Recht C. 1. §. 2. GAMBS. l. c. et CORAS. l. c. §. 4.* Hinc agri isti vectigales vocati sunt, probante *L. 1. D. si ager vectig.* Postea municipia et quascunque ciuitates (g) nec non dominos priuatos res suas per talem contractum concessisse constat. *H. COCCERI l. c.* ita, vt Reipublicae praestaretur vectigal, priuatis pensio, seu canon (h) qui omnem praestationem in recognitionem domini directi factam aut faciendam denotat. *Illustr. GEBAVERVS in ordin. Instit. ad Tit. de locat. cond. posit. 8.* Diu autem istis temporibus dubitatum fuit, vtrum emphyteusis, quae tunc nec certam naturam, nec proprium nomen habebat, ad alienationis, an ad locationis conductionis speciem fit referenda? *§. 3. l. de Locat. cond.* donec tandem Imperator *ZENO in L. 1. C. de l. e.* constituit, vt ius emphyteuticarium

(f) *IOH. FERRAR. in enarrat. ad Tit. C. Iustinian. de l. Emph. cap. de origine rerum §. initio igitur &c.*

(g) *L. 1. D. si ager vect. L. 15. §. 26. et 27. D. de damno inf. LAV-TERBACH, l. c. §. 5.*

(h) Hinc colligo, agros vectigales et agros emphyteuticarios reuera et quod ad effectus iuris nihil differre: quod etiam docet Titulus *D. si ager vectigalis, id est emphyteuticarius &c.*

rium neque alienationis neque conductionis titulis adii- ^{donec Zeno}
ciatur, sed ius tertium sit, ab utriusque memoratorum ^{constituit, ut}
contractuum societate separatum, habensque propriam ^{emphyteusis}
conceptionem atque definitionem. Cf. IOH. CORASII et ^{propriam}
FERRARII *Enarrationes in Tit. C. de iure emphyt.* ^{formam ha-}
^{beat.}

§. III.

De triplici Emphyteuseos acceptione eiusque definitione.

Sumitur vocabulum emphyteuseos in sensu triplici. ^{emphyteusis}
LAVTERBACH l. c. TITIVS in iure priu. Lib. III. Cap. II. ^{tripliciter}
§. 5. scil. 1) pro iure in re aliqua immobili per contractum, ^{sumitur.}
subsequente traditione, constituto L. 3. C. de iur. emph. L. 3. 1) pro iure in
§. 4. D. de rebus eor. qui sub tut. et GOTHOFREDVS ad ^{re immobili}
h. locum. 2.) pro obiecto iuris emphyteutici, seu pro ipsa ^{emphyt.}
re immobili, in qua ius tale constituitur. GOTHOFR. l. c. 2) pro obiecto
L. 2. C. de I. E. 3.) pro ipso contractu, per quem ius illud ^{huius iuris.}
in re aliqua immobili constituitur §. 3. I. Locat. L. 1. C. de 3) pro ipso
I. E. Nov. 7. c. 3. CORAS. l. c. §. 6. Est autem emphy- ^{contractu.}
teusis in priori sensu sumpta, ius in re immobili mediante ^{Definitio em-}
traditione alicui a domino rei ita concessum, ut ipse con- ^{phyteuseos in}
cedens proprietatem quidem retineat, in emphyteutam ^{priori signi-}
vero omne utile dominium transferat, hac lege: ut in ^{ficatu.}
recognitionem domini directi annum canonem sol-
uat. LAVTERBACHIVS in Compend. Iur. Tit. Si ager
vedig. p. 122. BECK l. c. §. I. MATTH. DE AFFLICTIS
in tractatu de iure protimiseos p. 70. n. 32. Ad alterum
significatum, de quo infra pluribus, non solum praedia ^{Quid ad alte-}
rustica, sed etiam urbana, et proinde tam domus quam ^{rum spectet}
agri et quilibet fundi spectant. STRVV. in Iurisprud. R. G. ^{significatum}
^{declatur.}
^{forens.}

*Definitio
emph. in ter-
tio significa-
tu sumtae.*

*Emphyt. con-
tract. est
1) Iuris ci-
vilis.*

2) nominatus

3) bonae fid.

*4) ultro ci-
troque obli-
gatorius.*

forens. L. II. Tit. XII. §. 4. Emphyteusis vero in tertio significato nihil aliud est, quam contractus consensualis, (a) de rei immobilis dominio pro certo annuo canone in alterum transferendo, SIEGEL *in princ. I. Feud. p. 36. §. 12.* BORCH. *c. 3. n. 2.* CORAS. *l. c. n. 12.* Illustr. DE BERGER *in oecon. iur. L. 3. T. 5. §. 27. n. 1.* LAVTERBACH *l. c. §. 3.* Ceterum hic contractus est 1) *iuris civilis* (sc. quod ad formam conf. §. praec.) *L. I. C. de I. E. H. COCCETTI in diss. cit. BORCH l. c. n. 3. REINWALD Obiect. iuris II. Disput. 14. pos. 47.* 2) *nominatus*, IOH. FERRAR. *l. c. §. qui contractus etc. IULIUS CLARVS in tract. de I. emph. qu. 2. DE HEISTER l. c. §. 6. REINWALD l. c. 3) bonae fidei IOH. FERRAR. l. c. Perill. SAM. DE COCCETTI in I. controu. ad Tit. D. si ager vectig. qu. 6. et denique 4) quod ad eius vim obligandi attinet: ultro citroque obligatorius. CELEB. CARPZOV. in decis. illustr. Saxon. P. II. Decis. 139. §. 19.*

§. IV.

De modis emphyteusin acquirendi et constituendi.

Modi acquirendi et constituendi emphyteusin varii sunt. *arg. L. I. §. 2. D. de publ. in rem act.* Constituitur enim vel per actum inter viuos, vel per ultimam voluntatem.

*Emphyteusis
constituitur
1) per par-
tium consens.*

LAVTERB. *l. c. §. 15.* TITIVS *l. c. §. 6.* BOCER. *in Vol. Diss. Diss. 14. §. 15. et 45. et L. I. §. 2. D. de Publ. in rem act.* Prius fit 1) per partium mutuum et expressum consensum siue per

(a) *Arg. §. 3. I. locat. cond. HUBER ad Tit. D. si ager vectigalis, §. 2.*

EMPHYTEUTICO GENERATIM. VII

per ipsum §. praeced. definitum contractum (a) et subsequenter traditionem, vel quasi : §. 43. I. de rerum diuis. L. 3. pr. D. de usufr. (b) 2) per adiudicationem iudicis in iudiciis diuisionis §. 5. I. de offic. Iud. et §. 7. eod. et VIN-
NIVS in annotationibus ad hunc §. pr. D. de Pub. in rem act. et arg. L. 6. §. 1. D. de usufr. ubi dicitur : constitui usufruct. si iudex alii proprietatem adiudicat, alii usufructum ; NAEVIUS ad L. 6. D. de usufr. SCHNEIDEWIN ad Tit. Inst. de usufr. quaest. qualiter constit. usufr. §. 3. per sententiam (c). Posterius sc. constitutio per actum vltimae voluntatis, efficitur per testamentum, seu codicillum, in quo testator vel sub legati, vel sub fideicommissi titulo, vel per donationem mortis causa factam (d), ius emphyteuticarium alicui constituere potest. OBRECHT th. 57. 58. arg. L. 26. D. de pignorat. act. §. vlt. I. de seruit. L. 14. C. de S. S. Eccles. HUBER l. c. §. 6. L. 44. §. 4. D. de legat. 1. §. 43. I. de rer. diuis. LEONINVS in volum. consilior. Cons. 68. n. 44. et 45. RICHTER, de I. E. th. 10. Sicuti enim praedictis modis a testatore ipsum rei dominium et aliae res et iura relinqui possunt, ita etiam ius emphyteuticum. §. 21. I. de legat. L. 70. §. 1. L. 71. §. 5.

(a) G. OBRECHT in Diff. de Iur. emphyt. th. 57. et 65. L. 1. C. de I. emph. FERRAR. l. c. in medio §. pr. ut quamuis etc.

(b) Non enim datur vera rerum immobilium traditio, multo minus incorporalium, ubi vnius patientia, et usus alterius pro traditione et apprehensione sunt. L. vlt. D. de Seruit. L. 3. pr. D. de usufruct.

(c) Non enim video, cur non eodem modo emphyteusis, ac usufructus constitui possit iudicio diuisorio per adiudicationem.

(d) L. 2. D. de Pub. in rem act.

VIII SECTION I. DE IVRE

§. 5. eod. L. 26. et 28. D. de servitut. praed. rust. L. 1. §. 2. C. de publ. in rem act. L. 2. eod. arg. l. 3. 6. 7. et 9. D. de usufr. et quemadmodum etc. §. 1. I. de usufr. SCHNEIDEWIN. ad h. l. qu. qualiter constituitur usufr. §. 2. in fin. L. 1. §. 7. D. de superfic. L. 4. C. de don. mort. caus. (e). A constitutione, cuius modo mentionem fecimus, differt, nisi iusto confusius quis loqui vult, emphyteuseos acquisitio. Ac-

Primus emphyteusin acquirendi modus.

Alter modus.

Disquiritur, quot anni ad praescribendum requirantur.

Et probatur, longum tempus sufficere, in civili.

quisitur autem emphyteusis 1) per constitutionem emphyteuseos, de qua paulo ante egimus 2) per praescriptionem. BOCER l. c. §. 15. et 42. I. FERRARA p. 302. LAVTERBACH. l. c. §. 15. TITIVS, BORCH. CLAR. CORAS. in locis saepe citatis: Illustr. SCHORCHIVS in diff. de iure servit. et census eiusque acquisitione et amissione per praescript. Iam autem quaeritur: quot annis emphyteusis praescribi possit? Et haec quaestio est ex iis, de quibus D. D. inter se nondum conuenerunt. Alii enim longissimum tempus desiderant, alii longum tempus sufficere asserunt. Alii v. g. LAVTERBACH. l. c. S. DE COCC. l. c. qu. 5. quibuscum et ego lubens facio, ita distinguunt: Si bona fides et iustus titulus adfunt, sufficit longum tempus, sc. 10. annorum inter praesentes et 20. inter absentes L. 7. C. quibus non obiicitur longi temporis praesc. L. 2. l. 4. et l. f. C. de praescr. longi temp. L. 8. pr. C. de praescr. 30. vel 40. annor. (f). Quodsi vero emphy-

(e) Praesertim cum hoc lus minus sit, quam dominium plenum: non debet autem, cui plus licet, quod minus est non licere, secundum L. 21. D. de Reg. I.

(f) Praescribuntur enim eo tempore ipsum dominium L. 15. §. 27. D. de damno inf. et servitutes, Cf. totum tit. D. de usufructu et redditu

Emphyteuta in m. f. versatur, de nouo distinguendum est: an verus dominus sciuerit? et tunc longo tempore praescribitur; an ignorauerit? tunc 30. annos ius civile desiderat. LAVTERBACH. l. c. Idem obtinet si b. f. possessor titulo inhabili, vel plane sine titulo, attamen nec vi, nec clam, nec precario possessionem nactus est L. 4. et 6. C. de praesc. long. temp. L. 8. C. de praescr. 30. vel 40. annorum: BECK. l. c. c. 4. §. 3. p. 50. (g) Ecclesiastica tamen emphyteusis (h) est excipienda. Haec enim non nisi 40. annis praescibitur, Nou. 131. c. 6. L. f. C. de fund. patrim. Nou. 112. c. 1. SAM. DE COCCEII l. c. BECK. l. c. c. 6. X. de praescript. (i) Tertius denique Ius Emphyteuticum acquirendi modus est delatio successionis H. COCC. c. 6. §. 1. p. 18. in pr. et c. 7. §. 1. in qua par est masculorum et feminarum conditio, LAVTERBACH. l. c. §. 16. Nam licet alias valeat argumentum a feudo ad Emphyteusin

Secus in Ecclesiastica.

Tertius modus acquirendi Emphyteusin.

reditu et habitat. et tit. insequ. de seruitute legata. BOCER l. c. §. 42. not. b. L. 20. pr. L. 32. D. de seruit. praed. urban. L. 10. D. si seruit. vind. L. 5. §. penult. D. de Itinere L. 1. §. ult. D. de aqua et aquae plu. arcend. Cur non et Emphyteusis? H. COCCII l. c. cap. 6. §. 13. in f.

(g) Vbi tamen adhuc notandum puto, malae fidei possessorem non Ius, sed exceptionem praescriptionis tantum acquirere. L. 8. C. de praescr. 30. vel 40. annor. LAVTERBACH. in Colleg. Theor. pract. l. c. §. 15.

(h) quae est, quando res ecclesiae, vel alius venerabilis domus, in emphyteusin conceduntur. Nou. 7. et 120.

(i) Et sic etiam de fundis publicis et ecclesiasticis interpretanda est L. fin. C. de fund. patrim. SAM. DE COCCEII l. c.

XII SECTION I. DE IVRE

*Distinctiones
circa succes-
sionem ob-
servandae.*

teusin I. EVERHARD *in Vol. consil. consil. 47. n. 34. p. 437.*
 CVRTIVS IVNIOR *in Tract. de Feud. p. 6. B. n. 97.* tamen
 hic non valet ob diuersam vtriusque rationem, CLAR. *qu.*
 32. *n. 1. pr.* qui etiam hanc communem D. D. sui tem-
 poris sententiam esse dicit. ROSE *l. c. in not. ad th. 2. ad*
vocem: successionem. Appendicis loco adhuc monendum,
 emphyteusin concedi, vel in perpetuum, *Nou. 120. c. 6.*
 G. OBRECHT. *l. c. th. 86.* MATTH. DE AFFLICTIS *l. c.*
p. 70. n. 32. L. 3. C. de I. E. L. 1. pr. §. 1. D. si ager vectig.
§. 3. I. de locat. cond. CLARVS *qu. 28. §. 4.* GOTHOFRED.
in not. ad l. 3. §. 4. D. de rebus eorum, qui sub tut. vel ad
tempus, GOTHOFREDVS ibidem, OBRECHT. l. c. L. 3.
C. de I. E. L. 3. D. si ager vectig. emphyteusis perpetua
 vel simpliciter concessa est, nulla sc. heredum facta men-
 tione, OBRECHT. *thes. 87.* vel determinatiue, seu quod
 idem est, cum adiectione filiorum heredumue. Si prius,
 distinguendum inter Emphyteusin civilem et ecclesiasti-
 cam BORCHOLT. *c. 3. n. 14.* Civilis ad omnes heredes
 etiam extraneos transit *L. 1. D. si ager vectig. §. 3. I. de*
Loc. BORCH. l. c. CLARVS qu. 28. n. 1. 2. et 6. OBRECHT
l. c. th. 88. Ecclesiastica ad descendentes, CLAR. *l. c.* et
 quidem ad omnes ob *Nou. 120.* qua Iustinianus correxit
Nouellam 7. OBRECHT. th. 90. WESTENBERG. L. VI. t. III.
§. 21. non vero extraneos. (k) Si posterius, i. e. si
 determinatiue Emphyteusis concessa est, attentenda sunt
 pacta

(k) *Nou. 7.* quae quod ad hoc punctum incorrecta mansit, FRANC.
 MARCVS, *Decis. 103. n. 1. et 2. pag. 96. BORCH. loc. cit.*
 CLAR. *quaest. 6. n. 3. et 4.*

pacta apposita, omnes articuli et clausulae, ex quarum vero intellectu successio plane dependet. §. 3. *I. de loc. L. 1. C. de I. E. FRANC. MARCVS Decis. 103. n. 2. p. 97.* Et tantum de emphyteusi in perpetuum concessa. Iam ad eam, quae ad tempus datur, progrediendum. Datur autem Emphyteusis vel ad tempus certum et determinatum, e. g. ad 50. annos, aut ad plures, vel ad incertum v. g. ad tertiam usque generationem, vel in infinitum, seu generaliter ad tempus. Casu primo omnes etiam extraneos succedere contendo, si civilis est; minus si ecclesiastica. *Nov. 7. c. 3. CLAR. qu. 28. §. tertio modo, BORCHOLT. n. 15.* Casu secundo neque in civili, neque in ecclesiastica succedunt extranei, sed soli descendentes. *CLAR. l. c. n. 3. BORCHOLT. n. 16.* et quidem ordine successivo, *CLAR. qu. 35. (1)* Quod ad tertium casum attinet, IASON, testante OBRECHT *n. 98.* in eo a tramite iuris aberrat, quod emphyteusin in perpetuum concessam praesumat: Ostendit vero OBRECHT *l. c.* eum errasse, atque contendit, concessionem ad decennium factam esse praesumi, *ob L. 23. D. de poenis.* Sed ego non possum non dubitare, an argumentum valeat a poena in metallum damnatorum ad emphyteusin, et mallem credere, eum, qui simpliciter ad tempus emphyteusin alicui constituit, ius sibi tacite reservasse, emphyteusin pro lubitu revocandi. (m)

*Iasonis et
Obrechtii
opinionem
refutantur.*

B.

§. V.

(1) inter generationes autem non computari personam accipientis, satis constat inter DD. secundum *CLAR. qu. 34. et H. COC. Cap. 7. §. 7.*

(m) Sed otiosae et omni fere usu destitutae sunt hac in re DD. alterationes, cum eius decisio plerumque relinquatur arbitrio Iudicis qui

§. V.

De Forma contractus Emphyteutici.

*Multi hunc
contractum
informem
dicunt.*

Sed falluntur.

*Ad essentiam
contr. Em-
phyt. requi-
ritur 1) par-
tium consens.*

*2) separatio
dominii
pleni.*

Ad formam contractus emphyteutici quid pertineat, nunc videndum. Quamvis enim plerique hunc contractum in se informem dicant, cum non habeat constantem et perennem naturam, sed talem tantum, qualem ex contrahentium pactis fortitur, vti cum magno hanc in rem excitatorum Doctorum cohorte tradit, FERDINANDVS CHRISTOPH. HARPRECHT. *Consil. Tubingens. Vol. IV. Cons. 68. n. 134*; ei tamen sua forma non penitus potest abiudicari. Distinguenda vero ante omnia sunt eius essentialia, (a) ab eiusdem naturalibus. (b) Quod ad essentiam contractus Emphyteutici attinet, requiritur 1) *Partium consensus* §. 3. I. *Locat. L. 1. C. de Iure E. REINWALD. l. c. pos. 60. BERGER. in oecon. I. l. c. §. 28.* Contractus enim est conuentio, quae causam habet; conuentio autem est duorum pluriumue in idem placitum consensus *L. 1. §. 2. et 3. D. de pactis. 2.)* vt transferatur in Emphyteutam ius dominio proximum, seu, vt a Doctoribus appellatur, dominium utile. BECK. c. 4. §. 1. p. 46. BOCHER l. c. n. 20. (c) Dominus autem retineat domi-

qui consuetudines prouinciales et statuta loci, aliasque rerum circumstantias, quae ipsum ius, vtpote in causa positum, saepe mutant, obseruare tenetur, secundum *CLARVM qu. 28. in f.*

- (a) sine quibus contractus consistere non potest.
- (b) quae plerumque adsunt in hoc contractu, non tamen praecise adesse debent.
- (c) quod etiam asserit REINWALD. l. c. pos. 60. qui dicit formam huius contractus specificam esse, vt dominium directum retineat dominus; Emphyteuta utile consequatur.

dominium directum, OBRECHT. l. c. th. 118. BOCER. l. c. tit. D. si ager vectig. et Tit. C. de I. E. 3) vt annuus ^{3) praestatio annui canon.} ab emphyteuta domino promittatur Canon, et in recognitionem domini praestetur. CLARVS qu. 12. n. 1. OBRECHT. l. c. th. 130. sqq. L. 2. C. de I. E. BECK. l. c. TITIVS l. c. §. 10. 4) vt constituatur emphyteusis in rebus immobilibus, (d) de ^{4) res immobilis in qua emphyteusis constituatur. Ad accidentalialia et naturalia emphyteus. pertinet.} quibus §pho sequente mihi agendi locus erit. Ad naturalia contractus emphyt. eiusque regularitatem pertinent: primo loco, scriptura L. 3. C. de I. E. Nam licet multi, e. g. BORCHOLT. CLARVS, CORASIVS etc. asserant, eam ad essentiam contractus emphyteut. necessariam esse, attamen rationes in contrarium nimis ponderosae sunt, quam vt eandem cum iis assumere possim sententiam. ^{1) Scriptura, quae a multis perperam ad essentialia refertur. Primum argumentum pro nostra sententia.} Primo enim certum est, quod paulo ante probavi, contractum emphyteut. ita, vt omnes reliqui contractus, qui expressa lege non excipiuntur, perfici consensu: BERGER. in Resolut. L. L. obstant. Lib. VI. Tit. 3. qu. unica. H. COCCII c. 6. §. 5. L. 1. D. de pignorat. act. LAVTERBACH. l. c. §. 6. Quae igitur de contractibus in genere dicuntur, ea etiam, nisi lex in contrarium adsit, de contractu emphyteut. tanquam specie eiusdem generis dici posse, extra omnem dubitationis aleam positum est. BECK. c. 5. §. 1. LUDOVICI in Doct. Pand. Tit. si ager vectig. §. 4. Iam vero cum contractus ad sui essentiam non requirant scripturam L. 4. et 5. D. de fide Instrum. L. 1. 4. 8. 9. 10. et 17. C. eod. L. 4. D. de pignor. prono inde alueo fluit, eam quoque

B 3

(d) Mobilia enim usu non meliorantur, sed aut pereunt utendo, aut fiunt deteriores. L. 21. C. de administr. tutor. L. 1, et 2. D. de usufr. ear. rer. quae usu cons.

quoque contractus emphyteutici non esse essentialem partem. (e) Secundo constat, speciales tantum casus in iure expressos esse, in quibus scriptura necessario interuenire debet: inter quos cum hic contractus non referatur, optime concludi potest pro mea sententia. Tertio, iam in §pho praeced. probaui, contractum nostrum esse bonae fidei, IULIUS PAULVS autem in *recept. sentent. Lit. II. Tit. 17. §. 13.* expressis verbis dicit: in eo contractu, qui ex bona fide descendit, instrumentorum oblationem sine causa desiderari, si quo modo veritas de fide contractus possit ostendi. Et denique quarto, vt breuitatis ergo reliquas silentio transeam rationes, ex omissione scripturae non vitiatur contractus emphyteut. *L. 3. C. de I. E.* sed manet, licet deperditum sit instrumentum, *S. DE COCC. qu. 2. conf. BERGERI Resolut. LL. obstant. Lit. 6. Tit. 3. H. COCCENI l. c.* (f) Ceterum adhuc moneo, ea, quae de scriptura a me dicta sunt, non esse extendenda ad emphyteusin ecclesiasticam; in hac enim absolute necessariam esse colligo ex *L. 14. §. C. de S. S.*

Alterum argumentum.
Tertium argumentum.
Quartum argumentum.
Quae tamen sententia non extenditur ad emphyt. Eccles., ubi scriptura necessario requiritur.

(a) Dissentit quidem SIM. van LEUWEN in *Cens. for. P. I. L. 2. c. 16. n. 23.* Sed confundit translationem Iuris in re, quae quibusdam in locis sine scriptura non valet, et contractum nostrum. Addatur CHRISTINAEVS *Vol. III. D. 119. n. 5.* VINNIUS ad §. 3. *I. de locat. n. 8.* GROTIUS in *manuduct. ad Iurisprud. Holland. L. 2. c. 40. n. 10. et 17.*

(f) Emphyteusin non posse praescribi, si scriptura esset de eius essentia, inter plures alios statuit BECK *l. c.* Sed hoc argumentum non omnino procedit, cum a scriptura neutiquam possit inferri ad praescriptionem.

S. S. Eccles. Nou. 120. c. 6. §. 2. et c. 7. vbi solemnitates desiderantur, et iubetur inscribi instrumentum, et fieri monumenta in huiusmodi alienatione conficienda cum iuramento. Sed secundum BERGERVM l. c. haec distinctio inter ciuilem et ecclesiasticam in foro non attenditur. Rationes contrasentientium ob breuitatis necessitatem transeo, inprimis cum earum principales, nimirum L. 1. C. de I. E. et L. 3. eod. magis pro mea, quam eorum militent sententia. LUDOVICI in Doct. Pandect. l. c. §. 4. LAVTERBACH. in compend. Iuris, et in Collegio theor. pract. l. c. TITIVS l. c. BERGER. in Resolut. LL. l. c. Interim non est dubitandum, quin vtilius longe atque consultius sit, si et in ciuilibus hoc negotium in scripturam redigatur, ne sc. demortuis testibus probatio difficillima fiat, aut plane pereat. LAVTERBACH. in compend. Iuris l. c. p. 120. TITIVS §. 7. H. COCCEII c. 6. §. 5. in f. L. 4. D. de fide instrument. LAVTERBACH. l. c. §. 6. BECK. l. c. (g) Secundo loco ad naturalia emphyteuseos refero laudemii praestationem (in vernacula Lehnwaare, Hand-Lohn, Weinkauf, Weglösin, Ehrschak, Anleuth, Ergöhung. FRANZKIVS, HOLTERMANN, SCHROETER, TENZEL, ABRAH. KAESTNER de Laudem.

Licet in foro haec distinctio non curetur.

Perutilis tamen est scriptura.

Ad naturalia emphyteuseos pertinet 2) laudemii praestatio.

DE

(g) Et cum omne ius aut consensus fecerit, aut necessitas constituerit, aut firmauerit consuetudo L. 40. D. de LL. et porro consuetudo optima LL. interpret sit L. 37. D. de LL. c. 7. X. de consuetud. semper regrediendum est ad statuta loci et ordinationes prouinciales, saepe non permittentes, talem contractum fieri absque scriptura: vt exemplum habemus in ordinat. Sueuo Hall. Salin. de anno 1514. et teste BECK. l. c. in ord. prouinc. Bavar. Tit. 21. art. 3.

DE GOEBEL, *de iure et iudicio rusticorum in Germaniae foris* c. 3. §. 38. p. 164.) SPENER *de herede fundi laudemialis*. (h) Qua occasione adhuc monere non superfluum putavi, quod si emphyteusis devolvitur in eum, qui iam in prima investitura comprehensus fuit, aut fictione iuris cum acquirente pro vna eademque persona habetur, ut filius §. 4. *Quod non nisi ab iis praestandum qui titulo singulari succedunt.* I. *de inutil. stipul. l. ult. C. de impuber. et aliis substitutis*: tunc laudemium non esse praestandum, sed ab iis tantum, qui titulo singulari succedunt, BESOLDVS l. c. p. 404. SCHILT. *de iuris laud. praescri. thes.* 13. GAMBSIVS *de bonis laudemialibus* §. 47. H. COCCEN c. 8. §. 4. (i) Tertio loco ad naturalia Emphyteuseos pertinere autumo, ut emphyteusis constituatur in perpetuum. ROSE in annot. ad thes. 2. *ad voc. perpetuum.* TITIVS l. c. §. 8. (vid. §. praec.) ROSE in not. ad th. 2. *ad voc. ad tempus* MATTH. DE AFFLICT. p. 70.

(h) BESOLDVS *Celeberrimus in thes. pract. pag. 402.* ubi ad vocem *Handlohn* dicit: *quod a consuetudine tota fere laudemiorum materia dependeat.* Cf. etiam LUDOVICI l. c. §. 8. An vero ob laudemium intra annum et diem non solutum Emphyteuta cadat iure suo? est quaestio ad quam BESOLDVS l. c. *negative* et quidem recte respondet: Nullibi enim haec poena priuationis iure aliquo est introducta.

(i) Pariter et quidem recte notandum putat D. DE GOEBEL in *Tract. de iure et iud. rustic. in for. Germ. c. 3. §. 28. p. 165.* non deberi laudemium in casu, quo dominus rem allodiam in emphyteusin concedit, sed tunc demum, si emphyteuta consulto domino alienet. I. H. SCHILL. *de iuris laudemialis praescriptione*, et GAMBSIVS in *Diff. cit.* Nec debetur laudemium, si emphyteuta donat emphyteusin BESOLDVS l. c. pag. 403. aut si filiae in dotem dat, BESOLDVS l. c. p. 404.

p. 70. n. 32. Quarto loco refero, quod Canon firmus sit. *Quarto: quod canon firmus sit.* Diuerforum enim locorum consuetudo est, quod Canon quocunque anno à publicis aestimatoribus taxetur. Hoc quoque probat VALASCUS de I. E. qu. II. n. 10. vbi inter alia haec reperi verba: *Crediderim etiam tunc valere, si statuto vel lege lata, aut praescripta consuetudine caueatur, ut pensiones emphyteuticationum à publicis aestimatoribus taxentur, vel sint certa statuta rerum pretia, videtur enim emphyteuticatio simpliciter facta, non determinata pensione, habere relationem tacitam ad id, quod lege vel statuto cauetur, hoc est ad pretium legis, vel à taxatoribus aestimandum.* Adde eundem locum n. 5. Quinto loco: quod canon fructibus sit inaequalis. Nam irregulariter etiam fructibus respondere potest pensio, LAV-*Quinto: quod in rem minima consistat.* TERBACH in compend. iuris p. 121. ROSE ad th. I. ad vocem in re immobili et in not. ad th. 3. ad vocem ad tempus etc. etc. H. COCC. c. 9. §. 4. IUL. CLARVS qu. 8. n. 4. et qu. 46. (k) Sexto et ultimo loco: quod canon consistat in pecunia numerata *Sexto: quod consistat in pecunia numerata.* L. penult. C. de diuers. praed. vbi imperator canonem emphyteuticum aerario inferri iubet; quod absque dubio de pecunia numerata tantum intelligendum erit. Irregulariter vero canonem etiam in fructibus consistere posse, inter maiorem DD. partem conuenit. LAVTERBACH in comp. I. p. 122. pr. G. OBRECHT th. 137. (1).

C

§. VI.

(k) Lectione digna sunt verba D. DE GOEBEL c. 3. n. 37. not. b. Emphyteutici, inquit, quantitas conuenientibus Legibus aut moribus innititur, soletque esse maior censu, et minor pensione conductoris.

(1) Et, vt opinor, L. penult. C. de diuers. praed. non prohibet, quominus alii redditus alibi deponendi consistant in fructibus aliisue quibuscunque rebus ac emolumentis.

§. VI.

De obiecto Emphyteuseos.

*In emphyteus.
dari possunt
omnes res
immobiles.*

*Hinc etiam
aedificia.*

In emphyteusin dari posse omnes res immobiles et praedia culta atque inculta. *Nou. 7. c. 3. Nou. 120. c. 1. BOCER §. 12. LAVTERBACH l. c. §. 8. TITIVS l. c. §. 8.* de eo vix vnus alterue DD. hodie dubitat (a). Quaeritur autem, quid sub praedio rebusque immobilibus de iure possit intelligi? et ego non video, quid obstat, quominus affirmem, sub rebus immobilibus non solum agros comprehendi (b), sed et omnia, quae solo cohaerent, rustica et urbana, imo etiam suburbana, *L. 115. 198. 211. D. de V. S. L. 15. D. de damno infect. L. 14. §. 5. C. de S. S. Eccles. Nou. 7. c. 3. GOTHOFRED. ad h. l. n. 31. BOCER thes. II. OBRECHT §. 49. LUDOVICI l. c. §. 3. in f. DE GOEBEL de iure et iudic. rusticor. in German. c. 2. §. 3. not. a.* Sic igitur obiectum emphyteuseos esse possunt 1) aedificia *L. 211. D. de V. S. Nou. 120. c. 1. §. 2. et c. 6. §. 2. Nou. 7. c. 3. §. 3. L. 15. §. 26. 27. D. de damno infect. L. 2. §. 17. D. nequid in loco publ. l. 71. in f. D. de legat. I. L. 14. C. de S. S. Eccles. L. 5. C. de diuers. praed. BERGER l. c. §. 28. HOFFMANN l. c. MATTH. DE AFFLICT. p. 51. n. II. DE HEISTER c. 3. §. 13. 14.*
CELE-

(a) *HOFFMANN. de emphyt. c. 2. §. 14. GERH. FELTMANN. in Diff. de accessionibus memorabilibus, ubi inter alia notatu digna scribit pag. 44. apud Frisios orientales agros plerumque non steriles, sed cultos, nec pro exiguo Canone emphyteuseos Jure, quod Bebeer-discheit appellatur, affici, et hanc ita potius oblatam quam constitutam esse.*

(b) *Vt nonnulli amore erga rubrum: si ager vestigialis etc. seducti contendere voluerunt.*

CELEBER. STRYK *in usu mod. ad Tit. si ager vectig. §. 3.* Sae-
pius enim accidit, ut ex aedificiis nullos plane capiamus
reditus, concessis autem iis in emphyteusin, annuam ali-
quam pensionem accipere queamus. *Nou. 120. c. 1. §. 2.*
et c. 6. §. 2. 2) mancipia rustica et annonae ciuiles *nou. 7. Mancipia*
in praef. Nou. 120. c. 1. L. 14. C. de S. S. Eccles. 3) quoque rustica et an-
iura (c). Exemplum habemus in iure uectigali *L. 4. et 13. nonae ciuiles.*
in f. C. de vect. et commiss. quod qui conduxerunt, Publica-
ni appellati sunt *L. 1. §. 1. L. 12. §. 3. D. de Publicanis:*
in iure uenandi, piscandi, sal coquendi *L. 17. D. de V. S.*
DE HEISTER *l. c. §. 14.* Nam haec et alia iura diuisionem
dominii directi et utilis admittere nullus DD. iure negare
poterit. Num uero Feudum etiam in emphyteusin con- *Num etiam*
cedi possit, inter D. D. adhuc bellum est. Ego inter *feudum?*
emphyteusin perpetuam et eam, quae ad tempus concedi- *Distinguen-*
tur, item inter terras cultas et incultas distinguo. *dum est, inter*
perpetua et culta nego. In inculta et ad tempus data, *emph. perpet.*
affirmo. S. DE COCCII *l. c. quaeft. 12.* HARTUNG *in Iu-*
risprud. feud. Sect. 2. Membr. 2. Tit. 4. n. 29. et 30. LVDVELL *et ad tempus,*
item inter
terras cultas
et incultas.
p. 362. in f. et 363. in pr. ANDREAS DE IFERNIA *super usibus*
feudor. L. 3. p. 97. n. 3. 4. PRAEPOSITVS super feudis Tit. de
prohibita feudi alienat. p. 115. b. n. 8. DARPAEVS in praeiud.
1. Feudalis Tit. 19. p. 71. STRYK in Examine Iur. Feud. c. 19.
qu. 4. (d). Sunt uero multi, qui credunt, feudum abs- *Sunt tamen,*
que *qui absque*
ulla distin-
ctione affir-
mant.

C 2

(c) Quatenus sc. per ea dominium utile in re aliqua fundo cohaeren-
te aut pro tali habenda alicui constitui potest.

(d) Nam ad terras incultas, et ad tempus datas non extendi posse
prohibitionem *LOTHARII* et *FRIDERICI* credo, quoniam
dominus nihil praeiudicii metuendum habet.

Sed errant.

1ma ratio.

2da ratio.

que vlla distinctione in emphyteusin dari posse. Sed falluntur DARPAEVS in *praeiud. I. Feud. Tit. XVII. p. 71.* SIEGEL in *princip. Iur. Feud. c. 9. §. 1.* In feudalibus enim quaelibet alienatio pro contemptu habetur, quoniam cum reuerentia et fidelitate domino iurato promissa et praestanda pugnat. S. DE COCC. l. c. qu. 7. in f. et ponderosus textus II. Feud. 55. quamlibet feudi alienationem et distractionem, siue pro parte fiat, siue in totum, prohibet. STRYK in *Exam. l. c.* SCHILTER in *comp. Iur. Feud. c. 6. §. 16.* LVDVVELL in *Syntagm. I. F. p. 32. et 379.* CLAR. qu. 5. CVRTIVS IVNIOR de *feudis p. 32. b. n. 82.* Iam vero, cum quaelibet alienatio feudi sit prohibita (e), sequitur, etiam prohibitam esse dationem in emphyteusin: quoniam in toto vt pars continetur. L. 113. D. de R. I. et emphyteuseos contractus alienationis species est. Arg. §. 3. I. de Locat. cond. L. 1. C. de I. E. BORCH. p. 486. n. 48. CORVINVS in I. F. Tit. II. p. 135. L. vlt. C. de rebus alien. et non alienandis, quae posterior lex inimicis sententiae meae durae admodum digestionis erit.

§. VII.

De Iuribus et obligationibus emphyteutae et Domini directi.

Duplicem hic contractus habet effectum. Producit enim obligationes mutuas iuraque reciproca. Sicuti domino directo respectu emphyteutae nonnulla iura competunt, ita etiam emphyteutae respectu domini directi. Et sic etiam duplici respectu eorum obligationes veniunt con-

(e) ITTERVS de *feudis Imp. c. 23. §. 5.*

considerandae. Vtrumque narrare operae pretium est, et instituti mei rationi respondet. Competit itaque domino directo, vt ab eo honoris gratia incipiam, vi domini sui directi 1) Ius, annuum et in domini recognitionem soluendum canonem exigendi, L. 3. C. de I. E. STRVV. in Iurisprud. Rom. Germ. forensi L. II. Tit. 12. §. 6. BECK c. 7. §. 1. H. COCCEII c. 9. §. 2. et 2) casu morae, emphyteutam auctoritate iudicis interueniente expellendi L. 3. C. eod. BECK l. c. §. 4. SCHREIBER c. 6. §. 4. sqq. D. DE GOEBEL in diff. cit. §. 130. BORCH. c. 3. n. 30. E contrario vero domino incumbit obligatio, emphyteutae rem emphyteuticariam cum omni vtili dominio omnibusque commodis tradendi (a) et nihil inde habendi, nisi quod per pacta ei conceditur, quae seruanda sunt L. 1. C. de I. E. 3) Ius protimiseos, seu προτιμισεος das Vorfauffs Recht L. 3. C. de I. E. MATTH. DE AFFLICT. n. 10. p. 21. et n. II. p. 51. STRYK in V. m. Tit. de contrahend. emt. vend. §. 21. TITIVS l. c. §. 12. LAVTERBACH l. c. §. 17. BALDVS in Tract. de iure Protimiseos n. 3. p. 294. BECK c. 7. §. 3. RICHTERN l. c. §. 16. BORCH. C. 3. n. 37. Obligatur autem dominus e contrario, vt hoc ius intra duos menses exerceat, aut si eo vti nolit, venditionem permittat, aut si emphyteuta ob moram declarationis damnum passus est, hoc ei reficiat, et interesse vna cum euictione praestet. D. D. cit. HEISTER c. 5. §. 33. H. COCCEII c. 9. §. 2.

Dominus ius habet, annuum canonem poscendi.

Et casu morae emphyteutam expellendi.

Et gaudet iure protimiseos.

Quod intra duos menses exercendum est.

C 3

(a) L. 1. pr. D. si ager veſtig. TITIVS l. c. §. 11. STRVV. in Iurisprud. Rom. Germ. for. L. 3. Tit. 13. n. 4. HEISTER c. 5. §. 33. BECK c. 8. §. 1, et 4.

Et iure laudemium postulandi.

Ad quod consequendum ei competit actio hypothecaria.

Porro ius habet, apochas poscendi, Et dominium suum directum alienandi.

§. 2. (b). 4) Competit domino ius, laudemium postulandi, PERILL. GEBAUERVS in ord. Inst. ad l. c. pos. 12. H. COCCII c. 9. §. 2. L. 3. C. de I. E. PEGIVS l. c. p. 80. SCHILL de Iur. Laudem. praescriptione. STRVV. in Iurisprud. Rom. Germ. for. L. 2. Tit. 12. §. 6. BORCH. c. 3. n. 39. BECK c. 7. §. 1. c. II. §. 1. 2. sqq. LVDOVICI l. c. §. 8. quod iure civili quinquagesima pars pretii est, D. D. cit. L. 3. C. de I. E. BESOLDVS in Thes. pract. ad voc. Handlohn p. 402. LAVTERBACH l. c. §. 17. TITIVS l. c. §. 13. (c) et ad hoc laudemium consequendum competit domino actio hypothecaria contra quemcunque praedii possessorem. FLOERKE in annotat. ad STRVV. Syntagm. Iur. Ciu. ad Tit. si ager vectig. ad thes. 67. ad vocem laudemium etc. etc. 5) Ius, apochas ab emphyteuta poscendi intuitu tributorum aliorumque onerum publicorum. L. 3. C. de I. E. BECK l. c. §. 3. (d). 6) Ius, dominium suum directum, absque aliqua emphyteutae facienda denunciatione, alienandi. BECK c. 7. §. 13. STRVV. in iurispr. Rom. Germ. for. L. 2. Tit. 12. §. 6. PHILIP. MATTHAEVS ad Tit. D. de diuers. Reg. iur. ad L. 21. n. 15. L. 14. C. de

(b) Ceterum cum BECK. l. c. opinor, dominum directum hoc ius aliis cedere posse, quoniam in eius fauorem introductum esse videtur, cuilibet autem licet iuri suo renunciare. TREUTLER in Volum. Consil. Conf. 3. n. 23.

(c) Hodierno autem Iure multum variat, D. DE GOEBEL l. c. c. 3. §. 38. pag. 165. TITIVS l. c. interdum enim plus, interdum minus soluitur: multis autem in prouinciis vigesima aut decima pars aut quinque de centum solui solent. BERGER l. c. §. 28. p. 698. et STRYCK. in V. M. ad Tit. si ager vect. §. 12.

(d) Quod vero hodie, vt TITIVS l. c. §. II. docet, omni fere vsu destituitur.

EMPHYTEUTICO GENERATIM. XXIII

de contrah. emt. uend. ET GOTHOFREDVS ad hunc locum, A
 MEDENS in diss. cit. thes. 58. FLOERKE in cit. annot. ad thes.
 67. ad vocem : consensu emphyteutae etc. etc. et si emphyteu-
 ta aut in commissum cadit, aut sine ullo herede decedit, ^{et in casu}
 dominium utile recipiendi, et cum directo consolidandi, ^{commissi do-}
 BECK. l. c. c. 7. §. 4. p. 97. Et denique actio emphy- ^{minium utile}
 teuticaria personalis contra emphyteutam ad promissi ^{recipiendi.}
 fidem seruandam. STRYK. in V. m. ad Tit. si ager vect. §. 2. ^{Porro ei com-}
 nec non dominium directum contra vnumquemque vin- ^{petunt diuer-}
 dicare et remediis possessoriiis vti potest, si in possessione ^{sae actiones}
 domini turbatur, STRVV. in Iurisprud. Rom. Germ. L. 2. ^{et remedia}
 Tit. 10. §. 7. Et haec principalia domini iura et obligationes. ^{possessoria,}
 iam ad ea progredimur, quae emphyteutae debentur, et ^{Emphyteuta}
 quae ipse debet. Gaudet autem 1) Iure, dominium utile ^{gaudet iure,}
 cum traditione rei emphyteuticae poscendi et omnibus ^{dominium}
 commodis ex re, vel eius occasione prouenientibus fruendi ^{utile poscendi}
 L. 1. pr. si ager vectig. TITIVS l. c. BECK. c. 8. §. 1. H. COC-
 CEII c. 9. §. 3. BORCH. c. 3. n. 1. p. 101. LVDOVICI l.
 c. §. 8. HAISTEIN de I. E. thes. 6. STRVV. in Iurispr. Rom.
 Germ. for. L. 2. Tit. 12. §. 7. E contra emphyteuta domi-
 no apochas reddere, (e) eique canonem annum, (f) et
 quidem integrum, vt mox probabo, (g) praestare, et si
 res inculta et sterilis ei sub lege meliorationis in emphy-
 teusin concessa est, eam meliorem reddere, cultam vero
 sub lege meliorationis non expresse datam, integram
 confer-

(e) LAVTERB. in Compend. Iuris pag. 123.

(f) STRVV. in Iurisprud. Rom. Germ. for. L. 3. T. 13. §. 4.

(g) H. COCCEII c. 9. §. 4. HAISTEIN thes. 10. S. DE
 COCCEII l. c. qu. 9.

conseruare, in guten wesentlichen Bau haben und erhalten, (h) denique omnia onera rei emphyteuticarum sustinere, et tributa et collectas ordinarias soluere debet. (i) **ARIVS PINELLVS** in *Comment. ad Const. Cod. de bonis maternis* P. 2. n. 71. p. 188. 190. **STRVBEN** in *Comment. de iure villicorum, vulgo vom Meyer-Rechte* c. 2. §. 3. p. 39. **BECK.** l. c. c. 10. arg. L. 52. D. de usufr. **LAVTERBACH.** L. 1. §. 18. L. 2. C. de I. E. L. 2. C. de annon. et tribut. L. 7. §. 2. D. de usufr. **TITIVS** l. c. §. II. **LVDOVICI** l. c. §. 9. **I. CLAR.** qu. 46. 2) Gaudet emphyteuta iure, facta domino denunciatione, emphyteusin alienandi, (k) et in ea absque consensu domini directi hypothecam constituendi. (l) **TITIVS** l. c. §. 13. L. 31. D. de Pign. **S. DE COCCEII** l. c. qu. 7. **NIC. EVERHARD.** A **MIDDELBURG** in *Vol. Cons. Cons.* 151. n. 1. et 5. **STRVV.** in *Iurisprud. Rom. Germ. for.* L. 2. T. 12. §. 9. 3) Vtili interdicto vti possidetis contra quemcunque possidet et actionibus.

(h) **TITIVS** l. c. §. 8.

(i) quoniam omne commodum cum suo onere pertransit arg. L. 9. D. de S&L. Silan. et omne commodum cum aliquo incommodo compensandum. L. 1. §. 23. D. de aqua et aquae plu. arcend. Sed ob idem principium credo cum **I. CLAR.** qu. 46, quod si magna et fructibus correspondens praestetur pensio, dominum et emphyteutam pro sua quisque portione, fructuum ratione habita, ad onera sustinenda obligari. Nam sic aequitas suadet.

(k) L. 3. C. de I. E. **A MEDENS** th. 56. **BORCH.** c. 3. n. 36. **RICHTERN** de I. E. th. 15. **HAISTEIN** l. c. th. 8. **Endter** de alienatione emphyteuseos. **HOFFMANN.** de emphyt. c. 2. §. 20. **BECK.** c. 9.

(l) quae tamen hypotheca finita emphyteusi soluitur, arg. L. 31. D. de pignor. et **GOTHOFRED.** ad h. l.

EMPHYTEUTICO GENERATIM. XXV

possessionis turbatorem. L. 1. §. 8. D. *uti possidetis*, BOCER. *th.* 59. TITIVS l. c. §. 11. LAVTERBACH. l. c. Si vero vi deiectus est, adiuuat eum edictum, unde vi. L. 1. et imprimis §. 19. hui. leg. D. *de vi et vi armata*. Porro gaudet remedio petitorio, sc. utili rei vindicatione, siue reali actione emphyteuticaria (m): si ager vectigalis (n) ex dominio utili oriente, (o) qua contra quemcunque possessorem, iuris sui declarationem et ipsius rei restitutionem cum omni causa petit L. 1. in f. D. *si ager vect.* LAVTERBACH l. c. §. 19. H. COCCER c. 9. §. 3. (p). Contra ipsum dominum directum vero, et vice versa, non praestantem, quod ex contractu debet, habet actionem emphyteuticariam, quae ex ipso contractu, seu ut rectius dicam, ex ipso consensu de praedii dominio utili pro certo canone transferendo, oritur, et utrimque directa est. LAVTERBACH. in *Comp.* I. p. 121. STRYK in *V. m.* Tit. *si ager vect.* §. 2. BECK l. c. tot. cap. 17. STRVV. in *Iurispr. Rom. German. forens.* L. 3. Tit. 13. §. 5. Et denique 4) gaudet emphyteuta iure emphyteusini locandi (q), et in praedio emphyteutico servitutem

Et iure emphyt. locandi. Et in praedio emphyt. servitutem constituendi.

D

(m) STRYCK. in *V. M.* ad Tit. *de R. Vind.* §. 9. TITIVS l. c. §. 11.

(n) L. 74. 75. D. *de R. Vind.*

(o) FLOERKE in *cit. annot. ad thes.* 71. ad vocem *vindicat.*

(p) Arg. 11. Feud. 8. et 11. F. 43. Constat enim, a feudo ad emphyteusini suo modo valere argumentum. PRÆPOSITVS in *lectura super feudis*, in *praeludiis* n. 97. p. 6. b. BORCH. c. 3. n. 13. p. 102. et num. 26. p. 119.

(q) BECK. l. c. cap. 7. §. 7.

Quaeritur: utrum emphyteuta nolente domino emphyteus. refutare possit; et negatur.

uitutem constituendi (r) absque domini consensu. Superest adhuc alia non inconcinna quaestio, vtrum nimirum emphyteuta, nolente domino, refutare emphyteusin possit, nec ne? Et respondeo, eum non posse. ARIVS PINELLVS in *Commentat. ad Tit. C. de rescind. vendit. eiusque l. 2. p. 227. n. 2.* BECK *l. c. c. 14. §. 2. (s).* Nam à contractu vitro citroque obligatorio, qualis est noster contractus, (cf. §. 3.) absque alterius partis consensu recedere non licet. Et sic anno 1649. senatum imperii aulicum in causa *Turthlöfers auf Schlix contra Daniel ErNSTEN, Pfarrern zu Rehburg, censuisse dicit* ILLVSTR. DE BERGER *l. c. §. 29. p. 699. (t).*

§. VIII.

De modis emphyteusis amittendi.

Amittitur emphyteus. vel naturaliter.

Amittitur emphyteusis vel naturaliter ob consensum; vel ex LL. dispositione: quod iterum vel ob negligentiam,

(r) Quae tamen finita emphyteusi cessat. Extincto enim iure dantis, extinguitur quoque ius accipientis, et nemo plus dare potest, quam ipse habet. BORCH. *c. 3. n. 43. I. CLAR, qu. 21. BECK. l. c. cap. 9. §. 22.*

(s) Quamuis aliter sentiat SCHILTER, *Exerc. ad D. XVII. §. 88.*

(t) Exceptionem autem ab hac regula esse puto in emphyteusi a privato concessa, si canon immodicus et enormis est. Aliud in emphyteusi, quae a fisco conceditur. VOET. *L. VI. T. 3. §. 17. et 18.* Quod vero ad derelictionem fundi emphyteutici attinet, eam fieri posse negare nequeo, ob *L. 48. et 64. D. de Vjuf. et quemadmodum etc.* Quae autem derelictio nullum alium effectum habet, nisi quod domino directo tribuat ius, fundum emphyteuticum recipiendi et consolidandi. Quod si vero dominus hoc iure uti nolit, actione emphyteuticaria emphyteutam ad implendum contractum cogere potest, cit. *L. 48. et 64. D. de Vjuf.*

EMPHYTEUTICO GENERATIM. XXVII

tiam, vel ob delictum fieri potest. Naturaliter amittitur, seu potius finitur 1) *temporis*, ad quod fuit contracta, lapsu *L. 3. D. si ager vect. I. CLAR. qu. 43. n. 1. STRVV. in Iurispr. Rom. Germ. for. L. 2. T. 12. §. 12. BECK. l. c. c. 14. §. 6.* 2) *per cessionem* §. 3. *Inst. de usufr.* 3.) *morte emphyteutae*, si ad dies vitae tantum emphyteusis concessa est. *BECK c. 14. §. 7.* aut etiam 4) *finito iure concedentis* *BECK l. c. §. 9.* aut 5) si dominus proprietatem praedii emphyteutici e. g. per emtionem acquirit, ac ita *consolidatio* fit §. 3. *I. de usufr.* aut 6) *ob rei interitum totalem* §. 3. *Inst. de locat. conduct. L. 1. C. de I. E. PERILLVST. GEBAYER in ordine Instit. l. c. pos. 13. BECK l. c. §. 1. et 3. aut 7) ob successorum defectum, TITIVS l. c. §. 14. CLAR. l. c. HOFFMANN c. 2. §. 26. BECK c. 14. §. 6. STRVV. in Iurispr. Rom. Germ. for. L. II. Tit. 12. §. II.* Ob negligentiam ex LL. dispositione amitti-^{vel ex LL. dis-} tur per *praescriptionem* (cf. §. 4.) *BECK c. 14. §. 5. STRVV. positione et in Iurispr. Rom. Germ. for. T. 12. §. II. ROBERTVS MARANTA quidem aut de iure protimiseos p. 357. n. 49. TITIVS §. 15. ob delictum ob negligentiam.* multis modis emphyteuta iure suo cadit. Et quidem 1) ^{Aut ob deli-} *ob magnam deteriorationem* (a) rei in emphyteusin datae, (b) ^{Etum quod} *non casu fortuito, sed dolo aut culpa lata et leui, non fit.* ^{multis modis} *leuissima, factam, PERILLVSTR. GEBAYERVS l. c. pos. 6. Imus modus.*

D 2 arg.

(a) Nam ob minimam non amittitur. *CLAR. qu. 26. in f.* Quando autem magna dici possit deterioratio, hoc iudicis arbitrio relinquendum. *BORCH. l. c. p. 132.*

(b) *Nov. 120. c. 8. auth. qui rem C. de SS. Eccles. I. CLAR. qu. 26. et qu. 43. n. 1. RICHTERN thes. 32. LVDOVICI l. c. §. 11. BECK. c. 15. §. 3. STRVV. in I. R. G. for. l. c. §. 12. PEGIVS de iure empb. pag. 43. sqq. A MEDENS tb. 54. BORCH. c. 3. n. 33. p. 132.*

arg. L. 5. §. 2. D. Commodati, BERGER l. c. §. 29. LAVTERBACH §. 21. L. 23. D. de R. I. SCHREIBER de commissio Emph. c. 3. §. 14. BOCER th. 84. 2) Ob alienationem rei emphyteuticarum irrequisito domino directo factam L. 3. C. de I. E. CLAR. qu. 13. n. 1. et qu. 24. BORCHOLT. c. 3. n. 35. p. 135. PEGIVS p. 76. *Undter de alienatione emphyteuseos*, tota disp. FLOERKE in cit. annot. ad th. 67. ad uoc. requirere debeat etc. BECK c. 15. §. 1. STRUV in Iurisprud. R. G. f. Lib. 2. Tit. 12. §. 13. LAVTERBACH l. c. §. 17. et 21. TITIVS §. 15. SCHREIBER c. 3. §. 15. (c). Ad alienationem autem non refertur, si donat, legat, in dotem dat, mutat, GOTHOFER. ad L. 3. C. de I. E. L. 1. C. de fund. patrim. REINWALD. l. c. pos. 68. PEGIVS p. 85. BORCH. c. 3. n. 42. HAISTEIN de I. E. thes. 9. PHILIPP. MATTHAEVS in Comment. ad Tit. de diuersis reg. Iur. ad Leg. 21. n. 12. 13. 14. BORCHOLT c. 3. n. 34. sqq. p. 134. et n. 42. LVDWELL in synops. I. F. c. 2. p. 32. Andreas Perneder in den teutschen Institutionen, in den Anhang zum Tit. de loc. cond. Lit. B. in f. (d). 3) Ob alienationem personis prohibitis factam, BECK c. 15. §. 2. 4) Ob non solutam canonem in ciuili per triennium L. 2. C. de I. E. BORCH. c. 3. n. 18. p. 108. PERILLVSTR. GEBAYER l. c. pos. 10. MATTH. DE AFFLICT. p. 70. n. 32. TITIVS l. c. §. 15. LAVTERBACH §. 22. RICHTERN th. 31. PEGIVS p. 17. 18. HAISTER th. 14. A MEDENS th. 31. DE GOEBEL de iure et iud. Rusticor. in for.

(c) SOCCINVS in reg. iuris, reg. 89. bis verbis: Und ein solcher Erb und Stifftrechter der mag auch sein Erbgerechtigkeit niemand verkauffen, es geschehe dann mit des Herrn wissen und zugeben oder sey also in Verding herkommen. IDEM in reg. 236.

(d) Licitam quoque esse puto subemphyteutationem legitime factam.

EMPHYTEUTICO GENERATIM. XXIX

for. Germ. c. 2. §. 3. not. b. LUDWELL in tractatibus feudal.
tribus p. 360. 361. BECK c. 15. §. 5. STRVV. in Iurispr. Rom.
G. f. L. 2. T. 12. §. 13. (e). In ecclesiastica vero per bien- *Differentia*
nium Nou. 7. c. 3. §. 2. Nou. 120. c. 8. auth. qui rem C. de S. S. *iur. eccl. et*
eccles. BERGER l. c. p. 699. I. CLAR. qu. 8. not. i. sqq. Ti- *ciuilis.*
TIVS ET LAVTERBACH l. c. MATTH. DE AFFLICT. l. c. licet
nulla interuenerit interpellatio L. 12. C. de contr. stipul. arg.
L. 4. §. 4. D. de lege commiss. FLOERKE in cit. annot. ad th.
73. ad voc. intra trienium, dies enim interpellat pro homi-
ne. BORCH. n. 18. p. 109. RICHTERN th. 33. A MEDENS th.
38. DE HEISTER §. 36. BOCER th. 91. CORAS. n. 23. p.
248. (f). Nec sterilitas aut aliae calamitates eum à cadu- *A praestatio-*
cite liberant, nisi plane perierit res emphyteutica. *ne canonis*
Tunc enim communis D. D. sententia est eum liberari. *non liberat*
PERILL. GEBAYER. l. c. pos. 13. HAISTEIN in th. II. 12. *sterilitas.*

D 3

STRVV.

(e) SOCCINVS in reg. iuris reg. 88. ubi haec verba: Ein Baurs-
mann der ains Erb oder anderer Berechtigkait, ain Guth umb ain
nämliche Gült besitzt, mag von dem Herrn nit abgefeht noch ausges-
stift werden, er hätte dann die Gült in den nechsten dreien Jahren
nach ainander verfallen, nit geraicht noch gegeben. Andreas Verne-
der l. c. Lit. D. in f.

(f) SOCCINVS l. c. reg. 59. ubi sic: Der bestimbt Tag ainer Bez-
ahlung vertritt alweg die stat des Creditors, ob der gleich nit for-
dert oder entgegen ist. Arg. L. 23. D. de act. et oblig. Nec suffi-
cit, vt plurimi putant, licet durum sit, emphyteutam partem ca-
nonis soluiffe, SCHREIBER c. 3. §. 33. A MEDENS th.
32. Non enim soluit, nisi qui totum soluit. L. 176. D. de V.
Signif. et hinc nec ante ab obligatione sua liberatur. LAV-
TERB. in Comp. I. pag. 641. CLAR. qu. 8. n. 4. H. COC-
CEII, c. 9. §. 4. ILL. SAM. DE COCCEII l. c. qu. 9.

*Nisi canon
correspondet
fructibus.*

*Mora in sol-
uendo canone
purgari po-
test.*

stus modus.

*Plures modi
statuuntur.*

STRVV. in *Iurispr. R. G. f. Lib. 2. Tit. 12. §. 7. et 12. (g).*
Aliud dicendum puto, si canon forsan contra regulam et
naturam emphyteuticam immodicus sit, et correspondens
fructibus, ROSE ad *th. 1. ad voc. in re immobili* H. COCC.
l. c. FLOERKE in *annotat. cit. ad th. 68. ad vocem particula-*
re etc. etc. Interim tamen in casu morae purgatio per
oblationem canonis admittitur. C. ult. X. de loc. cond. dum-
modo ante domini declarationem fiat, BECK c. 15. §. 7. STRVV.
in *Iurisprud. Rom. Germ. for. Lib. 2. Tit. 12. §. 13.* GOTHO-
FRED. ad L. 4. D. de compensat. BERGER et LAVTERBACH
l. c. A MEDENS *th. 43.* Potest etiam dominus ex post vel
expresse, vel tacite accipiendo sc. vel petendo Canonem,
emphyteutae remittere peccatum. Nou. 7. c. 3. Nou. 120. c.
8. arg. L. 4. D. de Leg. Commissor. LAVTERB. l. c. A MEDENS
th. 48. (h). 5) Ob non traditas domino apochas L. 2. C.
de I. E. PERILL. GEBAYER l. c. pos. 10. BORCH. c. 3. n. 18.
p. 108. CORAS p. 228. n. 6. 7. LAVTERBACH l. c. TITIVS
l. c. §. II. DE GOEBEL de iure et iud. rusticor. l. c. SCHREI-
BER c. 3. §. 34. BOCER *th. 89.* RICHTERN *th. 31.* A ME-
DENS *th. 37.* BECK c. 15. §. II. 12. Sunt, qui alias adhuc
commissi causas in medium proferunt. Sic statuunt e. g.
emphyteutam iure suo cadere, si pactis contractui adie-
ctis non satisfecerit; si ingratum erga dominum se prae-
buerit;

(g) I. CLAR. qu. 8. n. 8. qui iucundum allegat par versuum tunc
temporis vsitatorum:

Si perit tota non dolet emphyteota:

Sed si pro parte; nulla se liberat arte.

(h) Quilibet enim iuri suo pro se introducto potest renunciare. L. 29.
C. de pactis, SOCCINVS l. c. reg. 199.

buerit; si vnus ex heredibus Canonis portionem non solue-
 rit etc. Sed cum Imperator, licet in *L. 2. C. de I. E.* pacta
 feruari et custodiri iubeat, eam tamen sub poena caducitatis
 non promulgauit, mihi autem principalium commissi causa-
 rum notitia hoc loco sufficit; has disceptationes intactas re-
 linquo, praesertim cum res vt plurimum aut in pactis ipsis
 contrahentium BORCH. *c. 3. n. 18.* aut in statutis loci,
 aut in ordinationibus prouinciarum decisa deprehendatur;
 videri tamen potest SCHREIBER *l. c. §. 40. sqq.* Effectus
 commissi est, vt Emphyteuta ipso iure cadat iure suo.
L. 2. C. de S. S. Eccles. Et quidem in plerisque commissi
 causis; BERGER. *l. c.* Propria tamen auctoritate nullo
 in casu dominus expellere potest emphyteutam, sed iudi-
 cis declaratoria sententia et auctoritate opus est. I. CLAR.
qu. 11. et qu. 25. BORCH. *c. 3. n. 24. p. 117. et n. 25. p. 118.*
et n. 30. p. 123. 124. sqq. IOH. BRUNNEMANN. *Cons. 157.*
n. 10. in Comment. ad l. 2. de I. E. COCCII *qu. 8.* SCHREI-
 BER *C. 6. §. 3. sqq.* DE GOEBEL *de iure et iud. rusticor. l. c.*
et c. 3. §. 37. n. b. DE GOEBEL *in cit. diss. de loc. conduct.*
§. 130. A MEDENS *th. 52.* DE HAISTEIN *th. 15.* FLOERKE
in annot. cit. ad th. 73. ad vocem: cognitione opus est &c. BECK.
l. c. c. 15. §. 15. CARPZOV. *p. 11. c. 38. def. 1.* RICHTER.
Decis. 84. n. 9. BERLICH. *P. II. Conclus. 46. n. 9.* DAVID
 MEVIUS *singular. Quaest. iur. in causis proprietarior. et pen-*
sionarior. controuersis Resolut. illustr. c. 5. n. 71. sqq. (i)

*Sed nobis suf-
 ficiunt prin-
 cipales.*

*Effectus com-
 missi est, vt
 emphyteuta
 ipso iure ca-
 dat iure suo.
 Sed ad expel-
 lendum em-
 phyteutam
 iudicis sen-
 tentia decla-
 ratoria re-
 quiritur.*

§. IX.

(i) SCHAVMBURG in annot. ad STRVV. iurisprud. R. G.
 for. L. II. T. 12, apb. 13. ad verba: nec potest propria auctori-
 tate expellere.

§. IX.

*De differentia Emphyteuseos ab aliis Contractibus
similibus.*

*Differt em-
phyteusis 1) a
contractu
feudali.*

De qualitatibus contractus emphyteutici haecenus
egi. Nunc facile erit, eius differentias ab aliis similibus
atque affinibus contractibus disquirere. Differt autem
emphyteusis 1) a *contractu feudali*: cuius finis principalis
et forma substantialis est fidelitas, a vasallo praestanda.
II. F. 3. et sqq. (a). Aliud in emphyteusi, ubi regulariter
nihil, nisi canon praestatur. Ad naturalia feudi pertinet
requisita servitiorum praestatio, nihil horum in emphy-
teusi, STRYK *in Examine c. 2. qu. 24.* BORCH. *c. I. n. 24.*
et c. 3. p. 146. LVDWELL *l. c.* Vasallus feudum tantum
ad descendentes vel agnatos masculos à primo acquirente
descendentes regulariter transmittit. BORCH. *c. I. n. 19.*
LVDWELL *l. c.* STRYK *l. c. qu. 25.* BECK *l. c. §. 8.* Emphy-
teuta vero ad heredes quoscunque, etiam extraneos (cf.
supra §. 4.) I. CLAR. *qu. 28.* BORCH. *l. c. p. 147. in f.* Va-
sallus absque domini consensu feudum alienare nequit,
(conf. §. 6.) (b). Bene tamen Emphyteuta, si modo do-
mino directo alienationem denuntiet *L. 3. C. de I. E. (cf.*
cit. §. 6.) Heres Vasalli tenetur renouationem inuestitu-
rae legitimo tempore petere, BORCH. *n. 44. p. 148. et p.*
295. n. 30. et c. 7. n. 33. non vero heres emphyteutae
BORCH.

(a) STRYCK. *in Exam. I. F. c. 2. qu. 21. et 22. et c. 18. qu. 7. et*
8. et in V. M. ad Tit. si ager vectigalis, §. 4. et 5. BORCH.
l. c. cap. 1. n. 20. et n. 44. pag. 146. LVDWELL *in Synopsi.*
I. Feud. c. 2. p. 32. LAUTERB. *l. c. §. 24.* TITIVS *l. c.*
§. 25.

(b) *2. F. 55.* LVDWELL *l. c.* BECK, *l. c.* BORCH, *l. c. p. 149.*

EMPHYTEUTICO GENERATIM. XXXIII

BORCH. *l. c. n. 44.* Vasallo ob sterilitatem et alias calamitates remittitur seruitiorum praestatio. BORCH. *p. 148. l. c.* emphyteutae non aequae canon. Porro emphyteuta paucas ob causas iure suo cadit: Vasallus ob multas. BORCH. *l. c.* 2) Differt a contractu censitico seu censuali (c), quo plenum dominium in possessorem transfertur, sub lege annui census (d). LVDWELL *l. c. p. 35.* LAVTERBACH *l. c. §. 24.* TITIVS *l. c. §. 25.* BECK *c. I. §. 6.* In emphyteusi utile tantum, ut ex antecedentibus patet, dominium ad emphyteutam transit. Census soluitur de re propria; canon de re aliena. STRYK *in examine c. 2. qu. 27.* BECK *c. I. §. 6.* STRVV. *in Iurispr. R. G. f. Lib. 2. Tit. 12. §. 16.* Ob non solutum legitimo tempore canonem, emphyteuta ipso iure priuatur emphyteusi (cf. §. praec. 8.) aliud in censu non soluto. CLAR. *qu. I. n. 2.* LVDWELL *p. 35.* BERGER *§. 27. p. 696.* LVDOVICI *l. c. §. 12.* BECK *l. c. §. 6.* STRYK *in Exam. qu. 27. (e).* 3) Differt a contractu libellario (f), quo certo pretio numerato res immobilis iure

E

re

(c) MATTH. DE AFFLICTIS *p. 70. n. 32. et pag. 71. n. 36.* BENEDICTVS BONIVS *in Traët. de Censibus, art. 49.* CASPAR ZIEGLER *de praediis censiticis ruralibus.* STRVBEN *in traët. de I. villicorum, c. 2. §. 2.* STRVV. *in Iurisprud. R. G. for. L. 2. Tit. 12. §. 16.*

(d) Quamquam dissentiat STRVB. *in traët. de bonis villicis c. 2. p. 37.*

(e) Adde A. BEIERI *Traët. de censibus promobilibus et ILL. ATREER. de censibus mora crescentibus.*

(f) BORCH. *l. c. n. 45.* MATTH. DE AFFLICT. *l. c. pag. 70. n. 33.*

XXXIV. MITA. SECTIO I. DE IVRE

re venditionis (g), in aliquem transfertur ea lege, ut singulis annis pensio determinata solvatur et statuto tempore numerato rursus pretio vel certo vel arbitrario (h), contractus renouetur. GOTHOFRED *ad l. 24. §. 1. C. de S. S. Eccl. Nou. 7. in praef. et* GOTHOFRED. *in not. ad hunc loc. n. 2.* BERGER *l. c. §. 27. p. 695.* TITIVS §. 25. LAVTERBACH *l. c.* STRYK *in V. M. §. 8. et sqq.* BECK *c. i. §. 5.* LVDWELL *c. 2. p. 34.* Sunt quoque, quod miramur, qui contractum hunc ab emphyteusi differre negant. Sed simul ac horum contractuum definitiones et qualitates inter se conferuntur, eorum differentia luce, ut ita dicam, clarior apparebit; nam 1) Libellarius contractus constituitur per modum venditionis, in qua pro certo pretio numerato omne rei dominium transfertur ad emptorem, STRYK *in Examin. l. c.* Aliud in contractu emphyteuticario. 2) Libellarius contractus tempore praefinito et determinato, licet in possessore nulla facta sit mutatio (i), est renouandus; hoc non requiritur in emphyteusi, nisi mutato possessore, aut domino directo; BECK *loc. cit.* In contractu libellario non amittitur fundus seu res immobilis ob non solutam pensionem; bene tamen in emphyteusi. LVDWELL *l. c.* BECK *l. c. §. 5. p. 8. (cf. §. praec. 8.) (k).*

4) Dif-

(g) STRYCK *in Exam. I. F. c. 2. qu. 29.*

(h) STRYCK *l. c.*

(i) BECK. *l. c. cap. 1. §. 5.*

(k) Sunt plures adhuc differentiae, tam ratione formae, quam ratione effectus: quarum tamen enarratio in praef, diff, locum inuenire nequit.

EMPHYTEUTICO GENERATIM. XXXV

4) Differt a contractu *precariae* (1), qui regulariter morte possessoris expirat. *LVDOVICI in Tit. de superficie §. 4.* <sup>4) a contra-
tu precariae.</sup> *STRYK in Exam. qu. 31.* Est autem contractus *precariae*, quo res immobilis vel ecclesiastica vel priuata alicui ad preces conceditur ad dies vitae, hac lege; vt quouis quinquennio renouatio concessionis petatur (m), et certus annuus redditus praestetur. *MATTH. DE AFFLICT. l. c. n. 34.* Puncta differentiae huius contractus a contractu emphyteutico ex ipsa definitione patent (n). 5) Differt a contractu *superficiario* (o), quo superficiei dominium vtile (das <sup>5) a contra-
tu superfici-
ciario.</sup> *Platz-Recht*, cui opponitur *das Grund-Recht*, *BERGER l. c.* in aliquem transfertur, sub lege annui solarium (*Boden-Zinnß*) quod Graeci *τοπιωτικον* appellant, *Nou. Leonis 56. ET GOTHOFRED ad h. l. n. 14. LVDOVICI l. c. Tit. de superficie §. 2. L. 15. D. qui potiores in pignore. LAVTERBACH l. c. §. 25. TITIVS §. 16. L. 1. D. de superf. L. 73. 74. D. de R. V. BECK c. l. §. 4. LAVTERBACH. in Colleg. theor. pract. Tit. de superficie §. 15. STRYK. in usu mod. eod. tit. §. 1. SLEVOGT de solario ex superficie praestando.* Huius a contractu emphyteuseos differentias vide apud DD. cit. 6) Differt <sup>6) a contra-
tu super bo-
nis maiorati-
cis.</sup> a contractu *super bonis maioraticis seu villicibus*, *Meyer-Gütern,*

E 2

(1) A quo bene distinguendum *precarium*, *LAVTERB. l. c. §. 25. MATTH. DE AFFLICTIS p. 71. n. 35.*

(m) *Nou. 7. in praefat. GOTHOFRED, ad Nou. Leonis 13. STRYCK. in Exam. I. F. c. 2. qu. 31. L. 14. §. 5. C. de SS. Eccl. MATTH. DE AFFLICTIS l. c. n. 34. LAVTERB. l. c. §. 25. TITIVS l. c. §. 25.*

(n) Cf. tamen *BECK. l. c. §. 5.* et alios supra allegatos.

(o) *STRVV. in Iurisprud. Rom. Germ. for. L. 2, T. 12, §. 17. sqq.*

Emphyteusis (q), quo Meiero seu villico praedium aliquod hereditario iure utendum fruendum conceditur, ut annuam pensionem seu mercedem et onera fundo imposita soluat, et a contrahentibus determinato tempore contractum soluto laudemio renouet, FLEISCHER in *Inst. Iur. feud. c. 3. §. 17.* Huius a contractu emphyteutico differentiarum maxima est, quod dominium plenum et totum apud concedentem remaneat, STRVBEN l. c. §. 3. DE GOEBEL in *cit. diff. l. c.* FLEISCHER l. c. §. 18. quod aliter in emphyteusi. 7) Differt a contractu *perpetuae Coloniae*: quo utile dominium praediorum non transfertur. BERGER l. c. pag. 694. quae contractus species a locatione conductione perpetua parum aut plane non differt. DE GOEBEL de *I. et I. rustic. c. 2. §. 3. not. c.* IDEM in *diff. de locat. cond. §. 148. p. 90.* STRYK in *Exam. I. F. c. 2. qu. 30.* Ceterum cum D. STRVBEN l. c. p. 36. opinor, colonos hereditarios et perpetuos actione utili in rem gaudere L. 1. §. 1. D. si ager vet. (r). 8) Differt ab *emtione venditione* §. 3. *Inst. loc. cond. L. 1. C. de I. E.* LAVTERBACH l. c. §. 23. Est autem ille contractus consensualis de merce cum pretio certo et iusto commutando. Hinc facili negotio a contractu emphyteutico poterit distingui. Et denique, 9) differt a contractu Location-

7) a contractu perpetuae Coloniae.

8) ab emtione venditione.

9) a contractu locat. cond.

(q) STRVBEN de iure Villicor. vulgo vom Meyer Recht. cap. 2. D. DE GOEBEL in *cit. Diff. de loc. condukt. §. 132.*

(r) Quo ipso tamen inferre nolo, quod per conductionem longissimi temporis acquiratur pars domini. D. STRVBEN l. c. pag. 54. L. 39. D. locat. STRYCK. in V. M. Tit. locat. §. 59. et 62. Non enim omnis, cui Lex beneficium actionis realis dat, etiam habet dominium utile: licet ex aduerso verum sit, omnem cum, qui dominio utili gaudet, etiam habere actionem realem.

EMPHYTEUTICO GENERATIM. XXXVII

cationis Conductionis §. 3. *Inst. Loc. L. 1. C. de I. E.* Hunc tam quod ad substantiam, quam quod ad naturam et effectus, à contractu emphyteut. differre, paulo propius inspicere ob instituti mei rationem licebit. Diuiditur locatio conduct. in locat. cond. operarum, et in locat. cond. rerum, vel vfus rei alicuius. Vterque est contractus consensualis, prior de re aliqua pro certa mercede facienda, alter de re aliqua pro certa mercede fruenda. PERILL. GEBAYER. *in ord. Inst. ad Tit. de locat. conduct. posit. I. DE GOEBEL de locat. et cond. §. 2. et L. 1. D. locat. WEGE in Tract. de locat. cond. c. 1. §. 28. FRANZKIVS in Exercitatione XI. qu. 4. SCHVLZ. in Synopsi Inst. Imperial. Tit. de locat. cond.* Differt autem locatio conductio ab emphyteusi 1) in eo, quod nulla domini pars in conductorem transeat (s), et hanc ob causam conductor (saltem in sensu ciuili) possessor dici nequit, quia locator dicitur possidere per conductorem L. 25. L. 31. 32. *D. de acquir. vel amittend. possess.* HAISTEIN *de I. E. th. 4. L. 9. D. de Rei vind.*

E 3

(s) *ILL. DE BERGER in Resolut. LL. obstantium Tit. Locat. qu. 14. STRICK in V. M. eodem §. 58. et 59. LAVTERB. l. e. §. 9. WEGE in tract. cit. c. 13. §. 4.* Nec obstat verbum solet quod in L. 39 *D. loc.* occurrit; hoc enim in LL. necessitatem saepissime involuere, apparet ex L. 2. *C. de confirm. tutor.* cui accedit, quod ea, quae fieri solent, consuetudinem involuant: consuetudo autem vim legis habet, donec per legem contrariam tollatur. Nec obstat L. 31. *D. locat.* ibi enim casus specialis et mixtum negotium est, ita vt qua parte spectaueris operas, locatio, qua domini translationem, nulla locatio, sed alius contractus sit. In loc. cond. enim creditum ire nequit, cum nulla domini pars transferatur, per cit. L. 39. *D. locat.*

XXXVIII **SECTIO I. DE IVRE**

- 2da. ratio differentiae* vind. 2) In eo, quod Locatio cond. fieri possit in re quacunque mobili atque immobili. BORCH. c. 3. n. II. p. 95. LAVTERBACH in Colleg. theor. pract. Tit. de Locat. cond. §. 19. DE PLOENIES de loc. cond. §. 2. WEGE l. c. HAISTEIN in cit. diff. de I. E. th. 4. CARANK de Locat. Conduct. th. 8. H. COCCHEI in diff. cit. de I. E. c. 3. §. 1.
- 3tia ratio differentiae.* 3) In eo, quod conductor praestet pensionem seu mercedem magnam, fructibus aequipollentem. BECK. c. 1. §. 7. VINCENTIVS CAROCIVS in Tract. de Locat. Cond. p. 8. n. 9. et hoc in solam compensationem fructuum vel vsus. DE PLOENIES l. c. §. 4. 5. BORCH. c. 3. n. II. pag. 96. in f. et 97. in pr. WEGE l. c. 4) In eo, quod finito tempore, ad quod contracta fuit locatio conductio, tacite renouari possit, L. 13. §. II. L. 14. D. Locat. L. 16. C. eod. STRVV. in Iurispr. R. G. f. Lib. 3. Tit. 12. §. 5. DE PLOENIES §. 31. von Lüttichau th. 8. CARANCK. de locat. lond. th. 4. (t) Emphyteuticus enim contractus tacite renouari nequit BECK. c. 14. §. 5. 5) In eo, quod Locatio conductio regulariter ad tempus tantum contrahatur, A YMO CRAVETTA in tract. de antiquitat. temporum part. IV. num. 110. LAVTERBACH l. c. §. II. WEGE l. c. c. 13. §. 4. (u) Hinc nonnulli (v) locationem conductionem perpetuam emphyteusin

(t) D. WINCKLER de reloc. tacita. I. A. CANZ de relocatione tacita. PHILIPPVS de relocatione et reconductione tacita.

(u) Licet veteres Germani, prouti PERILL. L. B. A SENCKENBERG. in prolegom. ad I. Feud. primas lineas §. 43. obseruat, praedia etiam ad tempus solummodo conducta, heredibus conductoris non facile auferre soliti fuerint.

(v) c. gr. D. DE GOEBEL in Diff. cit. de loc. cond. §. 112.

teusin vocari, asserunt. *ARIVS PINELLVS in cit. comment. ad L. 2. C. de rescind. vend. n. 8. fol. 318. DE GOEBEL l. c. §. 148. p. 90. CARANCK. de locat. cond. th. 3. Sed hoc falsum esse ostendit BRUMMER in diss. de Locat. cond. §. 10. in Exercitationibus, Exercit. II. qu. 5. contractus enim non temporis adiectione distinguuntur, sed ex propria conventionis forma eorumque initio et contrahentium intentione aestimantur. L. 8. pr. D. mandati, FLOERKE in annot. ad STRVVII Syntagm. Iur. Ciu. ad Tit. si ager vectig. etc. ad thes. 55. ad vocem per locationem et L. 12. D. de Scto Maced.*

6) In eo, quod conductori remittatur merces ob sterilitatem aliosque calamitatis casus. *LAVTERBACH. l. c. §. 13. TITIVS l. c. §. 10. DE GOEBEL §. 145. et 157. 158. A MEDENS de I. E. thes. 25. sqq. CARANCK. th. 19. BORCH. c. 3. n. 11. p. 96. et n. 12. c. 97. FRANZKIVS in Exercit. cit.*

7) In eo, quod finiatur, quando necessitas habitandi in ipsa domo locatorem vrget *L. 3. C. de loc. cond. G. A. STRVV. in Iurispr. Rom. Germ. for. Lib. 3. Tit. 12. §. II. von Lüttichau l. c. th. II. BERGER. l. c. §. 25. vel res locata conductae venditur L. 25. §. 1. eod. vbi valet brocardicon: Kauf geht vor Miethe, STRVV. in der Iurispr. §. 12. DE GOEBEL §. 149. CARANCK. th. 23. DE PLOENIES §. 82. von Lüttichau th. II. n. 5. (x) 8.) in eo, quod locator tributum et collectas et reliqua onera nomine rei conductae soluta conductori restituere debeat; *arg. L. 4. C. de agric. et censit. von Lüttichau th. 7. n. 7. DE GOEBEL §. 79. 148.**

6ta ratio
differentiae

7ma ratio
differentiae

8ua ratio
differentiae

(x) I. G. STOER, de iustis expellendi conductorem causis intra tempora locationis conductionis locatori competentibus, ad L. 3.

148. 193. *W E G E loc. c. vna cum omnibus expensis in rem locatam factis, nisi modicae sint. W E G E l. c. 9)* In eo, quod per modum vltimae voluntatis e. g. legati, locatio conductio constitui nequeat, nam consensus in contractum satis onerosum praesumi nequit. 10) In eo, quod non realem, sed personalem tantum producat actionem, (y) sc. actionem locati conducti, *STRVV. in Iurispr. Rom. Germ. f. Lib. 3. Tit. 12. §. 14. 11)* In eo, quod res non locetur sub lege meliorationis, sed sufficiat, si integra conseruetur. *BORCH. c. 3. n. II. p. 96. LAVTERBACH. §. 12. 13.* 12) quod merces regulariter in pecunia numerata consistat, *G. A. STRVV. in Iurispr. Rom. G. f. Lib. 3. Tit. 12. §. 4. pr. Inst. Locat. conduct. 13)* Quod conducere locare in vernacula exprimatur per verba: miethen, vermiethen, pachten, verpachten, heuren, verheuren, dingen, verdingen, einnehmen, austhun. (z) quamvis subinde voces Pacht et Heuer pro emphyteusi sumantur. Vid. *COTHMANNVS Vol. I. Rsp. 40. n. 2. sqq. et 112. sqq.* et conductores vocentur Miethsmänner, Pächter, Bestander, Heurlinge. Quae omnia in emphyteusi aliter se habent; vt haftenus ostendere nifus sum. Dantur in Germania infinitae fere adhuc contractuum species, quae vel secundum contrahentium arbitrium, vel secundum localia statuta et ordinationes prouinciales, mox ad emphyteusin, mox ad locationem conductionem referendae sunt. Ad has vero omnes enarrandas,

(y) *BERGER. l. c. §. 23. 26. et 28. LAVTERBACH. in Coll. Tb. pr. §. 12. et 14. et in Comp. I. pag. 121.*

(z) *CHRISTIAN THVM. in Diff. de locat. cond. in Prooemio num. 15.*

randas, nec vires mihi sufficiunt, nec instituti mei ratio permittit. (aa)

§. X.

Vtrum in dubio magis pro emphyteusi, an pro locatione conductione sit praesumendum?

Vidimus §pho praecedente differentias, quae contractum emphyteuticum et alias contractuum species intercedunt, in primis locationem conductionem. Iam iuvat disquirere, vtrum, si de qualitate contractus oriatur, in dubio magis pro emphyteusi, an pro locatione conductione sit praesumendum? Et probabo, pro emphyteusi, sub certa restrictione, in dubio esse iudicium ferendum (a). Apertissimi enim iuris est, quamlibet rem in dubio liberam

Pro emphy-
teusi in dubio
praesumen-
dum.
Quoniam

(aa) Haud raro quoque contingit, ut in contractibus meiericis et emphyteuticis vocabula *Hener* et *Zinnß*, *Heuerlinge* et *Meyer*, *Leuthe* promiscue usurpentur. Inde tamen non semper validum ad contractum locati conducti argumentum duci potest. Quamvis enim verba valeant sicut nummi, tamen, cum, recte monente *TVERONE* contra *SERVIVM* in *L. 7. §. 2. D. de supellect. leg.* nomina non alium in finem inuenta sint, quam ad demonstrandam voluntatem dicentis, et vocis ministerio vnicuique ad animi sensum exprimenda utamur; semper ad mentem contrahentium potissimum respici debet, quippe quae subinde potentior est voce loquentis.

(a) Quam iuris praesumptionem et proprio Responso et auctoritate *ICTORVM Wittebergenfium* in suis decisionibus p. 1. c. 3. p. 112. *COTHMANNVS* Vol. 1. Resp. 40. n. 12. confirmat, et in tantum probat *FERD. CHRIST. HARPRECHT.* Vol. nou. P. 1. conf. 3. n. 211. ut in dubio emphyteuticum potius, quam omnem alium contractum celebratum fuisse contendat.

omnia libera ram praesumi (b), et quaelibet praedia libera. ANTON. MATTH. l. c. c. 2. p. 79. n. 6. BECK in Tr. de I. E. vom Erbzinsß, Recht c. 18. §. 8. p. 529. VVLTEIVS de Feudis Lib. 2. c. 3. n. 21. p. 889. Iubet porro L. 56. D. de R. I. et c. estote X. de reg. Iur. vt in dubiis benigniora semper praeferantur. Et docet L. 192. §. 1. D. eodem in re dubia benigniorem interpretationem sequi, non minus iustius esse, quam tutius. Et in dubio benigniora praeferuntur. Et aequitas suadet. GOTHOFR. ad L. 9. D. de R. I. Aequitas autem, quae in omnibus, maxime tamen in iure spectanda est (c), parit fortiorem praesumptionem. Quid vero, quaeso, iustius, quid aequius, quid benignius est, quam vt contractus, adhibita distinctione inter locationem ad tempus, et eam, quae in perpetuum fit, in dubio emphyteuticarius magis praesumatur, quam locationis conductionis? Nam citra illum libertatis respectum atque fauorem, quo omnes res (d), et inter eas etiam praedia gaudent, venit adhuc considerandum, id quod L. 114. D. de R. I. expressis verbis iubet. Cum enim secundum eam in obscuris semper inspicere debeamus, quod verisimilius est, aut quod plerumque fieri solet (e), sequitur, neminem in dubio praesumi posse, conduxisse fundum in perpetuum. Omnis hic abest verisimilitudo. Talis conductio multum oneris habet

Et quod verosimilius est inspiciendum. Nulla praesumptio pro locatione conductione perpetua.

(b) LVDOVICI l. c. §. 11.

(c) L. 90. D. de R. iuris L. 183. D. eod.

(d) L. 20. et 122. D. de Reg. Iur.

(e) L. 3. et 9, D. de prob. et praes. et GOTHOFRED. ad b. l. BOEHMER l. c. §. 11. LVDOVICI l. c. §. 10. NIC. EVERHARD IVNIOR. Cons. 57. p. 754. n. 44. ATMO CRAVETTA l. c. P. 4. n. 112, 118.

EMPHYTEUTICO GENERATIM. XLIII

bet et rarius accidit. In materia autem praesumptionum et coniecturarum validum est argumentum a communiter accidentibus. *AYMO CRAVETTA l. c. n. 118.* Quis vero absque iniustitia poterit praesumi, onus sibi voluisse acquirere, mediante contractu? Nonne Lex expresse dicit, ea tantum in dubio praesumi debere, quae plerumque fiunt? Vbi maneret haec, quam leges volunt, benignitas; si pro locat. conduct. vellemus praesumere? Vbi legalis iste libertatis fauor, qui vult, ut quantum fieri potest, praedia in dubio libera praesumantur (f), ubi aequitas ista, quae allodialia potius, quam feudalia (g), et censitica magis, quam emphyteutica? imo pro rei circumstantiis et personarum qualitate, quae hic praecipue attendenda est, emphyteutica magis, quam feudalia (h), praesumit. *STRYK l. c. qu. 28. (i).* Aliud fane dicendum erit in emphyteusi temporaria. Haec rarius accidit. Hanc esse contractam, verosimile non est, et hinc ea praesumi nequit. Dicit *ILL. D. STRYK l. c.* contractum praesumi emphyteuticum, non censiticum, quoties in translatione rei suae dominus sibi reseruat dominium directum: non existente autem hac reservatione, pro

F 2

censi-

(f) *L. 122. D. de R. I. ANTON. MATTHAEVS l. c. cap. 2. p. 79. n. 6. MATTH. WESENB. Conf. 4. p. 187. n. 3.*

(g) *VVLTEIVS de Feud. L. 2. c. 3. n. 10. p. 844. sqq. et n. 11. STRYCK, in Exam. I. F. c. 2. qu. 7. THOMASIVS de praesumptione allodialitatis.*

(h) *BECK in Tr. de I. E. vom Erbzinns-Recht c. 18. §. 12.*

(i) *HARPRECHT l. c. n. 177. inter nobiles et rusticos distinguit. Illorumque praedia pro feudalibus, horum contra pro emphyteuticis magis in dubio habenda esse censet.*

*Casus, in quo
pro loc. cond.
praesumen-
dum.*

*Fortissima
praesumptio
pro emphy-
teusi in terris
incultis,
Aut aliis in-
stitutis modo
inchoatis.*

*Quaeritur,
vtrum ex
praesumptio-
nibus quis
possit condem-
nari? et affir-
matur adhi-
bita causa-
rum distin-
ctione.*

cenfitico contractu militare praesumptionem. Hinc puto, pro locatione conduct. praesumi debere, vbi dominus in translatione rei suae sibi reservat dominium plenum; vbi autem hoc factum esse non constat, pro emphyteusi praesumendum esse, opinor. Fortissima fit haec praesumptio, si fundi, de quorum qualitate lis oritur, inculti fuerunt (k), aut si alia instituta, modo inchoata, et tempore concessionis ad certum perfectionis gradum nondum perducta, in alterum ope contractus translata sunt. Nemo enim, cui sanum est sinciput, poterit praesumere conductionem praedii inculti. Haec enim sola primis temporibus in emphyteusin data sunt, et ad introducendum negotium emphyteuticum ansam vnice praebuerunt, licet, vt alio loco monstraui, exposit etiam praedia culta, et alia instituta iam ad certum perfectionis gradum perducta, per contractum emphyteuticum aliis concedi coeperint. Si itaque de praedio, de cuius qualitate vera partes non conueniunt, constat, illud ab initio, scil. tempore translationis, incultum et in perpetuum concessum fuisse, certissima quoque res est, sanum et aequa amantem iudicem, tam diu pro emphyteutico fundo praesumere debere, quamdiu contrarium ab aduersario per apertissimas probationes non fuerit euictum (l). His pertractatis, vnica adhuc mihi restat quaestio: vtrum sc. ex praesumptione quis possit condemnari, nec ne? ad hanc ego

(k) BECK. in Tr. de I. E. c. 18. §. 11. p. 535. sqq.

(l) Deuoluit enim fortior praesumptio onus probandi in aduersarium. MATTH. de probat. c. 2. n. 5. pag. 79. L. 257. D. de prob. et praesumpt.

ego, quod ad causas civiles attinet cum ILL. BRUNNE-
MANN. l. c. qu. 35. affirmatiue, et vt ex L. 17. D. de prob. et
praesumt. colligo, recte quidem respondeo sc. quod con-
demnari possit is, contra quem militat praesumptio iuris
(m). Quod vero ad criminalia attinet, adhuc sub iudice
lis est, an condemnatio ex praesumptionibus procedat,
vel minus? Et hisce me immiscere, loci non est (n).

§. XI.

*De constitutionibus prouincialibus, emphyteuseos trans-
mutationem in locationem conduct. expresse pro-
hibentibus.*

Ad praesumptionem pro emphyteusi multum etiam *Ad praesum-*
facit dominorum quorundam turpis improbitas, quos *tionem pro*
fraude pariter ac vi aperta rationem qualemcunque inire *emphyteusi*
non pudet, quo bonorum emphyteuticorum naturam in *facit etiam*
bona maioratica, imo etiam in conducta detorquerant. *dominorum*
Hunc, vt obtineant finem, plus vno artificio vtuntur. *improbitas,*
Inprimis id agunt, vt emphyteutam à domino bona quae- *quos non pu-*
uis *det bona*
emph. in alia
detorquere.

F 3

(m) Non sufficit autem sola praesumptio hominis, nisi tot concurrant
praesumptiones, vt plenam efficiant probationem, vel solae, vel
iuncto iuramento suppletorio. Nam auctore non probante, absol-
uitur reus, non probat autem, qui tantum quasdam pro se alle-
gat praesumptiones. ILL. S. DE COCCEII in I. C. ad Tit.
de prob. et praes. qu. 10.

(n) Satisfaciet huius controuersiae fundamenta cognoscere cupienti
B. REINHARTH. in Diss. de eo quod iustum est circa reum
ex praesumptionibus conuincendum et condemnandum.

*Et hunc in
finem vario
praetextu
canonem au-
gere et aliis
artificiis uti.*

uis cogitantem securum reddant et insidiis opportunum. Ab initio in minutis et exiguis momentis iura emphyteutae infringunt. Vbi vero eum vigilantem, omnis etiam leuiusculi accepti detrimenti animaduersorem, eiusque profligandi cupidum inueniunt, omnem, quam possunt, operam dant, ut adhibitis, quibus abundant, artibus, metusque causis ostensis, metum iniiciant feroci, eoque ipso silentium quietemque ei imponant (a), aut cum facta ei fide de nunquam ei inferenda iniuria, dataque sancta promissione, de damno, si quid illatum putet, oblata commoda occasione abunde refarciendo, suauiloquiis pascunt: mox non difficile est, emphyteutam his artibus demulsum, et instar infantis somno traditum, deludere suisque eum iuribus commodisque exuere. Canon v. g. vario praetextu augetur. Quem auctum ut emphyteuta soluat, vel precibus sollicitant, vel minis imperant. Sunt isti homines plerumque tam simplices, et parum multiplices, tantumque in modum erga dominos pii ergaque potentiores verecundi, ut recusare si vel auderent, tamen religionis falsa notione seducti, nolint. Exhibent, quod exigitur. Damnum periculumque imminens et liberalitatis suae poenam non circumspicientes; operae pretium non putant, auxilium iudicis implorare. Mox pergit dominus in incepto et in usum suum trahit emphyteutae boni simplicitatem. Succedunt noui canones, nouo praetextu aucti. Et hanc iniustam molem tolerat emphyteuta, spem ex promissis animo concipiens, sublatiis causis, ipsam quoque

(a) Id quod potentioribus, quales domini directi plerumque sunt, haud difficile est.

que deminutum iri canonis magnitudinem. Qua vero spe frustratur, domino pro iure venditante id, quod vi, clam vel precario obtinuit, et tam multa in dies noua iura sibi *Quibus efficiunt, ut progressu temporis Contract. emph. sibi dissimilis fiat.* sumente, vt progressu temporis tam valde attritus et concussus iste contractus emphyteuticarius sibi ipsi dissimilis factus, nouam plane speciem induat. Tum vero fit, vt dominus, postquam viam sibi hisce illegitimis conatibus paulatim muniuit, operi suo coronidem impositurus, ipsum adoriatur contractum. Hunc in finem negat, contractum cum emphyteuta initum esse emphyteuticarium, sed potius maioraticum aut locationis conductionis. Hac fraude efficit, vt non nisi in aequitate iudicis spem recuperandi iuris atque felicitatis habeant plerique emphyteutae, qui plerumque non habent, vnde ingentem, quam patiuntur, reficiant iacturam. Quare eiusmodi abusibus prudenti consilio legislatores subinde obicem ponunt. Eminent hac in re, singularis prudentia Serenissimi ducis Brunsvico Luneburgensis, cuius inter sapientissimas leges, haec, quam exhibeo constitutio de anno 1737. habetur digna, quae ab omnibus a capite ad calcem legatur: Von Gottes Gnaden, Wir, Carl, Herzog zu Braunschweig und Lüneburg etc. urkunden und fügen hiemit zu wissen, wesgestalt Wir misfällig vernehmen müssen, was vor vielfältige Beschwerden von theils unsern Unterthanen darüber eingelauffen, daß nicht allein ihre Erben-Zins oder Guths-Herren, in denen der Verordnung nach zu lösenden neuen Erb-Zins oder Meyer-Briefen ihnen allerlei neuerliche und beschwerliche conditiones aufbürden und den Zins erhöhen, oder das Praestandum an Gelde auf Korn setzen, sondern auch, daß sie wohl gar die Qualität der Länderey

*Hos et alios
similes abusus
prudens legis-
lator tollere
debet ad
Exemplum
Ser. Ducis
Brunsvico
Luneburg.*

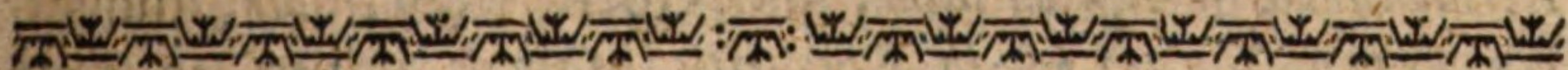
rey verändern, aus Erben-Zins-Land, Meyerland und aus Meyerland Pachtland machen wollen. Ob nun zwar, so oft von einem oder dem andern unserer Unterthanen darüber ins besondere Beschwerde geführt worden; solches hinwiederum abgestellt werden müssen. Wenn wir aber berichtet worden, daß dennoch einige eigennützige und Gewin-süchtige Leute sich daran nicht gekehret, ihren Erb-Zins und Meyers-Leuten auf diese oder jene Weise beschwerlich gefallen, und die Qualität derer Ländereyen verändert: Wir aber solchen Lands verderblichen Unwesen, wodurch so wohl unsern Cassen groser Schade zugefüget, als auch viele von unsern Unterthanen zu Bettlern gemacht worden, nachzusehen nicht gemeinet sind; So setzen und verordnen Wir hiemit gnädigst, jedoch ernstlich, daß hinführo Niemand sich mehr unterstehen solle, in denen seinen Erb-zins oder Meyer-Leuten zu ertheilenden Erben-Zins oder Meyer-Briefen, neuerliche conditiones einzurücken; den Zins zu erhöhen, oder aus Geld-Zinse, Korn-Zinse, oder vice versa aus Korn-Zinsen Geld-Zinsen zu machen; vielweniger aber das Erben Zins-Land in Meyerland, oder das Meyer-Land in Pacht-Land zu verwandeln, sondern daß es in einem oder den andern Stücke, wie es von Alters her darunter gewesen, in alle Wege unveränderlich gelassen werden solle. Immassen unsere Vice-Canzler und Räte, Vice-Hofrichter und Assessores; ingleichen auch die sämtliche Unterge-richte in unsern gesammten Landen hiemit gnädigst befehliget werden, denen klagenden Unterthanen in ihren sowohl künftigen als izzigen Processen nach dieser Verordnung Recht zu sprechen. Wir befehlen auch unserm Land-Fiscali, darauf ein wachsames Auge zu haben, daß dieser Verordnung von denen Guths-Herren nachgelebet werden müsse, und wider diejenigen, so derselben zuwiderhan-

handeln werden, sein fiscalisches Amt ohne Nachsehen zu beobachten. Und damit Niemand mit der Unwissenheit sich entschuldigen könne, sondern diese Verordnung zu jedermanns Wissenschaft gelangen möge; so haben wir dieselbe durch öffentlichen Druck zu publiciren auch gewöhnlichen Orten zu affigiren, gnädigst befohlen. Urfundlich unserer eigenhändigen Unterschrift und beygedruckten Fürstl. Geheimden-Canzley Secrets. Geben in unserer Stadt Braunschweig den 9ten März 1737.

Carl S. zu B. u. L.

(L. S.)

H. von Münchhausen.

SECTIO II.
DE IVRE EMPHYTEVTICO
CIRCA SALINAS.

§. I.

De origine vocis : Sal.

Sicuti pauca sunt, in quibus non dissentiant DD. ita etiam non conueniunt de origine salis, in qua indaganda multi multum operae posuere. Discordant inter se qua vocis, discrepant qua ipsius rei originem. Tam scopus huius secundae Sectionis, quam metus, ne nauseam lectori crearem, iubent, vt varias variorum hac de re opiniones silentio transeam. Sufficere reor, me non errare, sequendo celeberrimorum virorum sententias. Luce meridiana clarius ostendunt, AHAS-
VERVS FRITSCH. in tract. de Regali Salinarum iure, P. I. cap. I.
§. I. IOHANN. HENR. IVNG. in elegantissimo tract. de iure Sa-
linar.

LXXXI. SECTIO II. DE IVRE

*Sal venit a
Graeco.*

*Origo vocis
Sal; a Go-
this petenda
est.*

linar. tum veteri tum hodierno, cap. I. §. I. et GEORG. ENGELBRECHT. in Comment. de iure Salinarum, Sect. I. §. 2. quod vox Romana, *sal*, veniat ἀπὸ τῆς ἁλς et hoc ἀπὸ τῆς ἁλὸς, cum *sal* plerumque fiat, ex aquis marinis, tam vi naturae, quam arte, et procul dubio *sal* marinum diu ante ceteras *salis* species apud gentes in usu fuerit. Teutonicam vero vocem *Sal*, nec à Graecis, nec a Romanis, sed a Gothis antiquissimis petendam esse, non sine ratione contendit D. KIRCHMAYER. in ornatissima *Dissertatione*, cui *Titulus*: *Bellum proeliumque de Salinis Cattos inter et Hermunduros susceptum olim*, §. I. Gothi enim, *Salt*, dicunt. Ita vertit ULFILAS in *Euangeliiis Marc. c. 9. vers. 50.* *Goth salt ith iabai salt unsaltan vairthith hue supuda: habaith in izvis salt: Bonum est sal; quod si sal insulsum fuerit, in quo illud condietis.* Cf. STIERNHIELM in *Glossario Ulphila Gothico*, voce: *Salt.* et FRANCISCUS IVNIVS in *Gothico Glossario dicta voce.* De origine ipsius *Salis*, de praestantia huius divini condimenti (a), eiusdemque variis speciebus videri possunt celeberrimi scriptores et antiqui et recentiores, v. gr. PLINIVS in *Historia naturali*, BERNHARDVS VARENIUS in *Geographia generali*, FRITSCH. in *tract. de regali Salin.*

(a) Si omnibus aliis *salis* laudibus omissis, hoc solum modo consideramus, quantum *sal* faciat ad salutem Reipublicae, quantumque redditum causae esse soleant salinae, mirum nobis non videbitur, salinarum gratia tam vehemens Cattos inter et Hermunduros ortum esse bellum, TACITVS in *annal. XIII. 57.* et KIRCHMAYER. in *laudata Diss. ad hunc TACITI loc.* tantasque adhuc hodie ea de causa oriri lites.

EMPHYTEVTICO CIRCA SALINAS. LI

lin. iure. IVNG. de iure Salinarum. Aliique his non minores (b).

§. II.

*Salinae quid? et an ad Regalia pertineant? dis-
quiritur.*

Salinae, Germanice Salzwerke, mox salis fodinas, Salzgruben, mox fontes salis, Salzquellen, Sülzen, denotant. Hinc concludo salinas in genere esse omnia ista loca, ubi fit sal: quod etiam apparet ex *L. 6. D. de capt. et definitio. postlim* (a). Ius vero salinarum in sensu stricto est ius salinas sibi habendi in fundo suo repertas. Hinc quam maxime errat D. BERNH. GOTHOFR. HEZEL, in *Diss. inaugurali, de salinis earumque inspectione Magistratui ciuitatum imperialium competente*; ubi cap. I. §. 7. contendit: Facile definiri posse ius salinarum, per illud regale, aut partem superioritatis territorialis, quo status, superioritate hacce gaudens omnes in territorio suo inuentas sibi vindicat salinas. Facile definiuit, sed minus recte. Mox enim monstrabo, thesin illam, quod sc. salinae ad regalia indistincte pertineant, falsissimam et simul iniquissimam esse. Hoc quo melius procedat, pauca de regalibus praemitten-

Salinarum

et definitio.

*Iuris salina-
rum definitio.*

*Refutatur D.
Hezel.*

G 2

da

(b) Elegantissimum *Carmen de Sale* scripsit ILLVSTRIS dum viueret VIR. P. DAN. HVETIVS, cuius opera poetica, quinta et, ni fallor, nouissima vice *Parisiis* ao. 1709. in 12. edita sunt.

(a) Et eandem definitionem dedit quoque GOTHOFREDVS ad *L. 8. §. 8. D. de poenis.*

LII SECTIO II. DE IVRE

Regalia quid? da puto. Regalia (b) nimirum distinguuntur in essentialia et accidentalia, i. e. in maiora et minora (c): ita, vt per illa intelligantur, quae sua natura vi iuris publici vniuersalis vnoquoque imperio ciuili continentur; per haec vero, quae lege demum positiua naturam regalium adipiscuntur, ita vt sine ista lege libertatis naturalis sint (d): Ad hanc vltimam speciem sc. ad regalia minora referunt salinas, qui studio principibus adulandi trahuntur. Verum enim vero, cum causa impulsiva constituendarum ciuitatum fuerit, vt praesidia sibi circumponerent homines, contra mala homini ab homine imminencia, ILL. PUFFEND. *de off. hom. et ciu. Lib. 2. c. 5. §. 7.* cum spe custodiae rerum suarum primi homines vrbium praesidia quaesierint, CICERO *de Officiis Lib. 2. c. 21.* cum ad hunc finem eo melius obtinendum superiorem sibi elegerint, cui salus populi suprema lex sit, PUFFEND. *l. c. L. 2. c. II. §. 3.* cum hic finis frustretur, si princeps ipse facit, quod alii ne faciant curare debet, i. e. si princeps ipse subditos iuribus bonisque exuit; cum porro salinae accessiones fundorum naturales imo pars et portio fundi sint, et hinc

*Ad regalia
minora refe-
runt nonnulli
salinas.
Sed falso.*

(b) Siue singula Superioritatis territorialis iura; MOSER *im Grundriß der heutigen Staats-Verfassung des teutschen Reichs, Lib. 4. cap. 18. §. 12.*

(c) BORCH. *ad c. un. quae sunt Regalia, n. 3.* Cuius tamen definitio, quam tradit de Regalibus, omnino reiicienda est.

(d) Et sic definiuit VIR profundae eruditionis, I. STEPH. PVTTER, *in Elem. Iur. Publ. Germ. Lib. 4. c. 1. §. 440.* cf. etiam ILL. BESOLDI *Dissert. de Regalibus.*

EMPHYTEUTICO CIRCA SALINAS. LIII

ei cedant, cuius est fundus (e). cum princeps ad tuendam maiestatem suam salinis non indigeat (f). cum salus publica non laedatur, si salinae a priuatis possidentur (g). cum neque lex imperii, neque consuetudo adsit, quibus distinctio inter salinas in publico repertas loco, et inter eas, quae in fundis priuatorum exstant, sit sublata, D. IVNG. l. c. cap. 1. §. 10. (h). haec omnia cum ita sint; sequitur, eos qui omnes indistincte salinas principi adiudicant, aut omnis tam naturalis quam diuini et humani iuris imperitos, aut, quod magis credo, iurium quidem valde peritos, nihilominus tamen, quod peius est, iniustitiae deuotissimos esse. Iam autem aduersariorum (i) argumenta dispicere, eaque quantum in me est, et in

*Argumenta
aduersario-
rum refutan-
tur.*

G 3

quan-

(e) L. 32. §. 1. D. de Vsufr. CELEBERR. IVNG. de I. Salin. c. 1. §. 8. in f. et c. 3. §. 14. EINSIEDEL de regalibus c. 3. §. 13. n. 330. in f.

(f) IVNG. l. c. c. 1. §. 9.

(g) IDEM l. c. c. 3. §. 14.

(h) Magni adhuc ponderis argumentum est praeceptum DEI T. O. M. apud EZECHIEL. c. 46. v. 18. Es soll auch der Fürst dem Volk nichts nehmen von seinem Erbtheil, noch sie aus ihren eigenen Gütern stossen; sondern soll sein eigen Gut auf seine Kinder erben, auf daß meines Volks nicht jemand von seinem Eigenthum zerstreuet werde.

(i) Inter quos primum locum obtinet Ill. de Ludewig. In der Erläuterung der goldenen Bulle. Tit. 9. §. 1. Lit. u. vbi refutare nititur distinctionem inter salinas publicas et priuatas, quam adhibuit D. Tabor. in Diss. de metat. p. 3. c. 3. art. 2. p. 252. Rationes autem, quas hunc in finem profert cum reliquorum aduersariorum argumentis eandem habent infirmitatem. Falsissimum quoque

imum argu-
mentum.

quantum per dissertationis meae scopum fieri licet, refutare iuuabit, ne amplius habeant, quod aequissimae opponant sententiae. Primum quod afferunt aduersae opinionis fundamentum, est obligatio subditorum principem alendi et omnia adhibendi, vt imperantis dignitas queat sustineri. D. HEZEL *in cit. Diss. c. I. §. 3.* Quasi vero praeter salinas non esset, vnde et princeps ali, et eius autoritas sustineri posset. Nimis parum salis habent, qui autumant, maiestatem principis, qui, exceptis salinis, variis iurium et praerogatiuarum generibus abundat, integram seruari non posse, nisi salinas quoque ei attribuant. Magna sane principi in subditos eorumque bona competunt iura (k). Haec vero quousque se extendant, ostendit par maximorum virorum, GROTIUS *de I. B. et P. L. 2. c. 14. §. 7. et* PUFFEND. *de off. hom. et ciuis L. 2. c. 15.* Habeant principes ius LL. ferendarum, habeant ius vectigal, decimas, censum canonemue ex salinis priuatorum percipiendi, gaudeant iure supremae salinarum inspectionis; sed intacta quoque ciuibus relinquant quae ciuium sunt. Moderanda est omnia habendi cupido (l).
Alte-

quoque est D. Textoris argumentum, quo vtitur contra thesin nostram, in iure publico Caesareo Tit. X. n. 101. Non enim valet conclusio: Salinas possideri plerumque videmus a fisco vel dominis, quorum territoria sunt, in quibus salinae repertae: Ergo: omnes salinae absque distinctione pertinent ad Regalia.

(k) CELEBERR. PUTTER *in Elem. I. Publ. Germ. L. 4. c. 1. §. 444.* ILL. MOSER *im Grundriß der heutigen Staats-Verfassung des teutschen Reichs, L. 4. c. 19. et 20.*

(l) Est modus in rebus, sunt certi denique fines,
Quos ultra citraque nequit consistere rectum.

EMPHYTEVTICO CIRCA SALINAS. LV

Alterum, quod proferunt argumentum: quod sc. princeps vnus omnium salinis optime vti possit, quoniam sine magnis sumtibus sal confici nequeat, satis rediculum est; cum, si vnus alteriusue subditi diuitiae non sufficiant, societatem cum aliis inire possit, de suppeditandis sumtibus, et communicando lucro. Idem plures efficere possunt, quod princeps solus; qui etiam subditos saepe in partes vocat. *IVNG de I. S. c. 1. §. 12.* Tertium aduersariorum argumentum est, concessio OTTONIS I. qui salinas Hallenses Archiepiscopo Magdeburgensi attribuit (m). Nam si salinae eo tempore regale non fuissent, infert iniquae sectae cohors, concedere illas Archiepiscopo Magdeburgensi non potuisset Imperator. Quae, qualis, quanta! Quis, quaeso, vnquam defendere conabitur, omnia illa pro regalibus habenda esse, quae ab Imperatoribus donantur, vel in feuda dantur? Quis vnquam, si vel ipse Caesar sit, in praeiudicium tertii privilegium dare potest, saluis legibus (n). Ab Ottonibus, *inquit IVNG. de I. S. c. 3. §. 9.* vsque ad Henricum IV. Imperatorum dominatu cum omnia fere tenerentur, iidemque, in toto propemodum imperio, palatia, villas, quae dicebantur regiae, nec non fundos dominicos possiderent, in quae illis liberrima potestas competebat; quid mirum, si vni alteriue salinas fundis suis cohaerentes, siue lege feodali, siue dono concesserint? Ex publicis salinis prin-

(m) *D. HEZEL. l. c. cap. 1. §. 4. D. ENGELBRECHT, Sect. 1. §. 4.*

(n) *C. 29. et 30. X. de privileg. EISENHARD, de regali metallifod. Iur. th. 52.*

LVI SECTIO II. DE IVRE

principes omnes redditus percipiebant, ex priuatis vestigal tantum decimasque (o). Nonne has Imperatores aliis concedere potuerunt? Quartum argumentum petunt ex II. F. 56. Sed hunc textum de publicis salinis tantum intelligendum esse, ipse strenuus regalitatis patronus FRITSCH. l. c. cap. 2. §. 2. et cum eo IVNG. l. c. cap. 3. §. II. affirmat (p). Ceterum ego non video, quid lex, quae tantum iura Imperatoris, de quibus in Italia lis mota est, recenset, ad oppugnandam thesin meam facere possit; cum ius Longobardicum non nisi in subsidium, i. e. eatenus tantum in Germania introductum sit, quatenus ex iure patrio lites feudales decidi nequeunt; minime vero, ut ex eo petatur decisio quaestionis, quid ad principum Germaniae regalia pertineat, quid vero minus? Haec enim ex legibus imperii decidenda est. Et hunc in finem ad A. B. refugiant (q), ubi Imperator, *Tit. 9. §. un.* ita loquitur: „Praesenti constitutione in perpetuum valitura statuimus, „ac de certa scientia declaramus, quod successores nostri *Bohemiae Reges*, nec non vniuersi et singuli Principes „Electores, Ecclesiastici et Seculares, qui perpetuo „fuerint, vniuersas auri et argenti fodinas atque mineras stanni, cupri, ferri, plumbi, et alterius cuiuscunque generis metalli, ac etiam *salis*, tam inuentas, quam „inue-

(o) KLOCK. de aerariis L. 2. c. 9. n. 18. FRANC. MARCVS. Decis. 39. p. 2. SINOLD. de stat. rei Rom. Vol. 1. Diff. 6. tb. 9. lit. b. FRITSCH. l. c. c. 2. §. 1. num. 4. in f.

(p) Adde quae dicit EINSIEDEL, de Regalibus c. 3. §. 13. n. 329.

(q) HEZEL l. c. cap. 1. §. 6. ENGELBRECHT, l. c. Sect. 2. §. 4.

EMPHYTEVTICO CIRCA SALINAS. LVII

„inueniendas in posterum quibuscunque temporibus in
 „regno praedicto, ac terris et pertinentiis eidem regno
 „subiectis: nec non supra dicti principes *in principatibus,*
 „*terris, dominiis ac pertinentiis suis* tenere iuste possint, et
 „legitime possidere, cum omnibus Iuribus, nullo prorsus
 „excepto, *prout possunt, seu consueuerunt talia possideri.* Ego, si
 centies etiam hoc A. B. caput perlegerim, nihil aliud ex *Sensus A. B.*
 eo colligere possum, quam quod sit priuilegium, per *explicatur.*
 quod Imperator Electorum iura salinas in terris do-
 minicis ac pertinentiis *suis*, (ergo non in alienis)
 repertas sine decimarum onere possidendi, et ex sali-
 nis priuatorum vectigal censumque percipiendi, tueri
 voluit. Nam ante A. B. Imperatores decimas ex omni-
 bus Germaniae salinis sibi vindicabant. IVNG. c. 3. §. 13.
 FRITSCH. c. 3. l. n. 3. non vero ipsas salinas (r). Aurea
 sunt LYNCKERI, Illustris regalitatis defensoris verba,
 quae reperi in eius dissertatione *de Iur. miner. Cum defen-*
dimus, inquit, mineras indistinctim competere statibus, non ex-
cludimus ideo Ius tertii. Eo enim respicere clausulam A. B.
prout possunt vel consueuerunt talia possidere; tacitamque quan-
dam restrictionem habere puto: quo Imperator in suo vigore con-
seruaret consuetudines et obseruantiam cuiusque principatus aut
prouinciae, ne sc. Ius tertii laederet. Hinc si iam alius in
 terris illis fodinas habuerit, per A. B. ademptae esse non
 censentur. Addere adhuc possem A. B. de salisfodinis
 tantum loqui, et hinc ad fontes salis extendi non posse,
 H cum

(r) Et quid apud Romanos circa Salinas consuetudinis fuerit, hoc
 inter alios optime docuit IVNG. in secundo capite tractatus de
 Iure Salinarum, addatur LIVIUS L. 2. et 29. PLINIUS
 L. 31. c. 7. de Gallia vero legi meretur ALTESERRA de ducibus
 et comitibus Galliae L. II. c. II. pag. 185. Editionis Estorianae.

cum priuilegia in praeiudicium tertii nec dari nec extensue explicari possint. Superfluum autem foret, si plura ad defendendum priuatorum ius, salinas in propriis fundis repertas possidendi, in medium proferre vellem, cum quae haecenus dixi iam sufficiant. Vnum tamen, quo magnifice se efferunt, qui aduersae parti adhaerent, intactum relinquere nequeo: praeiudicium sc. ICTorum Lipfensium, qui ao. 1614. in causa Theodorici a Burckersrode Electori Saxoniae adiudicarunt salinas. Verum enim vero, si etiam omnia concedere possem, quae Lipfenses ICTi afferunt, (quod tamen non possum); attamen exinde nondum sequitur, quod aduersarii euincere student: a consuetudine enim Saxoniae valet consequentia ad reliquas consuetudines prouinciales tam parum, atque a possessione regalis vnius ad ius possidendi alterius necessario nexu cum priori non iuncti, vel maioris, vel minoris, vel aequalis, argumentum. ILL. MOSER. in *Grundriß der heutigen Staats-Versfassung des teutschen Reichs*, L. 4. c. 18. §. 13. (s). Maneat itaque priuato ius suum in salinas, donec vel lex ostendatur, vi cuius salinae indistincte omnes ad fiscum Imperatoris, siue territorii principis, peruenerint, vel vim legis habens consuetudo. In omnibus enim, et praesertim in hac materia, consuetudo suprema lex est. EINSIEDEL in tract. de Regal.

c. 3.

(s) Et idem saepe laudatus D. PUTTER in *Elem. Iur. Publ. Germ.* L. 4. c. 1. §. 442. attestatur. Fieri enim posse, ait, ut quod hodie saltem certo respectu alicubi regale est, alibi priuatis, vel certo subditorum generi, ex pristina libertate naturali conseruatum sit.

EMPHYTEVTICO CIRCA SALINAS. LIX

c. 3. §. 12. num. 327. in f. FRITSCH. c. 3. §. 2. n. 8. ILL. DE BERGER in animaduers. ad EXCELL. D. H. DE COCCEII iur. publ. prudentiam, ad cap. 23. eiusque §. 46. ad verb. Diss. Sprenger.

§. III.

De variis salinas acquirendi et concedendi modis.

Modos acquirendi omnium rerum dominium, vel naturales, vel ciuiles esse, docet summus IMPERATOR §. II. *I. de rerum diuisione et acquirendo earum dominio*: et CAIVS in *L. I. D. h. t.* *Modi acquirendi varii sunt.* Ad modos acquirendi naturales pertinet occupatio (a), qui modus originarius est (b), et omnem actum denotat, quo quis rem proprio facto in potestatem suam redigit, siue ea nullius sit, siue minus (c). Qui per occupationem iustam rem acquirit, eius dominus fit. Sic dominus salinarum fit, qui eas, aut si nullius sunt, aut si in fundo suo reperit, occupat: et hinc ab ipsius voluntate (d), vnice dependet, in quem, et quomodo dominium aut ius quoddam transferre velit, vtrum cum, an sine exclusione sui, an reuocabiliter, an irreuocabiliter, vtrum absolute, an sub quacunque conditione, vtrum in perpetuum, an ad certum tempus, vtrum gratis, an vt vicif-

H 2

sim

(a) ILL. GEBAVERVS in *Ord. Inst. ad Tit. de rer. diuis. et acquir. rer. dominio* pos. 19.

(b) WOLFF, in *Inst. I. N. et G. Part. 2. c. 2. §. 210.*

(c) *L. 26. D. quibus modis vsusfr. L. 55. D. de acquir. rer. domin. L. 7. C. vnde ui.*

(d) Nisi aliunde obligatio ad concedendum alteri dominium probari queat.

LX SECTION II. DE IVRE

*Alii proprio
iure salinas
possident.*

sim aliquid praestetur, quae verba sunt, ILL. DE WOLFF *l. c. c. 5. §. 314.* Hinc varii modi sunt, quibus in alium transferri potest dominium, aut pars eius : hinc etiam ex altera parte, varii modi acquirendi sunt, qui omnes derivatiui vocantur. WOLFF. *l. c. §. 313.* et quibus acquiritur dominium rerum in dominio iam existentium. Iam vero ad rem ipsam redeundum et dicendum, quibus modis acquirantur et concedantur salinae. Sicut in omnibus, ita etiam hac in re, mira consuetudinum varietas est (e). Alii proprio iure et tanquam allodium possident salinas, ut ciues Franckohufanos salinas suas possidere dicit FRITSCH, *l. c. num. 15.* Sic, testante IVNGIO, *l. c. cap. 3. §. 15.* salinarii hereditarii Sassendorffenses ex immemoriali tempore salinas tanquam allodium possederunt, easque titulo hereditatis, dotis dationis, donationis, emtionis venditionis in alios transtulerunt. Sic Halae Sueuorum ciues et sartaginum domini, vulgo Pfannerherren, proprio iure possident salinas ; sic, nisi consuetudo aut lex in contrarium adsit, omnes pleno dominio possident salinas, qui eas in fundis suis reperiunt, aut qui salinas a vero domino emunt (f), aut qui iure successionis eas acquirunt, aut quibus donantur, aut dotis loco dantur, aut qui prae-

(e) Cf. ILL. A SECKENDORFF *teutscher Fürsten Staat*, P. 3. cap. 3. vom Berg-Salz, num. 11, pag. 376. Et ENGELBRECHT *l. c. Sect. 3. §. 1.*

(f) Cuius exemplum, teste IVNGIO, tradit MEIBOMIUS in *Chronica coenobii Mariaebergensis prope Helmstadium*, p. 63. edit. Leukfeld.

EMPHYTEUTICO CIRCA SALINAS. LXI

praescribunt Cf. quae supra Sect. 1. §. 4. monui (g). Alibi salinas sub specie feudi improprii concessas fuisse, *Alii nexu feudali eas possident.* variis exemplis illustrat FRITSCH, l. c. n. 12. sqq. DN. A SECKENDORFF teutscher Fürsten-Staat, et testante IVNGIO, FABER in Comment. ad Tit. C. de metatis et epidemeticis, part. 3. c. 3. art. 2. §. 11. pag. 252. et 253. et ENGELBRECHT, l. c. Sect. 3. §. 1. Alibi contractu emphyteuticario concessae reperiuntur salinae. Sic ciues illi Sueuo Hallenses, qui proprio iure olim possidebant salinas, quique coniunctim das Lehenherrliche Collegium nunc constituunt, aliis conciuibus iure emphyteutico concesserunt salinas, de quo plura in sequenti sectione. Ab aliis etiam alienae salinae vfusfructus aut conductionis iure tenentur: et quomodo hoc fiat tradit DN. DE LYNCKER in Diff. de iure miner. thes. §. 2. Notatu digna sunt verba, quae de salinis Luneburgensibus allegat IVNG, l. c. cap. 3. §. 15. Es ist von den Lüneburgischen Salzwerken eine bekannte Sache, welchergestalt selbige von den Prälaten und denen Lüneburgischen Salzjunker, und zwar von diesen letztern non vno titulo besessen und genüßet werden. Denn einige haben Erbeigene Pfannengüter, andere haben nur allein Prälaten oder gemiethete Pfannen in Besiedung, einige haben sie Pfandsweise ein: andere

H 3

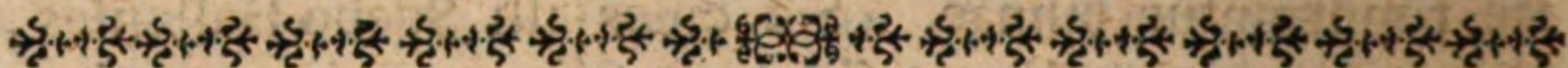
dere

(g) Salinas enim praescribi posse, non erit qui neget FRITSCH. l. c. num. 17. Quantum autem temporis ad praescribendas salinas requiratur, subtilis quaestio est. Ego 10. annos inter praesentes et 20. inter absentes sufficere opinor, si de praescriptione contra priuatos sermo est. Contra principem vero requirit HERTIUS in Diff. de superioritate territoriali, §. 62. tempus immemorabile; cui opinioni et ego assentior.

LXII SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

*Antiquitus
autem per
modum priui-
legii concessae
sunt.*

dere haben theils eigene, theils gemiethete, theils pfandbare Pfannen in Besiedung. Antiquitus autem plerumque per modum priuilegii aliis concessas fuisse salinas obseruat. Idem l. c. cap. 3. §. 18. (h). Tale priuilegium Archiepiscopo Magdeburgensi circa salinas Hallenses concessit Otto. I. Imperator. Plura de hac materia inueniuntur apud DD. cit.

SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO IN SALINIS HALAE SVEVORVM CONDITIS.

§. I.

De origine salinarum Halensium.

Vrbs *Halae Sueuorum*, quam patriam habeo longe charissimam, in qua et iure ciuitatis fruor et rei salinariae particeps sum, inter S. R. I. Sueuici circuli liberas ciuitates, et opibus conspicua est, et viribus polens. Praetermitto situs loci descriptionem, et quidquid facere potest, ad externam faciem tam celebris vrbs cognoscendam; nec mihi id fumo, vt pro mea tenui parte formam reipublicae intrinsecam adumbrem. Fecerunt id alii: hucque operam suam conferant, qui largiore huius scientiae copia et facultate instruuntur. Fuit patria mea eruditorum virorum, ingenii sale doctrinaeque copia praedictorum felix mater. Certe iucundum pariter, atque

(h) ENGELBRECHT, l. c. Sect. 3. §. 1. FRITSCH. l. c. num. 16.

IN SALINIS ITALAE SVEVORVM CONDITIS. LXIII

atque vtile est, quibus sapientibus legibus, quibus praeclaris institutis urbium incrementa promoueantur, noscere. Magnam vero, vt inter omnes constat, et nominis famam conciliauit et vtilitatem attulit, salis vberissima scaturigo. Fons hicce tam praestantissimus, cuius proventus per multos tractus Germaniae vehitur, quemadmodum in siccis quoque tempestatibus deprehensum est, perpetuo scatet, cursuque nunquam intercepto et abrupto, grato id nobis erga Deum animo agnoscentibus, perennem magna abundantia fructum praebet. Medicam salis naturam alii declarant (a). Sunt qui fontem nostrum tam vetustum perhibent, vt iam antiquis cognitus fuerit. Ptolemaeus, graecus, quem saeculum post Christum natum secundum vidit, qui, vt erat insignis mathematicus, locorum etiam Germaniae nostrae situm definiuit, mentionem iniicit Alisi urbis. Hanc pro nostra sumunt. At infelix haec est coniectura. Nam Halae nostrae longe alia longitudo et latitudo adsignatur atque Aliso isti Ptolemaei. Tempus, quo hic fons repertus sit, antiquitatis tenebris tegitur. Segnes sunt priscorum temporum calami. Vel hoc credamus, si qua in describendis hisce euentibus diligentia vti sunt, casus aduersos longinquitatemque aevi fructum industriae eorum abstulisse. Anno 1376. graue incendium urbem vastauit:

Halae Sueuorum praestantissimus fons salinarius est.

Eius autem origo incerta.

(a) Variis tentaminibus et experimentis hoc munere functus est Praestantissimus nostrae urbis ciuis D. HEFFELMAIER. in Dissert. inaugurali medica, Historiam salis quod Halae Sueuorum coquitur sistente, Altorf. Noric. ao. 1731. pro licentia publice defensa.

LXIV . SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

stauit, sine dubio in hac calamitate, quae priscis aetatibus lucem affundere possent, perierunt. Narratur feris prius quam hominibus fontem innotuisse. Allexit salceruos. Horum circa fontem frequens confluxus, nouae rei suspicionem iniiciebat, et quidem prorsus felici successu. Haec narratio, cum fabulae similior sit, paruum fidem inuenit. Scimus tamen, hac vel simili ratione et alios fontes repertos esse, cuius rei exemplum praebet clarissimus IUNG. *de I. S. cap. 3. §. 16. not. (b)*. Esto itaque eius rei fides penes auctorem, donec opinioni huic verosimilior opponatur, et certi quid hac de re doceatur.

§. II.

De propria qualitate iuris salinarum Sueuo Halensis.

Primos fontis repertores etiam primos plenosque salinarum dominos fuisse, dubitari non potest. Hoc dominium plenum deinceps separari cepit. Et quomodo hoc factum sit, infra pluribus dicemus. Haec itaque dominiorum separatio causa est, cur iura coquendi in plures species abierint. Liceat mihi haec varia genera et propriam indolem paucis tantum verbis delineare (a). *Ius salinarum* itaque in sartaginibus

(a) Ratio principalis, siue primum fundamentum praesentis qualitatis iuris salinarum, situm est in perantiqua, et iam, ut ex actis patet, ante annum 1306. facta arithmetica diuisione eiusdem in CXI. sartagines, quae ut totidem partes totius considerandae sunt,

IN SALINIS HALAE SVEVORVM CONDITIS. LXV

nibus Sueuo Halenfibus est ius a maioribus quibusdam priuatis, in parte CXI. totius rei salinariae competens, certis tamen legibus et regulis communionis, quae per introductam *Haals-Recht und Gewohnheit*, exprimuntur, determinatum. Consistit autem talis pars, in proprietate, et vfu vnus sartaginis, einer Salz-Pfanne, consequenter tam fundi ipsius, super quo sartago, et ipsa casa salinaria aedificata est, quam etiam ipsius iuris, sartagini adhaerentis, partem CXI. aquae salinariae des Salzflusses, nach *Haals-Recht und Gewohnheit* coquendi, sibiue omne deductis expensis damnisque, proueniens lucrum indistincte et priuatiue vindicandi: quod ius coniunctum vocatur, DOMINIVM PLENUM, (b) Erb und Nigen. De quo iure proprietarius, in quantum legibus societatis non deinctus est, libere disponere et aquam salinariam nach *Haals-Recht und Gewohnheit* vel ipse coquere, vel tertio conciuui, sub restrictione praestandi exinde sibi canonis pro singulis annis (vt vocant um einen Jahr Rauff, Schilling)

I

ven-

sunt. Politica huius diuisionis ratio est, vt bene conueniat inter socios; quod fieri nequit, nisi omnia partibus aequentur iustis, et cuique sua portio assignetur. Salus commercii salinarii, quae simul salus Reipublicae est, maiorem sartaginum numerum non admittit, qua occasione adhuc notari potest, quod propter eandem salutem publicam constitutum est, sc. vt nemo coëtorum plus duabus sartaginibus possidere *vid. ord. Salin. Sueuo Halenf. de anno 1608. art. 8.* et nullus, nisi ciuis, salinarum possessor fieri et ad coëtionem sartaginum admitti queat, *Ord. cit. de ao. 1608. art. 6. et de ao. 1683. art. 13.*

(b) quod in Catastro pro Summa 1500. florenorum aestimatur.

LXVI. SECTION III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

vendere potest et solet. Talis ergo dominus plenus vel propriarius gaudet facultate, ius suum pro se percipiendi vel in totum idem cuicunque alii (c) alienandi vel saltem vtile dominium sub conditionibus Halae consuetis (auf Haalsz Recht und Gewohnheit) in alios transferendi, reseruato sibi dominio directo. Comprehendit ergo hoc dominium sub se tam dominium vtile, quam directum. Dominium vtile consistit in possessione et vsu sartaginis vna cum fundo, in quo sartago cum casis sibi adiunctis salinariis aedificata est, nec non sartagini adhaerente iure falsilaginis CXI. partem coquendi, sibi que duas partes lucri habendi: quod vocatur: Erb. Dominium directum autem consistit in iure de proprietate sibi competente disponendi et praecipue quotannis in proportionem totius prouentus et lucri annui, mediante desuper in specie constituto collegio, quod vocatur das Lehenherrliche Collegium, et conuocata ad hoc negotium communitate, dicta: die Erbbestands Gemeinde, inquirendi, et relictis domino utili duabus partibus lucri, tertiam eiusdem, canonis loco, sibi reseruandi et iusto tempore exigendi. Et hoc vocatur das Eigenthum. Et est omni tempore liberae dispositionis et alienationis. Istud autem nempe dominium vtile a domino pleno vel proprietario transfertur in alium a.) Vel cum liberrima iterum alii concedendi facultate, ita vt dominus utilis hoc possit iterum vendere, aut quocunque alio modo, per quem iura et re-

(c) sc. Conciuem, per expressum textum *Ord. Jalin. de ao. 1608. art. 6.*

gulae vniuersitatis non violantur, in quemcunque tertium conciuem sine vllius contradictione transmittere; et tunc haec concessa facultas vocatur das Erb Aigen oder Frey Aigen Erb Sieden (d), quod consideratur tanquam aliud bonum immobile, ad patrimonium possidentis pertinens, et transfertur ad quoscunque heredes indistincte siue ab intestato, siue testamentarios, cuiuscunque etiam sint lineae. *ord. sal. de ao. 1683. art. II. (e) β.*) Vel hoc dominium vtile a proprietario conceditur alii conciuui sub expresso vinculo fidei commissi perpetui, ita vt ipsi tanquam primo acquirenti soli eius descendentes, qui nominatenus in denen Erbbriefen, sub ipso expressi sunt, vel videntur, in infinitum, quam diu descendens ex familia super est, succedere possint; quod vocatur: Erbfließendes Sieden. (f) Quo in casu tale acquisitum vtile dominium extra familiam alienari amplius non potest (g): quia saltim omni-

(d) Hanc Iuris salinarum speciem ignorare videtur D. conterraneus noster Schragmüller, in supra citata collatione I. G. Rom. cum statut. Sueuo Hallensi. Duarum enim specierum tantum mentionem facit sc. Desjenigen Siedens, das wir Erb und Aigen nennen, et deinde alterius, quod mox vocabimus das Erbfließendes Sieden. Silentio autem transit das Erb aigen, oder quod idem est das Frey aigen Erb Sieden.

(e) Hinc inscribitur, in dem Theilungs-Libell bey Erb-Vertheilungen, inter reliqua bona immobilia.

(f) Siue: vt in ordin. salin. passim nominatur: Verliehenes Erbsieden.

(g) Cf. ord. sal. de ao. 1608. art. 3.

LXVIII. SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

bus heredibus et membris eiusdem familiae ius est ex pacto et prouidentia primi acquirentis quaesitum (h). Consequitur exinde 1.) quod pater filio (i) eiusmodi beneficium non amplius adimere, nec successionem in filium deuolutam prohibere possit. 2.) Quod eiusmodi Erbfließendes Sieden (k) non annumeretur bonis immobilibus huius vel illius priuati, wie ein freyes Erb Sieden, nec inferatur in die Erbvertheilungs Inuentaria. Nam morte cuiuslibet membri ius eius personale finitur et immediate ad descendentes deuoluitur. Et tale Erbfließendes Sieden possidetur in infinitum, et transit ab vna linea ad alteram proximam, vsque dum nullus amplius ex familia primi acquirentis, eiusque de lineis et ramis, tam masculinis quam femininis superfit; tunc enim tale ius familiae plane extinctum consolidatur cum dominio directo (l). In casu autem, si emphyteuta, aut etiam is, qui fidei commiss-

(h) Cf. D. Arnold. Diff. de Emphyt. inprimis quod ad bona salinaria Sueuo Halensia: eiusdemque cap. 4. §. 11. et 12.

(i) Quia hic in isto iure et beneficio non tam qua filius, quam potius qua membrum familiae, et descendens a primo acquirente, succedit.

(k) Quoniam non in dominio singulorum vel ex vna linea descendentium, sed omnium linearum totius familiae est.

(l) Huiusmodi vero consolidationis exemplum ex omni historia vrbis et re isalinariae plane exulat. Vtrum autem hoc non factum, ob solum defectum occasionis, ius hocce consolidationis exercendi; an vero oblata etiam occasione hoc ius exercere insuper habitum sit, id est quod nescimus.

IN SALINIS HALAE SVEVORVM CONDITIS. LXIX

missario iure ius salinarum (m) possidet, domino directo canonem annuum praestare, aut propter insolentiam non possit aut studio recuset, (n) vel das Sieden nicht in weesentlichen Bau erhält, reuertitur dominium vtile ad dominum directum, vbi tamen, quod das Erbsliessende Sieden attinet, probe notandum, dominium vtile in casu commissi, ea sub restrictione ad dominum directum reuerti, vt hic illud alii ex familia (o) conferat, nec non isti membro familiae, quod ius suum ex insolentia relinquere antea cogebatur, quam primum ad meliorem fortunam redit, restituat. Ord. salin. Sueu. Hall. de ao. 1608. artic. 5. Haec praecipua sunt, quae ad informandum lectorem de vera negotii salinarii Sueuo-Hallensis qualitate ex actis mecum communicatis deduxi, atque dicenda putavi (p).

(m) Quod, in quantum Halae Sueuorum ab vno ciue possit possideri, supra diximus.

(n) Aut, vti in ord. sal. verba sonant: wann der Erb-Sieder das verliene Erb-Sieden nicht vergelten kan.

(o) Der etwas, vti verba sonant, besser vergelten kan.

(p) Mantissae loco adhuc moneri debet, quod vtraque species, sc. das frey aigen Erb-Sieden et das Erbsliessende Sieden, omni remoto discrimine, quod ad modum et facultatem participandi, conueniendi, et quod ad ipsum commercium attinet, vno eodemque iure, vsu, consuetudine, ordinationibus, legibusque gaudeat, et vinculo sibi iungatur communionis indiuulso.

LXX SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEUTICO

§. III.

De duobus collegiis salinariis, quorum unum das Lehenherrliche collegium, alterum die Erbsiederschafts Gemeinde nominatur.

*Origo Collegii
dominorum
directorum.*

Vt res ipsa secum trahit, postquam dominiorum et iurium facta est separatio, in duo corpora et communitates abierunt homines, qui in hoc negotio versantur: quorum alterum ex dominis conflatum directis, nomine: *die Lehenherrn*, splendet, alterum vero dominos vtilis complectens vocabulo: *die Erbsiederschaft* insignitur. Vtraque communitas ex membris suis collegium elegit. Hinc enatum est, (a) *das Lehenherrliche collegium*, nec tamen per statuta, nec per legem aut privilegium aliquod expresse confirmatum. Ingressiuntur hoc collegium pro diversitate temporum (b) 10. 15. - 20. quod ad maximam partem senatoriae dignitatis membra (c), qui tamen senatores, non quia tales, sed quia

(a) Et quidem longe post initia contractuum salinariorum emphyteuticariorum, et paulo ante annum 1575. ab hoc enim demum anno, protocolla huius collegii, quae extant, incipiunt.

(b) Numerus enim certus non est, omnes enim, qui totum quoddam dominium directum in sartagine habent, et simul ciues sunt, in collegio feudali sessionem et votum habent. Prout itaque dominia directa vel a suis diuisionibus cohaerere incipiunt, vel per hereditatum occasiones, inter multos, eiusdem iuris participes, tanquam rei omnibus communis, distribuuntur: sic quoque membrorum huius collegii numerus, mox crescit, mox minuitur.

(c) Horum Senatorum numerus pariter incertus est. Est vel amplius, vel exiguus, prouti eorum stirpes liberorum numero vel incrementa

IN SALINIS HALAE SERVORVM CONDITIS. LXXI

qua domini directi, siue possessores *eines Eigenthums* tanquam reliqui priuati, qui *ein Eigenthum* possident, in isto collegio sunt. Ab altera vero parte proficiscitur vetustissimum illud collegium, quod promiscue appellationibus *die Erb-Herrn, Erb-Beständer, Siedens-Gemeinde, Erb-Siederschafft*, saepe solo nomine *der Siederschafft*, semper tamen in vno eodemque significato notatur. Iam ab anno 1398. viguisse constat. Habet duos curatores, alterum qui-
dem interioris, alterum exterioris senatus membrum. Habet suos magistros (d) atque delectos, (*Meister und Ausschusser*): Reliqui sub nomine *der Gemeinde* veniunt.

*Origo Collegii
dominorum
utilium.*

*Qui suos ma-
gistros ha-
bent.*

cura-

menta capiunt, vel minuuntur. Interdum pars salinariorum alteram partem numero superauit. Nunc temporis res aliter se habet. Quae cum ita sint, quaestioni locus datus est, quatenus Magistratui ius competat, controuersias, quae inter dominos directos et salinarios mouentur, dirimendi, quum fieri nequeat, quin vel ab hac, vel illa parte membra iudicium in propria caussa ferant.

(d) Magistri et delecti per se plus in potestate non habent, quam vt, quae per ordinationes iam constituta sunt, valida et facta tecta tueantur, disponant et exequantur. Noua suscipere et introducere nequeunt. Tunc enim requiritur, vt communitate conuocata, maiora vota colligant. Haec uero communitas, id minime est, quod vocabulo: *der Erbsiederschafft* insignitur. Communitas enim *die Siederschafft, oder Siedersgemeinde*, ex illis efficitur, qui tum temporis, de quo quaeritur, sartaginum illarum CXI. praesentem et actualem vsum exercent: proinde sub illa partim ii comprehenduntur, qui inito contractu cum dominis plenius, eorum sartagines, isto anno coquendas, emerunt; partim

LXXII SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

Atque cura. Curatores ob fartagine communī civitati proprias collocantur, idque regulariter negotii per naturam officii

Amberum officium describitur. iis datum, ut vices des frey aigenen Erbs in communibus expleant deliberationibus, et in genere ad omnia attendant, quae bonum et salutem negotii salinarii concernunt: ut hoc ex eorum antiquissima et anno 1665. ratificata formula iurandi, quae hodie adhuc verbotenus in usu est, perspici licet. Magistri vero et delecti una cum communibus iura defendunt des fließenden Erbs eiusque agenda agunt. Ambo collegia, tanquam collegia (e) priuatorum, sunt sub inspectione ma-

ii ex familiis dominio utili gaudentibus, quibus, iactis coram iudicio sortibus et ad acta relatis, coquendi locus obtigit. Hi omnes, quamdiu coquendi usum habent, (qui tamen usus anni unius spatio circumscriptus est) repraesentant, et quasi imaginem exprimunt totius societatis salinae, der Erbsiederschaft. Negotia sua tractant nemine interpellante. Si vero in legibus fundamentalibus aliquid emendari aut addi aut rescari commodum putatur, omnes omnino convocari fas est. Complectitur itaque quod nomine der Erbsiederschaft venit, non solum communitatem quae dato tempore, in praesenti usu fartaginum est: sed etiam omnes ceteros salinarii iuris participes, qui suis quique temporibus, sorte designatis, usum fartaginum pariter habituri sunt, et apud quos proinde, nullo habito respectu, vel maioris, vel minoris, quam habent portionis, ius suum in re salinaria perpetuo manet. Ex his conici potest, ingentem eorum numerum esse. Paucas inuenies stirpes, quae eius rei participes non sint. Quare haec tam numerosa societas non nisi in praecipuis admodum et grauissimis momenti convocari solet: nec id quidem uno omnium confluxu, sed distinctis diebus per curias.

(e) In quibus extranei, licet iuris salinarii participes sint, ad votum et sessionem non admittuntur.

IN SALINIS HALAE SVEVORVM CONDITIS. LXXIII

magistratus qua imperantis. Habet vnumquodque suum ex magistratu directorem. Collegio dominorum directorum praeest, et iam ao. 1575. (f) praefuit, primus ex senatu, ein zeitlicher Städtmeister, cum praedicato eines Directoris des Lehenherrlichen collegii: collegio salinariorum vero praeest vnus ex reliquo corpore senatus, sub nomine eines Haal Hauptmanns (g). Haec duo collegia quotannis in curia ciuitatis conueniunt, antequam initium coctionis capitur: consilia agunt, de numero hebdomadarum coquendarum et de annui canonis, in recognitionem domini directi soluendi, quantitate deliberant: quod vocant, Rechnung pflegen; ipse vero canon (h) ante initium coctionis, vt iam monui, et consequenter non fructuum perceptorum, sed vigentis salinarii commercii, pretiique salium ex coniecturis aestimati, mensura definitur (i). Est aedificium, quam nouam domum, das neue Haus
K
appel-

(f) Vt hoc probat collegii protocollum ab eodem anno inceptum.

(g) Qui, vt sal rite praeparetur, et bene excoquatur, iustitia uero in caussis salinariis bene administretur, et nihil contra bonum publicum in negotio salinario committatur, attendere debet, quod docet formula iurisiurandi eines Haal-Hauptmanns, anno 1665. ratificata.

(h) Siue: die Rechnung. Quae expressio, licet antiqua sit, et vsitata, tamen in litteris inuestiturae de ao. 1372. antiquissimis quae extant, nondum adhibita fuit.

(i) Vbi, ad facilitandam conuentionem collegiorum, sic dicti proxenetae, siue Unterhändler adhibentur.

LXXIV SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEUTICO

appellant (k), quod vero vetustissimum, et, vt extractus libri manuscripti, quem *das Registratur-Buch* vocant, me docuit, propriis communitalis sumtibus exstructum est. Hic certis temporibus, curatores, magistri et delecti congregantur. Solent in his congressibus de omni re prospicere, qua totius societatis salinariae salus et commodum continetur; leges condunt, quibus auctoritate sua magistratus robur addit; prouident, vt rei suae salinariae iura facta tectaue maneant; et ne incuria vel malignitate suorum detrimento inuoluantur, curant: de delictis, contra LL. salinarias commissis, aequae, ac de litibus, quae inter coctores circa res salinarias oriuntur, cognoscunt (l), et in transgressores animaduertunt. Cum ipsius magistratus approbatione totam rem salinariam dirigunt, fortes definiunt, fortiumque libros, *die Loos-Bücher*, et indices familiarum, *die Geschlechts-Register*, describi, et integros per scribas suos (m) continuari curant. Multam colligunt, cuius altera dimidia pars societati cedit, in signum iuris quaesiti, pacta et leges priuatas etiam poenales circa negotia communitalis condendi, a magistratu iam olim concessi, et haecenus confirmati: altera vero pars reipublicae ciuitatis, in recognitionem iurisdictionis territorialis et summi imperii tribuitur. *Ordin. sal. Sueuo Hall.*

(k) In hac domo societas salinariorum proprium archiuum, propriamque registraturam habet repositam.

(l) *Vid. ord. sal. Sueuo Halens. de ao. 1608. art. 142. et 143.*

(m) Qui communitali sacramento obligati sunt, et ab ea salarium accipiunt, et hinc non immediate magistratui subsunt.

IN SALINIS HALAE SVEVORVM CONDITIS. LXXV

Hall. de ao. 1608. art. 134. Intactam relinquere nequeo, dominorum directorum non ab omni iniquitate, immunem ausum, quo ius determinandi canonem annum sibi priuatiue, et contra omnem LL. naturalium aequitatem, conuentionum naturam, et consuetudines salinarias loci, vindicant: cum tamen neminem fugiat, in omni pacto et conuentione duorum pluriusue in idem placitum consensum adesse debere. *ILL. DE WOLFF. in Instit. I. N. et G. P. 2. c. 7. §. 438. v. Compend. Iurisprud. Vniuers. ex CLARISS. PVFFENDORFF. Praecellenti opere de I. N. et G. excerptum, L. 3. c. 4. quaest. 1. cf. etiam L. 1. §. 2. et 3. D. de pactis.* Et licet in nonnullis (etsi paucissimis) litteris inuestiturae reperiantur verba: Wie sie (sc. die Rechnung) von den Lehen Herrn der Sieden jährlich gemacht wird &c. tamen eadem minime facere possunt pro defendenda falsissima thesi, argumentum, cum 1) hae litterae inuestiturae cum ceteris eiusdem naturae et essentiae documentis (n), conformiter, et quod probe notandum nach des Haals Recht und Gewohnheit (o), minime vero secundum propriam vocabulorum significationem explicandae sint; ita, vt das Setzen und Machen der Lehenherrs, nullum beneplacitum absolutum, nullum sic volo, sic iubeo, dominorum directorum inuoluere queat, sed solummodo in honorem

*Ostenditur
ius determi-
nandi an-
num cano-
nem dominis
directis pri-
uatiue non
competere.*

K 2

domi-

(n) Quae in verbis; wie sie (sc. die Rechnung) gesetzt und gemacht wird, &c. in generalioribus terminis tantum canonis annui mentionem faciunt.

(o) Quae docet, dominos utiles cum dominis directis, antiquissimis iam temporibus quantitatem annui canonis, s. der Rechnung, coniunctim et per modum pacti determinasse.

LXXVI SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

dominorum directorum, tanquam partis contrahentium nobilioris appositum intelligi debeat. Cum 2) nemo, cui sanum est finciput, sibi vnquam persuadere poterit, eiusmodi verba in aliquibus paucis litteris inuestiturae obuenientia, et aliis facultatem (posita etiam validitate interpretationis litteralis, sed non concessa) adiudicantia, nocere posse iuri aliorum quaesito: quum certo certius sit, ea vel, infcitia, vel, ex caliditate auctoris seu concipientis vnus l. alterius supra dictarum litterarum inuestiturae, promanasse.

§. IV.

De magistratus circa rem salinariam auctoritate.

Imperans salutem publicam promouere debet.

Quem in finem diuersis iuribus gaudet.

Ex haftenus dictis facile, vt arbitror, apparet, quae iura magistratui tanquam domino territoriali, seu potius tanquam perpetuo superioritatis administratore, competant, et quousque haec circa res salinarias Sueuo Halenses sese extendant. Vnusquisque imperans ad promouendam publicam salutem obligatus est (a). (cf. Sect. praeced. §. 2.) Vt huic officio suo eo melius satisfacere, et finem ciuitatis eo certius faciliusque consequi possit, DD. tam naturalis quam publici iuris ei tribuunt quaedam iura, quae regalium nomine veniunt, et quorum iam in antecedente sectione mentionem fecimus. Gaudet imperans (vt exemplis rem illustrem) potestate legislatoria, potestate poenas sumendi, potestate iudiciaria,

(a) PUFFEND. de I. N. et G. L. 7. c. 9. §. 3. locum de officio hominis et ciuis, L. 2. c. 11. §. 13. ILL. DE WOLFF. in Inst. I. N. et G. Part. 3. S. 2. c. 1. §. 976.

IN SALINIS HALAE SVEVORVM CONDITIS. LXXVII

ciaria, iure constituendi munera publica, iure tributa indicendi, et, vt plura omittam, iure supremæ inspectionis, in omnibus collegiis et societatibus priuatis, ne quidquam in iis in detrimentum reipublicae concludatur (b). Probe autem notandum, imperium ciuile ex fine ciuitatis mensurandum, et hinc non extendendum esse vltra eas ciuium actiones, quae ad bonum publicum obtinendum pertinent, ILL. DE WOLFF. l. c. §. 980. ne imperans similis fiat regi illi, cuius iura, iubente DEO, recensuit SAMUEL populo Israëlitico 1. Sam. 8. Requirit autem finis ciuitatis et publica salus, vt magistratus fruatur iure supremæ inspectionis circa salinas, quae iam ab antiquissimis temporibus a collegiis §pho praecedente depictis, diriguntur. Omnes ordinationes salinae et LL. societatis, Psänder, seu potius Psanner Ordnungen, Haals Ordnungen, partim a magistratu conficiuntur, partim a collegio salinatorum confectae, a magistratu rite examinantur et ab eius confirmatione robur accipiunt. Ne in collegiis, de quibus in §. praeced. egimus, quicquam contra bonum publicum concludatur, magistratus ius habet, iis directores praeponendi, qui omnem rationem et curam ad defendendum et conseruandum bonum publicum adhibere tenentur. Et, si lites grauiores tam inter indiuidua cuiusque collegii, quam inter ipsa

Iura magistratus circa rem salinariam recensentur.

K 3 colle-

(b) PUFFEND. de I. N. et G. L. 7. c. 4. et 9. Idem de officio hom. et ciu. L. 2. c. 7. DE WOLFF. l. c. P. 3. S. 2. c. 1. §. 978. ILL. PUTTER. in Elem. I. Publ. Germ. L. 4. c. 1. IVNG. l. saepe cit. c. 1. §. 9. BOEHMER. in introd. in I. Publ. Vniu. P. sp. L. 2. c. 4. §. 11. et 12. not. d. et e.

LXXVIII SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

collegia oriantur, magistratus tanquam iudicis competentis est, de iis cognoscere, easque iusto et legitimo modo componere (c), nisi suspecti iudicis allegari potest exceptio. In omnibus autem magistratus ad id animum aduertere tenetur, ne quid, in quantum sc. salus publica hoc permittit, ab eo vnquam fiat in praeiudicium iuris quaesiti ciuium, et contra LL. fundamentales, collegiorumque legitimorum consuetudines, interueniente magistratus auctoritate, confirmatas et introductas (d): pacta enim magistratum pariter ac ciues tenent. PVFFEND. *de I. N. G. L. 7. c. 8. §. 4.* GROTIUS *Enucleatus L. 2. c. 14.* Competit porro magistratui ius vectigal salis sumendi atque tributa indicendi, in quantum sc. necessitas aut utilitas reipublicae hoc requirit. IVNG. *l. saepe cit. cap. 1. §. 13.* Nam ciues ad tributa et alia onera ferenda nullo alio nomine tenentur, quam quatenus ista necessaria sunt ad sumtus ciuitatis belli pacisque tempore ferendos. PVFFEND. *de I. N. G. Lib. 7. c. 8. §. 4. cap. 9. §. 10. et Lib. 8. c. 5. §. 5. et 6.* Et cum salus publica iubeat commerciorum conseruationem, necesse etiam est, vt magistratus omnia adhibeat, quae huc facere possunt. Et ex hoc fundamen-

to

(c) Reipublicae enim interest, vt ciuium controuersiae dirimantur, et pax inter collegia conseruetur.

(d) Sicut et principi liberum non est, contra eiusmodi statuta a se confirmata pro lubitu dispensare: cum primis, si dispensatio vergat in salinatorum praeiudicium. FRITSCH. *cap. 7. num. 5.*

IN SALINIS HALAE SVEVORVM CONDITIS. LXXIX

to (e) magistratus gaudet facultate, pretium, mensuram, et pondus salis determinandi, atque salutares LL. de sale bene excoquendo, et extraneo sale non inuehendo, rogandi. Optime, licet paucissimis verbis, iura principum circa salinas, enarrauit ILL. DE SECKENDORFF. *teutscher Fürsten Staat, P. 3. c. 3. n. II. pag. 186. vbi sic loqui-*

(e) Aliam adhuc maximi momenti quaestionem, commoda hac occasione, intactam relinquere nequeo. Vtrum sc. ex eodem fundamento, i. e. exigente hoc bono publico, magistratui ius competat, modum sal coquendi hactenus vsitatum inuitis emphyteutis mutandi, et alium praecipendi meliorem, an vero minus? Et ego respondeo: competere omnino magistratui, ius talia faciendi; eo sc. in casu, vbi indubitate constat, reipublicae prodesse antiquioris modi mutationem. Simul autem sibi caueat magistratus, ne iura ciuium quaesita extra huiusmodi necessitatis casum laedat, aut sub nefando praetextu salutis publicae emphyteutas iuribus exuat. Magna super hac re inter magistratum Sueuo-Halensem, et dominos vtilis salinarios lis orta est. Controversiae huius originem (ex eo ducere, studet magistratus, quod salinatores nouum institutum salis purificandi, quod das Gradierweesen vocant, admittere recusarent; quamuis illud institutum, vt inuitis quoque emphyteutis inualescat et perficiatur, utilitas publica requirat. Ast sine omni specie. Nam rem ipsam nunquam repudiarunt, sed modum solummodo, quo ipsae LL. fundamentales et antiquae consuetudines, valde adfliguntur. Apud proceres salinatorum eorumque collegium ab omni tempore stetit aedificationis et meliorationis cura. Regabant, moderabantur omnia. Sumtus ex facultatibus societatis trahebant. Tam prudenti vero opes consilio dispensabant, vt exiguis sumtibus plurimum efficerent, nec quotannis super datis et acceptis societati rationes reddere dubitarent. Quum

LXXX SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

loquitur : Bey diesem Salzwerk hat der Landsherr, wie sonst in andern Sachen, die hohe obrigkeitliche Aufsicht, Bestetigung und nutzbarliche Einrichtung der Pfänner-Ordnung und die höchste Gerichtbarkeit in streitigen Fällen. Cf. etiam, quae dicit FRITSCH. c. 7. num. 3. Et haec omnia magistratui competunt, quatenus gaudet superioritate territoriali, i. e. salua thesi nostra in Sect. 2. §. 2. defensa.

20. 1728. graui incendio casae salinae funditus delerentur, viginti et aliquot millibus florenis omnia restaurarunt, publice rationibus redditis. Inuento vero purificationis, Gradiertweesen, in medium adducto, aliter se habere res cepit. Collegium salis-coctorum, vt peritorum in arte, remouebatur. Imperiti negotium tractare incipiebant. Ad aerarium publicum magistratus rem trahebat. Sumtus amplius non profuebant ex facultatibus societatis : sed ingens pecuniae vis ab aliis mutuo accipiebatur, id quod coquendi ius graui aere alieno oneravit. In rem, quam periti decem millibus floren. gerere potuissent, plus quam quadraginta millia infumta sunt ; opificibus in vtilitatem vertentibus imperitiam eorum, quibuscum res erat. Quod nunc magna ab ipsis pecunia aedificatum erat, mox demoliebantur et diruebant. Epulae, quibus excipiebantur ii, quibus magistratus huius rei curam tradiderat, non parum deuorarunt. Praeter necessitatem opera et constructiones multiplicabantur. De mutuo acceptis pecuniis rationes non redditae sunt. Has tegunt graui silentio, quorum in manibus gubernaculum erat. Coctoribus salis, ad quos priuatiue aqua fontis pertinet, certa tantum mensura assignabatur, iis interim, quos magistratus ad haec gerenda ablegauerat, omne reliquum sine mensura aerario tribuentibus. Quo factum est, vt ipsi quidem ex prouentu salis, de quo societati rationes non reddebant, magnam pecuniae vim conflarent, ob abundantiam vero salis creati, eius pretium statim ita minuerent, vt salis coctorum commercium, vtpote, qui pristinum coquendi modum retinerent, grauissimam iacturam pateretur.

§. V.

Coctores iure emphyteuseos utut irregularis uti, non contractu locationis conductionis ostenditur.

Iam, omnibus praemittendis praemissis, ad maximi momenti quaestionem peruenio: Vtrum sc. coctores iure emphyteutico utantur, an vero in contractu locationis conductionis? ad hanc eo melius decidendam necessarium esse putauimus, de origine contractus salinarii quaedam enarrare, ut ex intentione primorum acquirentium et contrahentium possit colligi qualitas huius contractus. Haud dubium est, primos fontis repertores etiam primos plenosque salinarum dominos fuisse. Suis sumptibus constructa mole scaturiginem muniebant, casas-^{Origo contractus emphyteutici salinarii.} que aedificabant, in quibus ope artis peritorum mercede conductorum falsilago coquebatur. Quum vero hi ministri vel difficiliiores, ut fit, inuenirentur, maiorem indies mercedem flagitantes, vel aliae causae (a) accederent, quibus fastidium crearetur dominis plenariis, modum quaerebant, dominium utile, et cum eo per consequentiam omnia onera sumtusque, in rem concessam faciendos, transferendi in alios. Quo fiebat, ut forte circa annum 1372. (b) multis dominis in mentem veniret,

L

ius

(a) v. gr. grauis ipsius negotii salinarii cura, vendendique prouentus sollicitudo.

(b) Cum vetustissimae, quae existunt litterae inuestiturae ab eodem anno sint.

LXXXII SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

ius hocce coquendi mercenariis suis aliisque conciuibus, qui in hoc negotio meliori felicitate versari possent, omnibusque horum heredibus, posterisque, in perpetuum, ea solummodo lege, concedere, ut annum canonem, in duobus terminis soluant, et quidem sub illa, in contractibus emphyteuticis consueta conditione, meliorationis, et conseruationis aedificiorum salinariorum, adiecta simul in litteris inuestiturae nota illa clausula priuationis, in casum negligentiae, in soluendo canone et deteriorationis rei concessae. Hanc veram esse negotii rationem, perspicuum fit ex ipsis litteris inuestiturae, quas operae pretium duximus, huic scripto in fine sectionis subnectere. Maximae parti dominorum hic modus salinarum dominium vtile transferendi placuit. Cedit enim in eorum vtilitatem; cum onera non dominos amplius sed solum emphyteutam premant (c). Sunt tamen adhuc quaedam partes iuris coquendi, ubi hic contractus obuiam non est, sed quae plene penes earum dominos permanferunt, cum vel ad maxime locupletes ciues per-

(c) Ratio autem ob quam primi acquirentes tantum onus sibi contraxerunt, tantosque sub quotidiano vitae periculo sumtus in meliorandis rebus salinariis impenderunt, manifesta est. Pendebat ab hac onerum patientia victus peritorum in arte: cuius emolumenti spes, praesertim cum non in vnius tantum hominis vitae angustiis consistere, sed ad posteros quoque deriuari deberet, sensum praesentis fastidii mitigabat. Sine hac intrepida emphyteutae virtute, nostri artis coquendi periti vix haberent, vnde et ipsi et eorum familia possint sustentari.

IN SALINIS HALAE SVEVORVM CONDITIS. LXXXIII

pertinuerint, vel reipublicae propriae sint, ad quam per
 varios contractus paullatim peruenerunt, quibus autem
 non iure regalium, sed tanquam priuatus potitur; quae-
 que ipsi prae aliis ciuibus collegiorumque salinariorum
 membris nihil noui iuris et ornamenti hac in re conci-
 liant. Et tantum de origine contractus salinarii Sueuo-
 Hallensis. Ad quasnam vero contractuum species hic
 noster sit referendus, id est, quod nunc erit inquirendum.
 Iam ex haecenus dictis patet, dominos plenos modum
 quaesiuisse, quo a quotidiano periculo et oneribus cum
 dominio vtili connexis sese liberarent. Hinc caussa trans-
 mutationis prioris contractus in alium fuit onerum gra-
 uitas. Exinde autem per necessariam consequentiam et
 per rerum naturam fuit: contractum nostrum salinarium
 non esse locationem conductionem, nec temporalem,
 nec perpetuam, cum finis transmutationis neque per
 hanc neque per illam poterat obtineri. Neminem enim
 latet, et supra Sect. I. §. 9. iam pluribus demonstraui-
 mus, per locationem conductionem, licet perpetua sit,
 nullum transferri dominium vtile, cum quo inseparabili
 nexu onera cohaerent. Non potest itaque dubitari, quin
 hic contractus noster salinarius sit vera emphyteusis.
 Nam adfunt in eo omnia essentialia siue substantialia em-
 phyteuseos. Adest mutuus partium consensus. Adest trans-
 latio domini vtilis, retento dominio directo. Vide: lit-
 ter. inuestit. Adest res immobilis sub lege melioratio-
 nis (d). Aut cum res concessa melioratione non adeo

*Ex intentio-
 ne contraben-
 tium diiudi-
 catur quali-
 tas nostri
 contractus.*

(d) Vide litteras inuestiturae de ao. 1372. dissertationi adiunctas.
 ibique verba: bessern und machen.

LXXXIV SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

indigeat, plerumque sub lege conseruationis et annui in recognitionem domini directi praestandi canonis in emphyteutam translata. Quod vero ad indolem et naturam emphyteuseos romanae attinet, abnuere non possum, contractum nostrum esse emphyteusin irregularem. Quam irregularitatem in §pho sequenti explicare, e re nostra esse putauimus.

§. VI.

Haec irregularitas explicatur.

Priusquam ad ipsam hanc irregularitatem euoluendam nos accingimus, monere debemus, emphyteuseos nostrae salinae duas esse species (a), quarum una considera-

-
- (a) Discrimen, quod inter vtramque intercedit, a diuerso modo constituendi oritur. Coctiones, quae *fließende Erb Sieden* appellantur, emphyteutis ex benignitate, gratis, et sub vinculo fidei commissi perpetui, concessae sunt. Aliter res se habet cum illis, quas *frey eigne Erb Sieden* nominamus. De his, quantum scio, eius generis non exstant litterae inuestiturae, atque de illis inueniuntur. Ducunt ex aliis causis originem. V. gr. reliquit pater duobus liberis suis dominium plenum sartaginis. Poterant hi hereditatem suam aequis portionibus secundum arithmeticam inter se diuidere. At placuit, dominia separare; altero sibi sumente directum, altero vtile: et quod differebat, ex reliquis bonis, quemadmodum in diuisionibus hereditatum fieri solet, compensabatur. Eodem modo, quum quis filiam elocaret, dotis loco, vel dominium directum, vel vtile dabat. Pari ratione, si ne-

IN SALINIS HALAE SVEVORVM CONDITIS. LXXXV

fideratur tanquam aliud bonum immobile, ad patrimonium possidentis pertinens, et emphyteutae tribuit facultatem alienandi et in extraneos pro lubitu transferendi, altera vero sub expresso vinculo fidei commissi perpetui concessa est. Illa vocatur das Erbaigen oder freyaisgen Erbsieden: haec vero ein Erbsfließendes Sieden. Cf. §. 2. h. S. Haec posterior species ab emphyteusi romana recedit 1) in eo, quod ad huius exemplum non possit extra familiam valide alienari. Cf. ord. Sal. de ao. 1608. vbi art. 3. haec verba: Wir ordnen auch zum dritten, daß die einen ganzen Stamm verliehene Erbsieden, nicht sollen verkauft, noch alieniret werden, sondern bey dem Geschlecht, wie es von dem ersten acquirente erlangt worden, erhalten, und von einem auf dem andern transferiret, und nach dem Loos ordentlich gebraucht und gesotten werden. Quod confirmatur in ord. Salin. renouata de ao. 1683. art. 1. et 5. Quodsi vero de facto huiusmodi alienatio facta sit, a membris familiae omni tempore potest reuocari. 2) Recedit in eo, quod non transeat ad heredes extraneos, sed in solos primi acquirentis descendentes, quibus ius ex pacto et prouidentia maiorum quaesitum est, deuoluatur. Nam cum hoc

1ma ratio irregularita-
tis.

2da ratio irregularita-
tis.

L 3

ius

si necesse erat partem facultatum in nummos conuertere, diuelebat dominia: alterum vendebat; alterum retinebat. In hoc modo constituendi autem, licet ab arbitrio paciscentium penderet, quales condiciones adiacere vellent, vltimum est, (si libertatem alienandi excipimus) ad qualitatem, naturam et formam der Erbsfließenden Sieden se componere, quoniam possessores der frey aigenen Erb Sieden per LL. fundamentales tenentur, vt ratione modi vtendi fruendi sese accomodent legibus societatis et consuetudini salinae sueuo Halensi.

LXXXVI SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

ius primo acquirenti sub perpetuo vinculo fideicommissi concessum sit, necesse etiam est, vt apud familiam permaneat ; nec potest pater in praeiudicium liberorum, etiam consentiente domino, de emphyteusi huiusmodi antiqua pro lubitu disponere (b). Et hinc etiam eiusmodi ius emphyteuticum, nec subinfeudari, nec ad exsolutionem debitorum, sub hypotheca illius contractorum, vtile dominium a iudice capi, subhastari, aut distrahi potest, in praeiudicium descendentium successorumue.

3tia differentia. D. SCHRAGMÜLLER *in cit. coll. l. c. §. 6.* nisi totius familiae consensu hoc factum sit. Vtraque autem species, scilicet tam das frey eigene Erbsieden, quam das Erbsliesende Sieden, differunt ab emphyteusi romana, *primo* in eo, quod in illis *secundum ord. Sal. de ao. 1514.* scriptura sit de contractus essentia : non idem in hac. *Cf. Sect. I. §. 5.* ita, vt quod in emphyteusi romana est requisitum accidentale, aut plane nullum requisitum, in nostro contractu sit essentiale.

4ta differentia. Secundo differt vtraque species emphyteuseos salinae a romana, ratione laudemii, domino directo ab vnoquoque nouo possessore praestandi secundum *L. 3. C. de I. E.* Sed hanc differentiam, saltem quod ad emphyteusin nostram fideicommissariam attinet, naturalem et necessariam consequentiam, seu potius effectum prohibita alienationis et translationis in extraneos esse, mox demonstrabimus.

5ta differentia. Tertia denique vtriusque speciei ab emphyteusi romana differentia, est quaerenda in eo, quod

(b) VALASCVS quaeft. 49. n. 9. D. SCHRAGMÜLLER *in Collat. I. Rom. cum statut. Jueuo Halensi circa mater. empb. in salinis, c. 1. §. 4.*

quod canonis annui quantitas non omni respectu (c) certa et firma sit, sed quouis anno ante initium coëctionis publicis aestimatoribus, et proxenetis intervenientibus determinetur; licet litterarum inuestiturae verba: *die gewöhnliche Rechnung*, canonem certum et determinatum inuoluere videantur. Et haec sunt principalia differentiae nostri contractus et emphyteuseos romanae momenta. Iam instituti mei ratio suadet, vt regulam illam iuris antiquissimam sequamur: *Audiatur et altera pars.*

§. VII.

Argumenta dominorum directorum pro locatione condutione excutiuntur.

Vt huic satisfaciamus iuris regulae, necesse puto, vt enarrentur argumenta dominorum directorum pro locatione

(c) Dictum est aliquoties, in tertia lueri parte consistere annum canonem. Ne vero quis putet, eam rationem solennia pacta stabiluisse; adiiciendum existimo, quod ad hanc thesin delatus sim, non nisi argumentis a posteriori deductis. Quando enim multorum annorum canonem, cum lucro domini utilis iisdem quam plurimis annis percepto contuleris: hanc, quam indicaui-
mus proportionem, animaduertes. Nolo id nunc plenius euoluere: sed vberiore causae meae explanationem alii tempori reseruo, quum plura, vt mihi a reu. Patre spes facta est, adeptus fuero documenta. Id tantum addo: propositionem nostram, quod canon in tertia parte prouentuum consistat, ex eo quoque confirmari, quod in der Hallschen Beeth und Steuer Ordnung de ao. 1712. et 1739. dominium plenum pro 4500. directum pro 1500. dominium utile vero pro 3000. flor. aestimatum est: ex quo videre licet, dominium utile duas tertias partes, directum vero vnam tertiam totius efficere.

LXXXVIII SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

catione conductione. Quae sicuti quod ad quantitatem pauca, ita etiam ratione qualitatis tenuia videntur. Primum quod obiiciunt argumentum sumunt ex origine contractus nostri salinarii. Fingunt enim, plenos dominos tempore initi contractus nihil aliud in mente habuisse, quam ut coctores salis, quos mercede haecenus conductos habebant, una cum posteris et heredibus ipsorum, perpetuo in salinis adstrictos sibi vinculo retinerent. Voluisse quidem, ut ex infinitis laboribus, sumtibus et periculis tantum utilitatis haurirent, quantum necesse est, ut honesto quidem, non abundanti tamen, et lauto victu vita sustentetur; praecipuum vero ex prouentibus lucrum sibi reseruatum fuisse. Sed hac fictione nihil audentius: et quomodo a se impetrare potuerint, tam alienam mentem maioribus tribuere, perspectu difficile, simulque incredibile est, tam infulsos fuisse, ut aduersarii volunt, primos acquirentes, ut contractum pepigerint, ex quo omne lucrum ad alios redundaret, ipsis vero praeter summa pericula et onera nihil praeter modicum victum relinqueretur: id quod facere non nisi vltimae fortis homines coguntur. Ipsum vero negotium salinarium eius naturae est, ut tractari nequeat, nisi a locupletibus et opibus instructis ciuibus. Et quid mirabilius existere potest, quam quod descendisse in hunc contractum putentur, qui omnes posteros quoque tantis oneribus involuit. Certe eiusmodi inaduertentiae vix aliud reperietur exemplum. Is qui hoc modo in perpetuum suam et heredum operam locaret, luculentius dare non posset indicium, se de tuenda et alenda vita se desperare. Tantum abest itaque

IN SALINIS HALAE SVEVORVM CONDITIS. LXXXIX

que vt rectam intentionem maiorum aduersarii assequantur, vt potius eam euertant. Maiores maxime liberales esse voluerunt erga coctores. Ipsi vero omnem mouent lapidem, vt praeclara signa benignitatis deleantur, et qui abundantissimam nobis praestare vtilitatem debebat contractus, oneris et molestiae plenus euadat. At in hoc argumento amplius non moramur. Progredimur ad ^{2da aduersa-} obiectionem secundam. Hanc inde struunt, quod canon ^{riorum obie-} ad exemplum emphyteuseos certus et vniformis non sit, ^{ctio.} sed talis, qui pro temporis ratione mutatur et variat. Prouti ligna, obsonia, magis vel minus cara emuntur, et ipsum salis vendendi pretium crescit, vel diminuitur, vel varii noui casus oriuntur, canon quotannis vel maior, vel minor ante initium coctionis definitur. Sed ad hanc obiectionem respondemus, quod, si vel largiremur canonis incertitudinem, ab ea tamen ad non existentiam contractus emphyteutici non procedat argumentum: multo minus vero ad existentiam locationis conductionis perpetuae; cum Sect. I. §. 5. ostensum sit, certitudinem et vniformitatem canonis accidentale quoddam requisitum esse, *quantitatemque canonis emphyteutici a tertio quoque, lege vel statuto ad id vocato aestimari determinarique posse, salua emphyteuseos substantia.* VALASCVS. de I. E. quaest. II. n. 10. At obseruandum est, esse omnino aliquid certi in annuo canone, si proportionem cum prouentibus et fructibus spectamus. Iam enim monuimus, consuetudine factum esse, vt tertia pars lucri dominis canonis loco cedat. Cf. notam ultimam ad §. praeced. Id itaque reliquum est, vt coniecturis prouentuum sperandorum quantitas definia-

M

tur;

XC SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

tur ; qua tota definita, difficile amplius non est, quantita-
tem canonis eruere. Certe non defuisse causas creda-
mus, cur maiores hanc rationem inierint. Non prospicie-
bant vero, illud materiam praebiturum esse sophismatibus.
Putabant, vtrique parti consultum esse, si quantitas lu-
cri suas vicissitudines subiret, si aequis consultationibus
3tia obiectio. definitionem canonis permitterent. Tertium, quod ad-
uersarii nobis opponunt, argumentum est, quod coctores
laudemium non praestant, in casu alienationis a nouo pos-
sessore soluendum. *L. 3. C. de I. E.* Ad hoc autem, et
quantum ad primam emphyteuseos speciem attinet, quae
frey eigen Erbsieden vocatur, respondemus : *facile vel pa-
cto vel consuetudine fieri posse, quod in casu alienationis bonorum
emphyteuticariorum laudemium praestari non debeat, cum laude-
miorum praestatio non sit de emphyteuseos essentia, sed naturale
saltem eius consecutiuum ;* et inter melioris notae DD. con-
stat, *a consuetudine totam fere laudemiorum materiam dependere.*
BESOLD. in thes. pract. ad vocem Sandlohn. Et magnum
fane ignorantiae exemplum praeberet, qui a defectu lau-
demii non solum ad defectum emphyteuseos, sed et ad
ipsam actualem existentiam contractus locationis cond-
operarum perpetuae esset illaturus. Quod vero ad alte-
ram emphyteuseos salinariae speciem attinet, quae *ein
Erbsließendes Sieden* vocatur, et sub vinculo fidei commissi
conceditur, res ipsa vnumquemque, cui sana stat ratio,
docet, laudemium in ea domino non deberi, et locum
inuenire eam ob causam non posse, quod secundum
L. 3. C. de I. E. in illo solummodo casu praestandum est,
si nouus intruditur emphyteuta, qui titulo singulari
tan-

IN SALINIS HALAE SVEVORVM CONDITIS. XCI

tantum succedit (a) ; non vero , si emphyteusis deuoluitur in eum, qui iam in prima inuestitura comprehensus fuit, aut fictione iuris cum acquirente pro vna eademque persona habetur. Iam autem emphyteusis nostra fideicommissaria ita est comparata, vt, sicut in reliquis fideicommissis, ita in ea nullus succedat, qui extra familiam est. Iubent enim et litterae inuestiturae, et ordinationes salinae (b), vt huiusmodi emphyteusis maneat penes familiam (beym Stamm) et posteros primi acquirentis, ita vt tam masculi, quam feminae, exclusis solum extraneis, ad successionem vocentur. Vtut enim vocabulum germanicum, Stamm, regulariter comprehendat masculos, saltem exclusis feminis, cum per has familia non conseruetur (c); attamen hoc vniuersaliter verum non est, sed fallit, si materia subiecta talis sit, vt aequae sexui feminino competere possit. WEHNER in obs. pract. ad voc. Stamm. MENOCH. 4. praes. 88. n. 3. Hinc si emphyteusis constituta fuit, pro se et liberis suis, vocari non solum masculos, sed et feminas, certum est, vel ex eo, quod naturae emphyteuseos non repugnet, imo consentaneum sit, et ad has transire. arg. L. 16. D. de testam. tut. Nou. 7. c. 3. pr. BORCH. c. 3. n. 17. Quarto denique obiiciunt, huiusmodi vtile dominium nec alienari, 4ta obiectio.

M 2 nec

(a) WEHNER in obs. pract. ad voc. Handlohn. BESOLD in thes. pract. ad eand. voc.

(b) Cf. Ord. Salin. de ao. 1608. art. 3.

(c) L. 196. §. f. D. de V. S. COTHMANNVS Vol. 5. Resp. 12. n. 137. BESOLD in thes. pract. cont aduoc. Stamm.

XCII SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEUTICO

nec praescribi posse, et hinc pro sua sententia conclusionem faciunt. Sed, quod ad prohibitam emphyteuseos salinariae alienationem attinet, respondeo: verum quidem esse, quod nostro contractui desit ordinaria emphyteuseos natura; nondum autem exinde sequi, nostrum contractum, in quo omnia essentialia requisita adfunt, non esse veram emphyteusin. Valent enim omnia pacta contractui emphyteutico adiecta, eidemque insunt, modo non eius substantiam perimant. Hinc sine dubio valet statutum vel pactum, ne emphyteusis alienetur unquam, cum hoc ipsum pactum saltem afficiat effectum iuris quaesiti, eius vero substantiam non tollat. CELEBER. LAVTERB. *ad Tit. D. si ager ved. §. II.* Quod vero ob prohibitam hanc alienationem emphyteusis nostra non possit praescribi, de eo tam diu dubitare licebit, quamdiu aduersarii huius asserti veritatem non probauerint: quod ipsis difficile factu erit, cum explorati iuris sit, a prohibita alienatione non inferri posse ad prohibitam praescriptionem. AR. PINELLVS. *ad auth. nisi tricennalis c. de bonis maternis. num. 28.* Quot autem anni ad praescribendum hocce ius salinarum requirantur, optime decidit D. SCHRAGMÜLLER *l. 6. §. 3.* dicens: *in re alienari prohibita non admitti longi temporis praescriptionem, sed 30. annis opus esse.* Dreyßig Jahr macht alles gut, sunt verba, quae ab ore viri cuiusdam profundae eruditionis profecta excepi.

§. VIII.

Argumenta contraria pro emphyteusi adstruuntur.

Auditis in §. praecedente, et refutatis in quantum per temporis angustiam fieri potuit, aduersariorum obie-

ctio-

IN SALINIS HALAE SVEVORVM CONDITIS. XCIII

ctionibus, necessarium etiam puto, argumenta quaedam pro tuenda thesi nostra proferre. Iam in §. huius sectionis 5to primum et magni momenti argumentum attulimus, ex origine ipsius contractus salinarii desumptum. *Primum argumentum pro thesi nostra.* Alterum petimus ex ipsis litteris investiturae antiquissimis de *Alterum argumentum.* no. 1372. vbi haec verba occurrunt: *Als sonderer Gnade und Gunst, so lange er und seine Erben das vergelten und verdienen mögen.* Apparet ex hisce verbis, voluntatem et mentem dominorum plenariorum, nunc directorum, minime talem fuisse, vt crederent, necessitate cogi coctores ad tale onus suscipiendum, vel nollent, maxime proficuum existere et vtilem contractum coctoribus et posteris, sed potius admodum fauentem et benignam, et talem, vt sibi laudi ducerent, eos ciues, qui bene de se meriti fuerint, hoc pacto quasi remunerari, et beneficii vinculo obstringere, sicque commodiorem vitae rationem iis reddere, quantum per ipsum beneficium DEI, qui vrbi nostrae fontem vtilissimum largitus est, fieri potest. Luce meridiana clarius itaque patet, primos concedentes coctoribus beneficium, (re ipsa vero maximis oneribus mixtum) per concessionem iuris coquendi conferre voluisse. Nemo vero asserere poterit, locationem conductionem ex parte locatoris vocari posse beneficium; cum locatio conductio, in primis perpetua, contractus ex vtraque parte maxime onerosus sit. Hinc haec verba minime ad locationem conductionem, sed potius ad alium contractum beneficii speciem habentem, applicari debere, jure meo contendo. *Tertio* ex litteris investiturae patet, onus meliorandi rem concessam, eamque conseruandi translatum esse *Tertium argumentum.*

XCIV SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

esse in emphyteutam, ita vt hic sumtus meliorationis et conseruationis repetere, vel canonis quantitati detrahere nequeat, per verba: Alle Jahr beßern und machen wenn ihm deß Noth geschiehet, oder wenn es sein bedarff, es sey innwendig oder auswendig, es sey an Mägen oder Bünnen, oder wo es sein bedarf, ohne unser und unser Nachkommen Schaden, ungefährlich. Quem vero onera premunt, iste etiam gaudere debet dominio vtili rei onera causantis. Non autem gaudet hoc dominio conductor, nec temporarius nec perpetuus, qui, vt in Sect. I. §. 9. ostendimus, sumtus et meliorationes vel a locatore repetere, vel pensioni detrahere potest. Cui accedit, quod conductor non teneatur ad meliorandam rem conductam, et hinc contractui loc. cond. non inferi soleant verba: beßern und ma-

Quartum argumentum.

chen &c. Quarto, reperitur in litteris inuestiturae *clausula priuationis* in casum deteriorationis rei emphyteuticae, et canonis iusto tempore non soluti. Haec vero in contractu emphyteutico magis in usu esse solet, quam in loc. cond.

Quintum argumentum.

Quinto, concedentes actum concessionis expriment in litteris inuestiturae per vocabulum *Verleyhen*. Hoc, cum vtplurimum in contractibus feudalibus, emphyteuticariis, aliisque similibus occurrat, et adhiberi soleat, minime, dummodo quis vsui loquendi conuenienter loqui vult, ad significandum actum contractae locat. conductionis aptum est. Cui accedit, quod ipsi domini directi, in scriptis suis sese *Lehenherrn* nominent; vnde etiam horum dominorum collegium *das Lehenherrliche collegium* vocatur. Fieri autem saluo vsu loquendi nequit, vt locatores appellentur *Lehenherrn*. His argumentis ex
ipsis

IN SALINIS HALAE SVEVORVM CONDITIS. XCV

ipsis litteris inuestiturae desumptis alia addo. Sic mul-
tum pro nostra sententia facit, quod domini directi in
litibus inter ipsos et salinatores ortis, prouocent ad iu-
ra feudalia et censitica. Quis vero quaeso, cui est mens
sana in corpore sano, in materia loc. cond. allegabit
huiusmodi iura, et ex iis litis decisionem petet? Porro
pro nostra militat sententia, quod docente experien-
tia, et probantibus actis, canon a pensione a conductore
soluenda plane abhorreat. *Primo* enim non correspon-
det fructibus, cum, vt plus vna vice diximus, in ter-
tia tantum parte lucri consistat canon. In locat. cond.
autem pensio fructibus correspondere debet, secundum
ea, quae *Seet. 1. §. 9.* diximus. Deinceps soluitur canon
in recognitionem domini directi, et hinc non remittitur,
ob defectum lucri ex sale prouenientis, etiamsi, vt sae-
pe tentatum est, per omnes Deos rogentur domini:
quod tamen aliter se habet in locatione conductione,
vbi pensio in compensationem fructuum soluitur, et
hinc pro sterilitatis qualitate et quantitate vel in totum,
vel in tantum remittitur: nisi expresse aliud stipulati sint
contrahentes. Praeter haec argumenta aliud adhuc for-
tissimum in promptu est, sc. DD. virorum auctoritas.
Omnes enim qui de rebus salinariis Sueuo-Halensibus scri-
pserunt, et contractus nostri mentionem fecerunt, e. gr.
D. ARNOLD in *Coll. I. Nat. Rom. et Can. circa doctrinam de*
Emph. D. SCHRAGMÜLLER in *Collat. Iur. ciuil. Rom. cum sta-*
tutario Sueuo-Halens. circa materiam emphyt. in Salinis. D. HE-
ZEL, in *Diss. de salinis earumque inspect. magistratui ciuitatum*
Imper. competente, et ipsae inclytæ facultates iuridicae
Tubin-

*Sextum ar-
gumentum.*

*Septimum ar-
gumentum.*

*Octauum ar-
gumentum.*

XCVI SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

Tubingensis et Ingolstadiensis hunc nostrum contractum salinarium pro contractu emphyteutico, licet irregulari, declararunt. Denique, (d) ponamus etiam ex ipsis litteris investiturae et ordin. salin. non posse decidi quaestionem: vtrum hic contractus sit emphyteusis, an vero locat. conductio perpetua? semper pro nostra sententia militabit et iuris et hominis praesumptio, vi eorum, quae in *Sect. I. §. 10.* late a me dicta sunt, praesertim cum hic bene applicari possint, quae occasione §. vlt. eiusd. *Sect.* protulimus.

§. IX.

Controuersia nouissima propter coctiones extraordinarias inter collegium dominorum directorum et societatem coctorum exorta enarratur.

Quum, quod tueri pro virium ratione, et in quantum per temporis spatium fieri poterat, institueram, peractum sit, ostensumque, contractum salinarium veram esse, licet irregularem emphyteusin; iam finem labori imponere possem. Attamen cum nouissimis temporibus collegium

(d) Ceterum, si omnia me fallunt, tamen hoc extra omnem dubitationis aleam positum est, emphyteutas nostros salinarios, *exceptione praescriptionis* sese et iura sua contra quosuis turbatores tueri posse. Nam per 100. annos ante litem, super thescos nostrae veritate motam, salinatores omnibus dominii vtilis effectibus gauisi sunt. Nec non post litem motam, cum domini directi in contradictorio iterum acquiescerent, salinatores tanquam emphyteutae per longissimi temporis spatium et vsque ad hodiernum diem omnibus iis in pace fruuntur, quae dominis vtilibus competunt.

gium dominorum directorum inter, et coctores graues lites motae sint, non a re plane alienum fore duxi, si saltem paucissimis verbis de hac controuersia, potioribusque, quibus vterque nititur argumentis, quaedam commemorem. Concernit haec lis ius hebdomadibus extraordinariis coquendi, quod sibi priuatiue domini directi sumunt. Ita vero res se habet. Iam a multis annis coctores salinarii, ad quos per litteras inuestiturae dominium utile iuris coquendi pertinere constat, ob difficultatem sumtuum, Dominorum directorum collegio, ad impensas, quas fontis, ad ipsos dominos directos quod ad proprietatem pertinentis, aedificatio et resectio (*der Suhlén oder Bronnen Bau*) requirit, sustentandas, quoties id necessitas postulat, hebdomadibus extraordinariis (*Extra Saalwochen*) coquendi, et cum coquere ipsi ob defectum casarum salinarum ad dominos utiles pertinentium, non possent, aliis coctoribus pro certo conuento pretio vendendi, ius concesserunt: hac, quod probe notandum, addita clausula, quod ad reparandam structuram fontis aliosque sustinendos sumtus necessarios pecunia adhiberi debeat; id quod *ordinationes salinar. de ao. 1608. art. 133. et de ao. 1683. art. 103.* fanciunt. Sic *ao. 1717.* tres hebdomades extraordinariae concessae sunt, vt inde sumtus, quos *ao. 1716.* structura fontis requisierat, sumi possent. Id vero expressis verbis pacti sunt salis coctores, et in omnem euentum protestando se tuiti sunt, quum hebdomades annis praeteritis coctae ad aedificia salinaria adhibitae non essent, quumque nunc tantus numerus nouarum concedendus sit, ex quo magnam in commerciis suis paterentur

XCVIII SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

iacturam, velle se, vt ab hoc tempore nullae extraordinariae hebdomades amplius coquerentur. In hac protestatione ipso facto domini directi acquieuerunt, *ao. 1719.* nullis hebdomadibus coquentes velius eiusmodi vendentes. Sed *ao. 1720.* accidit, vt domini directi denuo duas hebdomades decernerent, et vtramque pro 42. florenis venderent. Quo cognito, coctores, ob magnum inde ipsis proueniens praeiudicium, contra eunt, negantque dominis directis ius competere hebdomades extraordinarias, pro lubitu, et extra necessitatis casum, concedendi: nec non a magistratu petunt, vt eiusmodi abusus tolli curaret, contraque conatus collegii dominorum directorum, iura sua quassantis, auxilium ferret. Hi vero possessionis vel quasi titulo se tuentur et id agunt, vt in possessorio momentaneo praetento se conseruent: coctores vero ad possessorium ordinarium et petitorium reiiciant, negentque propiorem disceptationem nunc quidem se passuros esse.

§. X.

*Potiora partis vtriusque momenta afferuntur, et pro co-
ctoribus iudicium fertur.*

Quod vero domini directi in possessione momentanea, coctiones extraordinarias, pro lubitu, et extra casum necessitatis decernendi, minime sint, ex hisce rationibus patet. 1.) quia *ao. 1718. die 13. Maii* inter vtrumque collegium conuenit, quod ad reficienda aedificia fontis, non vero ad alios priuatos vsus hebdom. extraord. adhiberi

IN SALINIS HALAE SVEVORVM CONDITIS. XCIX

beri deberent. 2.) quia *ao. sequenti* hebdomades istae negatae fuerunt. Dd. vero virorum sententia vnanimis est, in iudicio possessorio momentaneo et respectiue instituto interdicto *vti possidetis*, illum praeualere, qui postremis annis possessionem etiam imperfecte et minus clare probauerit. GAILIVS *Lib. I. obs. 7. num. 7.* ROB. MARANTA *de ord. iud. par. 4. dist. 9. n. 12. et 13.* 3.) In litteris inuestiturae nec vola, nec vestigium apparet, quod dominis directis eiusmodi ius retentum et reseruatum sit. Notissimi autem iuris est, possessionem et conditionem et modum possidendi probari ex litteris inuestiturae, ita, vt quod ea instrumenta cantant, etiam possessores cantent; et si dominus directus contra litteras emphyteuticas quid praetenderet, et emphyteutam turbet, possessio ex litteris probetur contra turbantem, vt optime deducit MENOCH. *remed. 3. retin. poss. n. 511. 4.* vtraque ordinatio salinaria de *ao. 1608. et 1683.* manifestum facit, quod coctores in antiquiore possessione versentur: cum in iis prohibitum sit, sine praeuia cognitione, et nulla cogente necessitate, hebdomades coquere. Iam vero si duo praetendant se possidere, vt in casu nostro videtur, obtinet ille qui probat de antiqua possessione: quia possessio iunior praesumitur vitiosa. ROB. MARANTA *part. 4. dist. 7. n. 19. c. 9. X. de prob.* Haec vero omnia licet firmissima argumenta impedire nequeunt, quominus D. directi asserant, in possessione vel quasi se versari, proindeque, donec domini vtilis in petitorio aliud obtinuerint ius extra ordinem coquendi pro lubitu, priuatiue sibi vindicent; et id quidem his nixi rationibus.

C SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEUTICO

1.) Perhibent, a multo tempore sese in exercitio huius iuris fuisse: in possessorio vero momentaneo ac summario nihil aliud requiri, nisi ut, etiamsi per femiplenas et minus perfectas probationes, probetur, esse aliquem in possessione de facto. *L. 8. C. unde vi. L. 14. c. de agric. et censit. GAILIVS Lib. I. obs. 6. n. 8. sqq.*

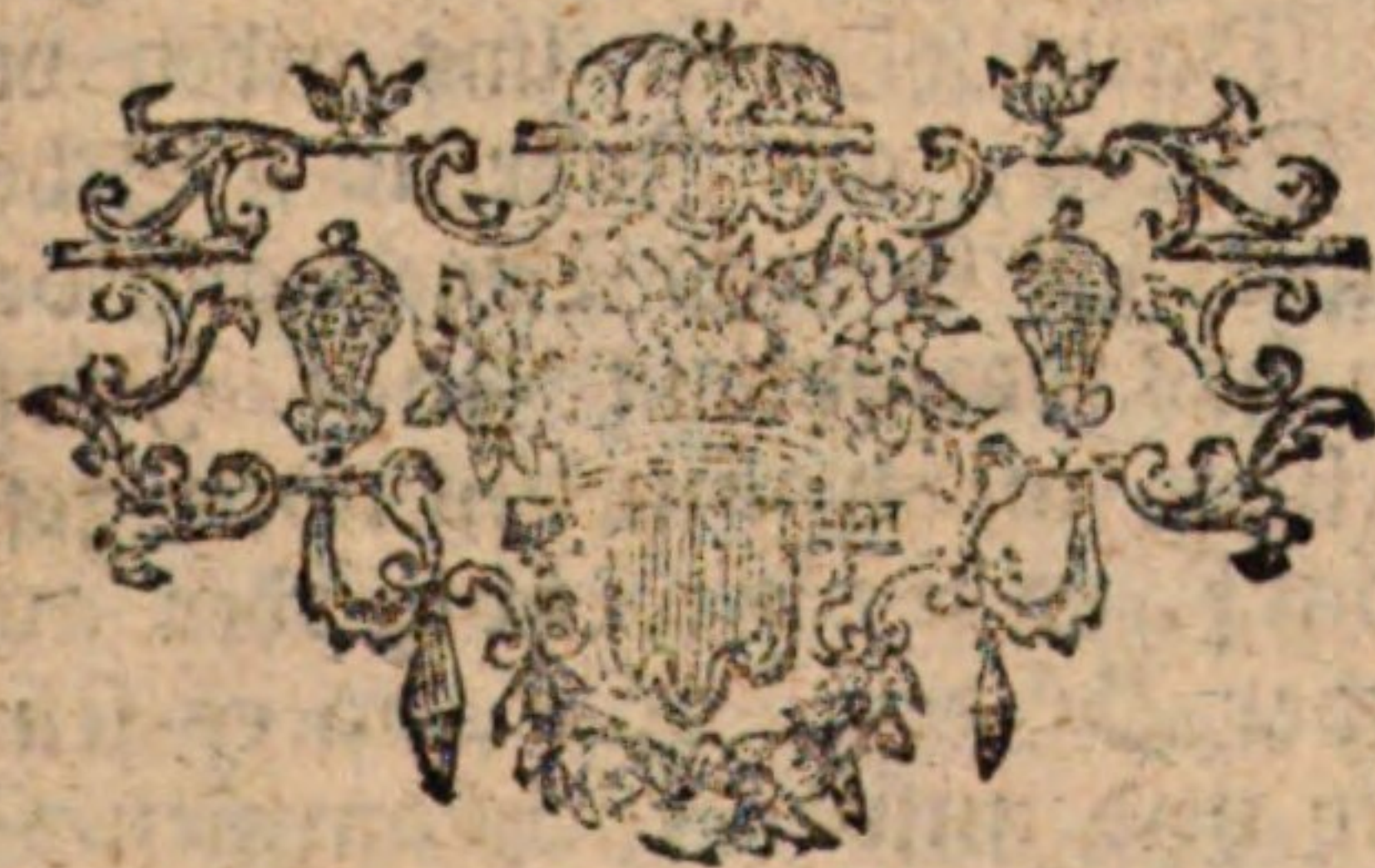
2.) Coctores ipsos inficias ire non posse, quod ab *ao. 1699.* et quod excurrit, saepius extra ordinem coctum fuerit: Notati iuris autem esse per rei confessionem quam maxime colorari et iustificari possessionem, ita, ut ad eam retinendam plurimum contribuat, ut docet *MENOCCH. remed. 3. retin. poss. n. 596.*

3.) Habere se hanc potestatem vi *ord. sal. de ao. 1608. et 1683.* Satis autem probatam et coloratam esse possessionem, quando ostenditur titulus prima facie apparens, legitimus iustus et sufficiens. ut tradit *MENOCCH. l. c. n. 594. seqq.*

Haec vero argumenta, licet praeclare niteant, facile dissipantur, et in fumum abeunt. Quod ad primum attinet, inest ipsi aliquid ponderis, cum per illud facultas quidem in casu necessitatis concedendi et decernendi coctiones extraordinarias probata sit, minime vero exinde potestas pro lubitu, et extra casum necessitatis, super qua cognitio instituenda, hoc faciendi sit euieta: in quo tamen totius negotii quaestio versatur. Oppositum 2. quod concernit, verum quidem est, coctores factum non negare; non minus tamen certum et hoc est, quod acerbis querelas de hoc in ore habeant, quod tot hebdomades

IN SALINS HALAE SVEVORVM CONDITIS. CI

des sub specie et praetextu publici vsus vendantur. Qua propter, quum nulla alia caussa concessionis detur, quam vt habeant de quo sumtus maxime necessarios faciant, apparet, aliam quam possessionem conditionatam ipsis tribui non posse: qua autem confessione notorie sibi non praeiudicarunt. Maxime vero infirmum est obiectum vltimum. Illae enim ordin. quas citant, legem ferunt, quod sibi fumere collegium D. directorum non debeat, extra casum necessitatis pro lubitu coquere. Ex quibus omnibus elucet non D. directos, sed vtilis in possessione vel quasi esse fundatos, in eaque tamdiu tuendos, donec Dom. directi in petitorio et possessorio ordinario plura in medium pro sua sententia proferant, et probent.

Copia

Copia Erb=Verleihungs=Briefes. Im ersten Behälter, Archivi 17. Caps. Sig. r. r. r. in Originali befindlich.

Wir Bruder Johannis Juncfhere, Gardian, und der Convent Gemeinlichen des Hauses zu Halle Baarfüßer=Ordens, thun kund und verleihen öffentlichen an diesem Brief allen denen, die ihn lesen oder hören lesen, daß wir mit wohlbedachtem Muth einmüthiglichen, für uns und alle unsere Nachkommen verliehen haben, und verleihen auch mit diesen gegenwertigen Brief zu einen rechten Erb, Cunzen Vogelmann dem Sieder, Burger zu Halle, und seinen Erben, unsere zwey Sieden, die da gelegen seyn zu Hall in dem Haal in einem Haal=Hauß, das da gelegen ist bey dem Steg, Thürken am Suhlforth, mit allem dem, das darzu gehört, gesucht und ungesucht, also, daß er und seine Erben uns und unsern Nachkommen alle Jahre davon geben sollen, wie hoch die Burger zu Halle andere Sieden verliehen, zu Halle ungefährlichen. Darzu sollen sie uns geben von den vorgeschriebenen zweyen Sieden, alle Jahr einen Scheffel Salz für die Hoffschilpen, auch soll Conrad Vogelmann der ehgenannt und seine Erben das vorgenannt Haal=Hauß alle Jahr bessern und machen, wenn ihm des noch geschiehet, oder wenn es sein bedarf, es sey inwendig oder auswendig, es sey an Mägen oder Bütten, oder wo es sein bedarf, zu bauen, ohn unser und unser Nachkommen Schaden ungefährlich. Und des guten Urkund und Sicherheit aller vorgeschriebenen Red, haben wir ihm diesen Brief geben, besiegelt mit unserm eigen Innsiegel des Guardians und des Convents der obgenannten, der geben ward, da man zehlt von Christi Geburt, Dreyzehnhundert Jahr, und darnach in dem Zwey und Siebenzigsten, an dem nechsten Dienstag vor Sct. Peters=Tag Cathedræ.

(L. S)

Co-

Copia Erb-Verleihungs-Brieß aus dem
Registratur-Buch, N. 209. Fol. 196.

Wir Margaretha von Setten Aebtissin, und der Convent gemeinlich des Gottes-Hauses zu Gnadenhal, bekennen und thun kund öffentlich mit diesem Brieffe vor allermänniglich, daß wir einmüthiglich mit gutem Rath, den wir darüber gehabt haben, und mit wohlbedachtem Muth, durch unsers und des ehgenannten unsers Closters besserem Nutzen und frommen Willen, für uns und alle unsere Nachkommen, recht und redlich verliehen und vererbt haben, verleihen und vererben auch mit diesem Brieff dem Hannß Blinzig, Burger zu Halle, und seinen Erben, zu einem rechten Erb unsern und unsers ehgenannten Gotteshauses, zwey Sieden und Haal-Haus mit ihr zugehört, gelegen zu Halle in dem Haal an dem Sulpher-Thor, zwischen dem Sieden das an Sct. Ottilien-Altar, und Pfründte in dem Sieden-Spithal zu Halle gehöret, und der Stadt zu Hall Sieden gelegen, also, und mit der Bescheidenheit, daß derselbe Hannß Blinzig und alle seine Erben, dieselben zwey Sieden, und Haalhauf mit ihren Zugehörten, nun führohin allwegen in rechtem Bau haben und bauen sollen, als dick ihn des noth ist oder wird, ohne unsern Schaden ohngefährlich, und sollen auch er und seine Erben uns und unsern Nachkommen von denselben Sieden, alle Jahr Jährlich die Rechnung geben, alsdann jedes Jahrs die gemeine Rechnung von dem Sieden zu Halle gemacht wird, ungefährlich, und sie sollen uns auch nun führohin alljährlichen geben, zween Schöffel Salz für die Hoffschilpen, und sie sollens uns von dem Sieden auch führohin alljährlichs auf Rechnung reichen und geben, einen Bietel auf Pfingsten, ein Viertel auf Sct. Jacobs-Tag, ein Viertel auf Martins-Tag, und ein Viertel in den Weyhnachts-Ferien, und welches Jahrs er oder seine Erben uns oder unsern Nachkommen von den

CIV SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

den Sieden die Rechnung jedes vergangenen Jahres in den Heil. Weyhnachts- Ferien, nicht gänzlich entrichten und bezahlen, so wären uns dieselbe unsere zwey Sieden und Haal-Haus mit ihren Zugehörten von ihm und seinen Erben wieder ledig und loos worden, gänzlich und gar, daß wir oder unser Nachkommen, daran leyhen möchten, wenn wir wollten, und dennoch sollten sie uns die vergangene Rechnung ausrichten ohn Gefehrdre. Und des alles zu wahren Urkund und Sicherheit geben wir für uns und unser Nachkommen, dem obgenanten Hannß Blinzig und allen seinen Erben diesen Brief besiegelt, mit unser der vorgenannten Aeltissin und Convents beeden anhangenden Innsiegeln, der geben ist auf Samstag nach Sct. Martins-Tag, des Jahrs da man zehlt nach Christi unsers Herrn Geburt, vierzehnhundert, und darnach in dem acht und dreyßigsten Jahr.

(L. S.) (L. S.)

Copia Verlehnungs-Brießs über ein ganzes
eigen Sieden.

Ich Heinrich Berler und Caspar Eberhardt, beyde zu Schwäb. Hall, und zu den Zeiten von Schickung und Ordnung wegen des Raths zu Schwäb. Hall, Pflegere, und Lienhardt Rüppmeister des Siechen-Spithals daselbst zu Hall am Bach gelegen, bekennen öffentlich und thun kund allermänniglich mit diesem Brieße, daß wir mit gutem vereintem Willen, wohlbedachten Sinnen und Muthen, und mit gemeiner That und Handlung, und sonderlich mit Wissen und Willen auch zugeben des vermeldten Raths, für uns und alle unsere Nachkommen, Pfleger und Meistere Hannß Bogen dem Sieder, Burger zu Schw. Hall und allen seinen Erben

zu einem rechten ewigen Erbe verliehen und vererbt haben, des genannten Spithals eigen Sieden allhier zu Hall, im Haal am Bürden-marck, zwischen Barbara von Rinderbach Hannßens Sieders seel. ehlicher verlassener Wittw. Biermanns, und Lorenz Bogelmanns Sieden gelegen, mit allen Zugehörten und Rechten, so lang er und seine Erben das vergelten und verdienen mögen, und auch also bescheidentlich, daß der ehegenannte Hannß Bog und seine Erben das vorgeschriebene Sieden mit allen Zugehörten und Rechten in gutem wesentlichen Bau haben, und dem vermeldten Spithal alle Jahr davon reichen und geben sollen, die gewöhnliche Rechnung zu zwey Ziehlen des Jahrs, nemlich halb auf Sct. Jacobs des Heil. zwölff Botten Tag, und den andern halb Theil, auf das Heil. Hochzeitliche Fest Weyhnachten, alles nach des Haals-Recht und Gewohnheit daselbst, ohne Fürzug, Wiederred und auch gar und gänzlich ohne allen des Spithals Kosten und Schaden. Wo sie aber an Bezahlung vorgemeldter gewöhnlicher Rechnung auf einig oder mehr Frist, oder an Bauhaltung säumig, und die nicht thun würden, wie vor beredt, so haben alsdann wir oder unser Nachkommen, Pfleger und Meistere, vollen Gewalt und gut Recht, Ihnen das vorgemelte Sieden aufzusagen, und zu des mehrgenannten Spithals Händen zu nehmen, und fürter zu verleihen, wem oder wohin wir wollen, und doch darauf zu pfänden und zu verbiethen, so lang und viel, bis dem Spithal und sein ausständige Rechnung vollkommene Ausrichtung und Vergnügung beschehen ist, ohne allen seinen Kosten und Schäden, alles nach des Haals-Recht und Gewohnheit ungefährlich.

CVI SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

Des zu wahren Urkund iso geben wir mehrgenannte Pfleger und Meistere für uns und alle unsere Nachkommen dem gedachten Hannß Boken diesen Brief, besiegelt mit des ehegenannten Spit hals Innsiegel, daß der Rath hie zu Hall, der das inne hat, hieran thue hengen, Der geben ist am Donnerstag nach Sct. Kilians = Tag nach Christi unsers lieben Herrn Geburt, 1498.

(L. S.)

Copia Erb-Briefs über ein ganzes Boken
Sieden.

Wir Leonhardt von Gottes Verhängniß, Abt des Gottes-
Hausß Adelberg Præmonstratenser, Ordens, Costanzer
Bistthums 2c. bekennen öffentlich und thun kund allermännig-
chen mit diesem Brief, für uns und alle unsere Nachkommen,
daß wir aus sonderm Gnaden und Gunst zu einem rechten ste-
ten und ewigen Erbe verliehen und vererbt haben, dem ehrsa-
men Heinrich Boken, Burgern zu S. Hall und allen seinen
Erben, ein, unsers Gottes-Hausß Sieden daselbsten zu Schw.
Hall, im Haal am Block, zwischen Hannß Weßels Hausß,
und Hannß Büchsenmeisters Haal-Hausß gelegen, und stoffet
hinten an Caspar Gräters des ältern Hausß, dergestalten, und
weilen er und seine Erben solches Sieden vergelten und vermö-
gen können, doch also, daß er und alle seine Erben das vorge-
schriebene Sieden, mit allen seinen Zugehörden und Rechten,
hinführo allwegen in gutem wesentlichen Bau halten und haben,
an

IN SALINIS HALAE SVEVORVM CONDITIS. CVII

an allen Orten ohne unserer und unsers Gottes-Hauses Kosten und Schaden, und was vorgenannten Abts unsers Gottes-Haus und Nachkommen Innhabern, das Sieden jährlich, und eines jeden Jahrs besonders, davon reichen und geben sollen, die gewöhnliche Rechnung, als sich dann zu jederzeit von solchen Sieden gebühret, nemlich auf Set. Jacobi des Heil. zwölf Botten-Tage, und das andere auf Weyhenachten, allwegen in denen nächsten 14. Tagen vor oder darnach, ohne alle Verhinderung, auch ohne alle Kosten und Schaden, nach des Haals der Stadt Schw. Hall Gewohnheit und Recht richten, antworten und bezahlen, wo aber der vorermeldt Heinrich Bock oder seine Erben an wesentlicher Bauhaltung und Bezahlung ehegerührter Rechnung, auf ein oder mehr Theil säumig, und die in massen alles vorstehet, nicht thun würden; so haben wir obgedachter Abt, und unsers Gottes-Haus und alle unsere Nachkommen Macht und Gewalt, vielgemeldten Heinrich Bocken oder seinen Erben, solches Sieden aufzusagen, unterzugießen und deren mit allen zu gefährten, nach des Haals der Stadt Hall Gewohnheit und Recht; Es soll auch gedachter Heinrich Bock und alle seine Erben obbeschriebene Sieden ohne unsern, unsers Gottes-Hauses Wissen, Willen und Verhängniß zu ewigen Tagen nimmer verändern, verwechseln oder vertheilen, wie das immer beschehen möchte fürbaß möglich, doch so, haben wir Catharin Bockin seine Heinrich Bockens Mutter die Lehen-schaft obgemeinen Siedens ihr Lebenlang, inmassen wir ihr das hiervor auf sondere Gunst verleyhen, und mit Brieflicher Urkund vorgeschrieben haben, vorbehalten, alles treulich und ungefährlich, und des alles zu wahren und vöstem Urkund, so haben wir Ehegenannter Abt unser eigen Abtey-Innsiegel of-

CVIII SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

fentlich thun und hengen laßen an diesen Brief, für uns und unser Gottes-Haus und Nachkommen, der geben ist am Mittwochen Confessionis Pauli, als man zehlt von Christi unsers lieben Herren Geburt 1528. Jahr.

(L. S.)

Copia Erb-Brieffen über zwey ganze Adelsbergische Sieden, womit Peter Wezel belehnet worden.

Wir Leonhardt, von Gottes Verhängnuß, Abt des Gottes-Hauses zu Adelsberg, Præmonstratenser-Ordens, Constanzener Bischoffs, bekennen öffentlich und thun kund aller-männiglich mit diesem Brief, für uns, und alle unsere Nachkommen, daß wir aus sonderer Gnade und Gunst, zu einem rechten steten und ewigen Erbe verliehen und vererbt haben, dem ehrsamem Peter Wezel, Bürger zu Schwäb. Hall, und allen seinen Erben, die zwey Sieden daselbst zu Schwäb. Halle im Haal, zwischen Seiß Blancken Eigen, und Hannß Wezels Erb-Sieden gelegen, dergestalten, dieweilen er und seine Erben, solche zwey Sieden vermögen könnten, doch also, daß er und seine Erben, die vorgeschriebenen zwey Sieden, mit allen seinen Zugehörden und Rechten, hinfüro allwegen in gutem wesentlichen Bau halten und haben, an allen Orten, ohne unser und unsers Gottes-Haus Kosten und Schaden, uns und vorgenannten Abts, unsers Gottes-Haus und Nachkommen, hinfüro aber dieser zweyen Sieden Jährlich, und eines jeden Jahrs besonder davon soll reichen und geben, bemeldter Wezel oder seine Erben, die gewöhn-

gewöhnliche Rechnung, als sich dann zu jederzeit von solchen zweyen Sieden gebührt, nemlich auf Sct. Jacob, des Heil. zwölf Botten = Tag, das andere halbe Theil auf Weyhenachten, allweg in den nechsten 14. Tagen vor und darnach, ohne alle Verhinderung, auch ohne alle Kosten und Schaden, nach des Haals, der Stadt S. Hall Gewohnheit und Recht., richten und bezahlen, wo aber der vermeldte Peter Wezel, oder seine Erben an wesentlichem Bauhaltung und Bezahlung, ehegerührter Rechnung auf ein oder mehr Ziel säumig, und dis, immas- sen als vorstehet, nicht thun würden; so haben wir obgedach- ter Abt, und unser Gottes-Haus und alle unsere Nachkommen, Macht und Gewalt vielgemeltem Peter Wezel oder seinen Er- ben, solche zwey Sieden aufzusagen, unterzugießen, und damit zugefahren, nach des Haals der Stadt Hall Recht und Ge- wohnheit; es soll auch gedachter Peter Wezel, und alle seine Erben, vorgeschriebene zwey Sieden ohne unser und unsers Got- tes-Hauses Wissen und Willen, und Verhängnuß zu ewigen Tagen nimmer verändern, verwechseln oder zertheilen, wie das immer beschehen möchte, fürbas ewiglich, alles getreulich und ohne Gefährte; Und des alles zu wahren Urkund, so haben wir ehgenannter unser Abten = Innsiegel öffentlich thun und las- sen hengen an diesen Brief, für uns und unser Gottes-Haus und Nachkommen, der geben ist am Montag, nechst nach dem Sonntag Quasimodogeniti, als man zehlt von Christi unsers lieben Herrn Geburt, funffzehnhundert, zwanzig und sechs Jahr.

(L. S.)

CONSPECTVS.

SECTIO I.

DE

Iure emphyteutico generatim.

§. I.

De origine vocis emphyteuseos.

§. II.

De origine ipsius negotii Emphyteutici.

§. III.

De triplici emphyteuseos acceptione eiusque definitione.

§. IV.

De modis emphyteusin acquirendi et constituendi.

§. V.

De forma contractus emphyteutici.

§. VI.

De obiecto emphyteuseos.

§. VII.

De iuribus et obligationibus tum domini emphyteuseos tum emphyteutae.

§. VIII.

De modis emphyteusin amittendi.

§. IX.

De differentia emphyteuseos ab aliis contractibus similibus.

§. X.

CONSPECTVS.

§. X.

Disquiritur vtrum in dubio magis pro emphyteusi, an pro locatione conductione sit praesumentum.

§. XI.

De Constitutionibus provincialibus, emphyteuseos transmutationem in locationem conductionem expresse prohibentibus.

SECTIO II.

DE

Iure emphyteutico circa salinas.

§. I.

De origine vocis sal: et Salz.

§. II.

Salinae quid, et an ad regalia pertineant, disquiritur?

§. III.

De variis salinas concedendi et acquirendi modis.

SECTIO III.

DE

Iure emphyteutico in salinis Halae Sueuorum conditis.

§. I.

De origine salinarum Hallensium.

§. II.

De propria qualitate iuris salinarum Sueuo-Halensis.

§. III.

CONSPECTVS.

§. III.

De duobus collegiis salinariis, quorum unum das Lehenz herrliche Collegium, alterum die Erbbestands Gemeinde nominatur.

§. IV.

De Magistratus circa rem salinariam auctoritate.

§. V.

Ostenditur coctores Iure emphyteuseos uti, utut irregularis.

§. VI.

Haec irregularitas explicatur.

§. VII.

Argumenta collegii salinarii pro locatione conductione executiuntur.

§. VIII.

Argumenta contraria pro emphyteusi afferuntur.

§. IX.

Controuersia nouissima, propter coctiones extraordinarias, inter Collegium dominorum directorum, et societatem coctorum exorta, breuiter enarratur.

§. X.

De Potioribus partis utriusque momentis allatis pro coctoribus iudicium fertur.

FINIS.

Jäger, Georg F.

Diss. inaug. iur. de emphyteusi salinaria, praesertim Halae Suevorum
obtinente

Erlanga 1760

4 Diss. 849#Beibd.15

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10668337-6

VD18 14873443-001